

Univerzita Hradec Králové
Filozofická fakulta

Bakalářská práce

2018

Pavlišová Ivana

Univerzita Hradec Králové
Filozofická fakulta
Historický ústav

Personální rozbor vojska Poděbradské jednoty k roku 1448
Bakalářská práce

Autor: Ivana Pavlišová
Studijní program: Historické vědy Bc
Studijní obor: Prezentace a ochrana kulturního dědictví
Forma studia: prezenční

Vedoucí práce: PhDr. Zdeněk Beran, Ph.D.

Hradec Králové, 2018

Zadání bakalářské práce

Autor: Ivana Pavlišová

Studium: F15BP0267

Studijní program: B7105 Historické vědy

Studijní obor: Prezentace a ochrana kulturního dědictví

Název bakalářské práce: **Personální rozbor vojska Poděbradské jednoty k roku 1448**

Název bakalářské práce AJ: Personnel Analysis of Troops of the Poděbrady League from 1448

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

Bakalářská práce si klade za cíl analyzovat složení vojska Poděbradské jednoty. Opírá se o zápis účastníků dobytí Prahy v září 1448 vydaný Františkem Palackým v Časopisu Společnosti vlastenského Museum v Čechách. V práci bude postupováno od identifikace jednotlivých osob a jejich teritoriální zařazení (primárně na základě Sedláčkových prací, revidovaných ovšem dle pramenů), dále půjde o zjištění sociálních vazeb mezi účastníky (např. vztah patron - klient, rodinné vazby atd.) a podrobení souboru dat statistickému výzkumu. Součástí práce bude též vypracování rekonstrukční mapy účastníků tažení spolu s návrhem na prezentaci této události širší veřejnosti.

Archiv český čili staré písemné památky české i moravské sebrané z archivů domácích i cizích V, ed. František Palacký, Praha 1862. List a listinář Oldřicha z Rožmberka. Svazek III. 1445-1448, ed. Blažena Rynešová, Praha 1937. PALACKÝ, František, Vlastenecké dějiny. I. Dobyání Prahy skrze p. Jiřího z Poděbrad léta 1448, a příčiny jeho, Časopis Společnosti vlastenského Museum v Čechách 1, 1827, s. 37-83. Staré letopisy české, ed. František Šimek, Praha 1937. BERAN, Zdeněk, Poslední páni z Michalovic. Jan IV. (1435/1436) a Jindřich II. (1468), České Budějovice 2010. BERAN, Zdeněk a kol., Východočeská šlechta, její sídla a teritoria, Praha 2013. BERAN, Zdeněk, Boleslavský landfrýd 1440-1453. Krajský landfrýdní spolek v pohusitských Čechách, České Budějovice 2011. BERAN, Zdeněk, Čáslavský landfrýd 1440 až 1453, Východočeské listy historické 25, 2008, s. 79-103. ČECHURA, Jaroslav, České země v letech 1437-1526. I. díl. Mezi Zikmundem a Jiřím z Poděbrad (1437-1471), Praha 2010. ČINOVEC, Igor, K boji o mocenskou převahu Jiříka Poděbradského v roce 1448, Zpravodaj Krajského muzea východních Čech 8, 1981, s. 2-15. ČORNEJ, Petr - BARTLOVÁ, Milena, Velké dějiny zemí Koruny české 6, Praha 2007. FELCMAN, Ondřej - FUKALA, Radek a kol., Poděbradové. Rod českomoravských pánů, kladských hrabat FELCMAN, Ondřej a kol., Území východních Čech od středověku po raný novověk. Kapitoly k územně správním dějinám regionu, Praha 2011. PAKOSTA, Oldřich, Visutá pečeť Kostků z Postupic, Litomyšl 2004. PALACKÝ, František, Dějiny národu českého 4, Praha 1968. SEDLÁČEK, August, Hrady, zámky a tvrze Království českého 1-15, Praha 1882-1927. SEDLÁČEK, August, Místopisný slovník historický Království českého, Praha 1998. ŠANDERA, Martin, Východočeská šlechta v polipanském bezvládí, poděbradské a jagellonské éře, 1. část, Východočeské listy historické 17-18, 2001, s. 89-116. ŠANDERA, Martin, Hynce Ptáček z Pirkštejna. Opomíjený vítěz husitské revoluce, Praha 2011. TOMEK, Václav Vladivoj, Dějepis města Prahy 6, Praha 1885. URBÁNEK, Rudolf, Husitský král, Praha 1926. URBÁNEK, Rudolf, České dějiny III. Věk poděbradský 1-2, Praha 1915/1918.

Garantující pracoviště: Historický ústav,
Filozofická fakulta

Vedoucí práce: PhDr. Zdeněk Beran, Ph.D.

Oponent: doc. PhDr. Martin Šandera, Ph.D.

Datum zadání závěrečné práce: 18.12.2015

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala pod vedením PhDr. Zdeňka Berana, Ph.D a že veškeré zde použité informace jsou řádně ocitovány z náležitých pramenů a literatury.

V Hradci Králové dne

.....
Podpis autora práce

Poděkování

Touto cestou bych velice ráda poděkovala mému vedoucímu bakalářské práce panu PhDr. Zdeňku Beranovi, Ph.D., který mi poskytl mnoho drahocenných rad a připomínek, za což jsem mu velice vděčná.

Anotace

PAVLIŠOVÁ, Ivana, *Personální rozbor vojska Poděbradské jednoty k roku 1448*. Hradec Králové: Filozofická fakulta, Univerzita Hradec Králové 2018, s. 44.

Bakalářská práce si klade za cíl analyzovat složení vojska Poděbradské jednoty. Opírá se o zápis účastníků dobytí Prahy v září 1448 vydaný Františkem Palackým v Časopisu Společnosti vlastenského Museum v Čechách. V práci bude postupováno od identifikace jednotlivých osob a jejich teritoriální zařazení (primárně na základě Sedláčkových prací, revidovaných ovšem dle pramenů), dále půjde o zjištění sociálních vazeb mezi účastníky a podrobení souboru dat statistickému výzkumu. Součástí práce bude též vypracování rekonstrukční mapy účastníků tažení spolu s návrhem na prezentaci této události širší veřejnosti.

Klíčová slova: Jiří z Poděbrad, Poděbradská jednota, Praha, 15. století, vojsko

Annotation

PAVLIŠOVÁ, Ivana, Personnel Analysis of Troops of the Poděbrady League from 1448, Hradec Králové: Philosophical faculty, University of Hradec Králové 2018, 44 pp.

This thesis aims at analysis of the composition of troops of Poděbrady League. It relies on the record of participants from conquest of Prague in September 1448. The record was released by František Palacký in *Časopis Společnosti vlastenského Musea v Čechách*. The thesis will progress from identifying each person and their territorial classification (primary based on Sedláček's works; revised by sources) then it will describe the social bonds between the participants and the overall data will undergo a statistical research. The elaboration of the reconstruction map of the campaign participants alongside with the proposal for presenting this event to the wider public will also be included in this thesis.

Keywords: George of Poděbrady, Poděbrady League, Prague, 15th century, army

Obsah

Úvod.....	1
1. Politická konstelace před bitvou a příčiny bitvy.....	4
2. Dobyetí Prahy a jeho důsledky.....	15
3. Prosopografie účastníků vojska.....	29
4. Možnost prezentace události.....	37
Závěr.....	42
Seznam použitých pramenů a literatury.....	44
Jmenný rejstřík.....	47
Přílohy.....	51
Tabulka signatářů.....	52
Zkratky použité v tabulce.....	52
Tabulka.....	54
Mapy	99
Trasa vojska při napadení Prahy 1448.....	99
Průběh dobytí Prahy 1.....	100
Průběh dobytí Prahy 2.....	101
Mapa z díla Augusta Sedláčka.....	102
Zobrazení sídel vojska v celých Čechách.....	103
Zobrazení sídel vojska na Litoměřicku a Boleslavsku.....	104
Zobrazení sídel vojska na Kouřimsku a část Čáslavska.....	105
Zobrazení sídel vojska na Hradecku a Chrudimsku.....	106
Účastníci vojska, kteří podepsali boleslavský landfrýd.....	107
Účastníci vojska, kteří podepsali východoč. landfrýd v Čás.....	108
Účastníci vojska, kteří podepsali východoč. landfrýd na Hradec..	109
Účastníci vojska, kteří podepsali východoč. landfrýd na Chrud..	110
Účastníci vojska, kteří podepsali východoč. landfrýd na Kouř.....	111

Úvod

Dne 3. září roku 1448 Jiří z Poděbrad spolu se svým vojskem napadl Prahu, ta byla posléze dobyta a dostala se tak do rukou Poděbradské jednoty. Bakalářská práce s názvem *Personální rozbor vojska Poděbradské jednoty k roku 1448* se věnuje této historické události, kdy si klade za cíl analyzovat složení vojska jednoty. Práce je rozdělena do čtyř částí, kdy se nejdříve zabývá politickou konstelací a příčinami v zemi, jež dobytí Prahy předcházely. Je zde stručně popsána historie Čech od bitvy u Lipan roku 1434, spory o český trůn či popis kompaktát. V další části je analyzováno samo napadení Prahy, důsledky tohoto činu a otázka tehdejšího vojenství v zemi. Tématem vojenství rozebírané doby se zabývá kupříkladu Otakar Frankenbergger či Petr Klučina.¹ Důležitou prací byl také článek Miroslava Brofta o pražském obranném systému v době tohoto dobytí.² Broft podrobně popisuje podobu tehdejších hradeb, samotný popis napadení a uvádí i mapy Prahy, kde jsou jednotlivé kroky zaneseny. Tyto mapy jsou přiloženy do příloh bakalářské práce.

Následuje analýza vojska, jež se opírá zejména o zápis účastníků dobytí Prahy v září roku 1448 vydaný Františkem Palackým v Časopisu Společnosti vlastenského Museum v Čechách.³ Prahu napadlo okolo 9 000 mužů, na seznamu se objevuje 455 jmen, některá se ale objevují dvakrát, takže reálný počet signatářů je o něco menší. Jména signatářů František Palacký čerpal z třeboňského archivu, seznam je pak rozdělen na ceduli první a na kratší ceduli druhou.⁴

Práce se bude snažit identifikovat jednotlivé signatáře a jejich teritoriální zařazení. Ke zjištění sídel byly použity zejména Sedláčkovy práce,

¹ Otakar FRANKENBERGER, *Husitské válečnictví po Lipanech. Vývoj husitského válečnictví po skončení husitské revoluce a jeho význam pro válečnictví vůbec*, Praha 1960. Petr KLUČINA, Richard MARŠINA, Andrej ROMAŇÁK, *Vojenské dějiny Československa I. díl. Do roku 1526*, Praha 1985. Petr KLUČINA, *Jak válčili husité*, Praha 1983.

² Miroslav BROFT, *Pražský obranný systém v době dobytí Prahy Jiřím z Poděbrad roku 1448*, Staletá Praha (dále jen SP) 14, 1984, s. 141–156.

³ František PALACKÝ, *Vlastenecké dějiny. I. Dobyetí Prahy skrze p. Jiřího z Poděbrad léta 1448, a příčiny jeho*, Časopis Společnosti vlastenského Museum v Čechách (dále jen ČSV) 1, 1827, s. 37–83.

⁴ SOA v Třeboni, sbírka Historica, inventární číslo 1380, signatura 1045.

kteřé jsou vřak revidované dle pramenů.⁵ Sedláček vypracoval obsáhlé patnáctidílné dílo zabývající se hrady, zámky a tvrzemi Království českého. Každý díl se věnuje jednomu kraji a kniha zároveň obsahuje mapu, na které jsou jednotlivá místa daného kraje zanesena. Ne všechny sídla se podařilo v této práci určit, ovšem v budoucnu by bylo možné seznam podrobit dalšímu zkoumání. Dále půjde o nalezení a podrobení souboru dat statistickému výzkumu, například zjištění, jaké procento vojska podepsalo landfrýdní usnesení v Boleslavském, Litoměřickém, Kouřimském, Chrudimském, Časlavském či v Hradeckém kraji nebo kolik z nich poslalo odpovědný list Rožmberkům. Součástí práce je též vypracování rekonstrukční mapy účastníků tažení, která byla určována pomocí Sedláčkových map. Jak v tabulce, mapách, tak i v celé bakalářské práci jsou Čechy členěny na jednotlivé celky podle Sedláčkových Hradů, takže celky ne vždy souhlasí s reálnou podobou kraje.

Poslední částí je návrh na prezentaci této události širší veřejnosti, kdy sama autorka realizovala výstavu i přednášku. Práce si klade za cíl zodpovědět otázku, komu může být událost prezentována, kde či a jakými způsoby.

Důležitou odbornou literaturou, ze které je primárně čerpáno zejména v první a druhé části práce je Věk Poděbradský od Rudolfa Urbánka,⁶ který se ve svém čtyřdílném díle velmi podrobně zabývá osobou Jiřího z Poděbrad, jeho vládou a historickými událostmi této doby na území Českého království a zemích v bezprostřední blízkosti. V bakalářské práci je nejvíce citováno z druhého dílu, kde se nachází samotný popis napadení Prahy, jeho přímé příčiny z posledních dvou let a také důsledky tohoto aktu. Urbánek zde čerpá a rozebírá mnoho pramenů a literatury.

Dalším důležitým zdrojem pro bakalářskou práci byl Dějepis města Prahy od Václava Vladivoje Tomka. Tomek se historií města Prahy zabýval velice důkladně a dal vzniknout celkem dvanácti dílům této knižní série.

⁵ August SEDLÁČEK, *Hrady, zámky a tvrze Království českého 1–15*, Praha 1882–1927. K identifikaci sídel sloužil také Antonín PROFOUS, *Místní jména v Čechách. Jejich vznik, původní význam a změny 1–4*, Praha 1947–1957. August SEDLÁČEK, *Místopisný slovník historický Království českého*, Praha 1998.

⁶ Rudolf URBÁNEK, *České dějiny III. Věk poděbradský 1–2*, Praha 1915–1918.

Pro tuto práci je důležitý zejména díl šestý, jenž se zabývá obdobím mezi rokem 1437 až 1460.⁷

Mezi edice zde používané patří *Archiv český I, čili, Staré písemné památky české i moravské*. Edice je rozdělena na několik dílčích částí, kdy je v práci čerpáno primárně ze *sněmovních věcí českých od roku 1440 do roku 1446*, ve kterých se nacházejí landfrýdní zápisy boleslavského kraje a čtyř spojených krajů.⁸ Dalším zdrojem je třetí a čtvrtý díl *Listáře a listináře Oldřicha z Rožmberka* a pramen *Staré letopisy české*. Tento pramen byl vydán v různých edicích a v bakalářské práci jsou použity dvě z nich, *Starší letopisové čeští od roku 1378 do 1527, čili pokračování v kronikách Přibíka Pulkavy a Beneše z Hořovic, z rukopisů starých* vydané od Františka Palackého a *Ze starých letopisů českých* od Jaroslava Poráka.⁹

Staré letopisy české zachycují období od roku 1378 až do 1526, tedy i období působení Poděbradské jednoty. Jedná se o zaznamenané letopisy od více kronikářů, často je identita kronikářů neznámá a pouze nepřímo lze určit, o koho se mohlo jednat. Také ne vždy se jedná o přesné informace či data, mohou za to kupříkladu i mnohé opisy některých záznamů, důvodem je i subjektivní zabarvení analů.¹⁰

František Palacký ve svém díle z roku 1829 využil 17 rukopisů, které poté časově seřadil za sebe. Novější edice *Ze starých letopisů českých* je pak postavena především na této jeho edici, čerpá ovšem také z dodatků z Křižovnického a Vratislavského rukopisu.¹¹

⁷ Václav Vladivoj TOMEK, *Dějepis města Prahy VI. díl*, Praha 1906.

⁸ *Archiv český* (dále jen AČ) *I, čili, Staré písemné památky české i moravské. Z archivů domácích i cizích*, ed. František PALACKÝ, Praha 1840.

⁹ *Listář a listinář Oldřicha z Rožmberka* (dále jen Listář) *III. 1445–1448*, ed. Blažena RYNEŠOVÁ, Praha 1937. *Listář... IV. 1449–1462*, ed. B. RYNEŠOVÁ, Praha 1954. *Starší letopisové čeští od roku 1378 do 1527, čili pokračování v kronikách Přibíka Pulkavy a Beneše z Hořovic, z rukopisů starých* vydané (dále jen SLČ), ed. František PALACKÝ, Praha 1829. *Ze starých letopisů českých* (dále jen ZSLČ), ed. Jaroslav PORÁK, Praha 1980.

¹⁰ Srov. ZSLČ, s. 5–15. A *tamtéž*, s. 453–455.

¹¹ Podle *tamtéž*, s. 460. A *tamtéž*, s. 500.

1. Politická konstelace před bitvou a příčiny bitvy

Napadení Prahy roku 1448 bylo důsledkem dlouhé absence panovníka v zemi a také jakýmsi dovršením stávajících sporů mezi křesťanskou církví a kališníky. První polovina patnáctého století byla bouřlivým obdobím, které bylo ovlivněno husitskou revolucí a díky níž se Království české rozdělilo na několik skupin. Nepokoje mezi církví a utrakvistickým královstvím vyústily až ke křížovým výpravám, které pro katolický Řím znamenaly prohru. Další rozepře v Čechách byla mezi jednotlivými kališnickými proudy, zejména v otázkách týkajících se náboženství a politiky. Otevřené spory mezi tábority, sirotky, husitským středem a umírněnějším proudem byly již mezi lety 1423 až 1427,¹² konflikty ale vyvrcholily v bitvě u Lipan v roce 1434. Tehdy lidé už toužili po míru a klidu, který země postrádala a tak se zde proti sobě postavili radikální husité proti utrakvisticko-katolické alianci.¹³ Vyhrála strana Rokycanova spolu s katolíky. Radikální proud skládající se z táboritů a sirotků byl poražen. Poražením radikálního proudu se ale české království stalo méně obávaným v okolních zemích, protože táborité představovali větší hrozbu než strana umírněná. Neúspěch radikálů v bitvě u Lipan také vedl k dalším pokračujícím sporům mezi katolíky a kališníky, protože katolíci svojí výhrou znovu získali lepší postavení a moc.¹⁴ Stejně jako před Lipany tak i teď následovala další jednání mezi katolíky, kališníky, koncilem a Zikmundem Lucemburským.

Tato bitva umožnila přijetí kompaktát, což byly dohody mezi utrakvisty a basilejským koncilem. Vyhlášena byla 5. července roku 1436 v Jihlavě.¹⁵ Soudcem pro kompaktáta již ale nebyla sama církev. Měl jim být tzv. soudce Chebský, který měl zajistit rovnocenný průběh jednání. Soudce Chebský bylo ideální církevní učení a zákon prvotní církve a taktéž praxe Ježíše Krista. Připustěno k němu bylo v květnu roku 1432 a v kompaktátech byl znovu uznán. Basilejští poslové zde měli výhody v nejednotnosti husitské strany, protože stále existovalo rozdělení na jednotlivé proudy. Jejich jednotícím

¹² Petr ČORNEJ, *Lipanská křížovka*, Praha 1992, s. 16–17.

¹³ *Tamtéž*, s. 200–201.

¹⁴ R. URBÁNEK, *České dějiny III. 1*, s. 96–97.

¹⁵ František ŠMAHEL, *Husitské Čechy*, Praha 2001, s. 452–453.

článkem byly čtyři artikuly pražské, výklad byl však různý. Z kališníků spolupracovala a vycházela vstříc církvi nejvíce skupina konzervativních utrakvistů Jana z Příbrami.¹⁶ Kompaktáta se skládala z několika listů a potvrzení, pocházejících z roku 1433 a 1435, nacházely se zde také další tři závěrečná uznání. Dohoda měla být provizorním řešením, o kterém se mělo nadále jednat. Uznala čtyři pražské artikuly s velkým zaměřením na kalich, který byl povolen dospělým obyvatelům Čech a Moravy. Vztah dětí ke kalichu zde nebyl určen.¹⁷ Tyto dokumenty umožnily v Čechách a na Moravě soužití mezi katolíky a kališníky, kdy se na českém území vyskytovalo větší množství kališníků, na Moravském markrabství byl počet mezi těmito vyznání vyváženější. Další části zemí Koruny české Slezsko, Chebsko a Horní a Dolní Lužice zůstaly dále katolické.¹⁸

Díky kompaktátům byl také Zikmund Lucemburský 14. července uznán a vyhlášen za českého panovníka.¹⁹ Zikmund však vládl jen krátce a již 9. prosince 1437 jako poslední z rodu Lucemburků umírá. Po jeho smrti země zůstaly bez panovníka a s více kandidáty na trůn.²⁰ Otázka budoucího vladaře rozdělila Čechy na dva hlavní tábory. Proti sobě stála strana propolská, neboli jagellonská a strana rakouská, která prosazovala volbu Albrechta Habsburského. Mezi těmito tábory byla v počátku ještě skupina hledající jinou možnost, tato skupina se soustředila okolo osoby Hynce Ptáčka z Pirkštejna a Alše Holického ze Šternberka. I oni se dali na polskou stranu, nicméně jagellonské uskupení dlouho nezůstalo pevné a rozdělilo se na dva proudy. Jeden se soustředil okolo již zmiňovaného Hynce Ptáčka z Pirkštejna a druhý tvořilo město Tábor spolu s dalšími husitskými lokalitami.²¹

Hynce Ptáček z Pirkštejna byl zároveň představitelem kališnického středu a tzv. Barbořiny strany. Barborou je myšlena druhá Zikmundova manželka Barbora Celská, která se od své korunovace stala paní všech

¹⁶ R. URBÁNEK, *České dějiny III. 1*, s. 91–96.

¹⁷ R. URBÁNEK, *České dějiny III. 1*, s. 100–104.

¹⁸ Petr ČORNEJ – Milena BARTLOVÁ, *Velké dějiny zemí Koruny české. Svazek VI. 1437–1526*, Praha 2007, s. 13.

¹⁹ F. ŠMAHEL, *Husitské Čechy*, s. 452–453.

²⁰ P. ČORNEJ – M. BARTLOVÁ, *Velké dějiny VI*, s. 50.

²¹ Martin ŠANDERA, *Vývoj utrakvistické základny ve východních Čechách před nástupem Jiřího z Poděbrad do čela spojených landfrýdů (1440–1444)*, *Východočeské listy historické* 15–16, 2000, s. 26.

věnných českých měst, tedy města Poličky, Hradce Králové, Vysokého Mýta, Chrudim, Jaroměř, Mělník, Dvora Králové a Trutnova. Kromě Mělníka se všechna věnná města nacházela ve východních Čechách. Barbora se chtěla po smrti svého chotě stát regentkou, a proto se ještě před jeho skonáním spojila s Hyncem Ptáčkem z Pirkštejna a s dalšími představiteli české kališnické šlechty. Chtěla zabránit svému zeti v korunovaci a vešla ve spojení s polskými Jagellonci. Ovšem Zikmund nakonec ještě před svojí smrtí vydal rozkaz o jejím zatčení.²²

Novým českým panovníkem se stal Albrecht Habsburský, jehož česká korunovace proběhla 29. června 1438,²³ uherská korunovace proběhla již 1. ledna téhož roku.²⁴ Albrecht se stal panovníkem, jakožto manžel Alžběty Lucemburské, dcery zesnulého panovníka Zikmunda. České království však nového krále nemělo příliš dlouho, protože již 27. října 1439 umírá. Nedožil se svého syna Ladislava, kterého Alžběta porodila až po Albrechtově smrti 22. února 1440. Ladislav se tedy narodil jako poloviční sirotek a získal si tak přízvisko „Pohrobek“.²⁵

Po krátké Albrechtově vládě se české země znovu ocitly bez panovníka. Nalezení nového krále však nebylo snadné, protože země byla silně poničena a poznamenána husitskou revolucí, takže se u možných kandidátů objevoval nezáměr. Situaci také přiosťrovaly neshody jednotlivých stran, na které byla země rozdělena. Hynce Ptáček z Pirkštejna jakožto vůdce středního husitského směru proto spolu s Jiřím z Poděbrad a dalšími členy směru sjednal zemský sněm v Praze v počátku roku 1440. Zde se Čechy měly sjednotit pod jednu stranu a ukázat se jako celek, na sněmu se sešla jak Ptáčkova strana, tak i strana konzervativní. Setkání bylo 29. ledna 1440 zakončeno dočasným opatřením v podobě mírného listu a vznikem landfrýdů, jejichž platnost měla být také pouze prozatímní.²⁶

²² Martin ŠANDERA, *Věnná města ve spojených východočeských landfrýdech*, *Východočeské listy historické* 29, 2012, s. 10–12.

²³ P. ČORNEJ - M. BARTLOVÁ, *Velké dějiny VI*, s. 50.

²⁴ Uvedeno v *tamtéž*, s. 37–40.

²⁵ Jaroslav ČECHURA, *České země v letech 1437-1526. I. díl. Mezi Zikmundem a Jiřím z Poděbrad (1437-1471)*, Praha 2010, s. 43–44.

²⁶ P. ČORNEJ - M. BARTLOVÁ, *Velké dějiny VI*, s. 57–61.

List mírný byl chápán jako vítězství Ptáčkovy skupiny nad rakouskou stranou, měl za cíl obnovit stav, jaký v Čechách panoval před vládou Albrechta Habsburského. Dále se vracel k otázce kompaktát, která se měla nadále zachovávat a dodržovat, s čímž souvieslo i požadování potvrzení Rokycany arcibiskupem. List měl v neposlední řadě také uklidnit různé spory a konflikty, které v zemi panovaly mezi jednotlivými muži. Byl to kupříkladu spor mezi Otou z Bergova a Kryštofem Šofem z Helfenburka, který se později nachází ve vojsku směřujícím ku Praze.²⁷ Šof se nacházel při dobytí Prahy, ale již roku 1449 se přidal k opoziční jednotě.²⁸ Spor mezi Otou a Kryštofem panoval kvůli hradu Trosky, kterého se Šof roku 1439 zmocnil a zajal Otu z Bergova.²⁹ List mírný se k tomu vyjadřuje, že Šof i Ota si mají každý zvolit jednoho přítele, který spor vyjedná za ně. Kdyby se tak nezdařilo, mělo se vybrat 6 rozhodčích, jež by spor vyřešili. Každá strana by si určila tři tyto osoby.³⁰ V létě téhož roku proti němu zasáhl boleslavský landfrýd spolu s východočeskými landfrýdy a s Pražany.³¹

V jednotlivých krajích vznikly landfrýdy, které jsou obecně chápány jako zemské míry, tedy snahy o omezení nepokojů v zemi. Toto landfrýdní hnutí však existovalo již před rokem 1440, tehdy došlo pouze k jeho značnému rozvoji.³² Landfrýdy měly sloučit všechny stavy nehledě na jejich náboženskou či politickou orientaci. To mělo zajistit zachování relativního míru a pokoje. Neznamenal to ovšem, že se zrušily všechny dosavadní strany, tyto strany a zemské míry existovaly ve stejný čas. V čele landfrýdů stál jeden či dva hejtmani, k nimž náležela rada. Radu i hejtmany si zvolili stavové daného kraje, ti také určovali dobu jejich působení ve funkci. Jiří z Poděbrad spolu s Janem Smiřickým byli hejtmany boleslavského landfrýdu.

²⁷ Srov. v Z. BERAN, *Boleslavský landfrýd*, s. 25–27. List mírný je přístupný v *AC I*, s. 245–249.

²⁸ *Tamtéž*, s. 81.

²⁹ Podle R. URBÁNEK, *České dějiny III. 1*, s. 397. Rok 1439 uvádějí *SLČ*, s. 115 a také A. SEDLÁČEK, *Hrady 10*, s. 67.

³⁰ Uvedeno v *AC I*, s. 247, taktéž Z. BERAN, *Boleslavský landfrýd*, s. 89.

³¹ Srov. P. ČORNEJ – M. BARTLOVÁ, *Velké dějiny VI*, s. 81.

³² Dějinami landfrýdů se zaměřením na landfrýdy z roku 1440 se věnuje Oldřiška SVATÁ, *Vývoj landfrýdů v Čechách*, Diplomová práce, Filozofická fakulta Univerzity Karlovy, Praha 1984. Na tytéž landfrýdy se Urbánek zaměřil R. URBÁNEK, *České dějiny III. 1*, s. 482–501. A také V. V. TOMEK, *Dějepis VI*, s. 70–71. Zejména boleslavskému landfrýdu ale i vývoji v globálním měřítku se věnuje Z. BERAN, *Boleslavský landfrýd*.

V litoměřickém to byl Jan z Vartemberka na Blankštejně a Jan Smiřický, v Žateckém Aleš ze Šternberka a Burian z Gutštejna, v Kouřimském Hynce Ptáček z Pirkštejna, v Bechyňském Oldřich z Rožmberka atd. V Praze, která byla počítána také za jeden kraj, stál Hanuš z Kolovrat a Menhart z Hradce.³³

O měsíc a půl později, 17. března roku 1440, došlo ke sjezdu v Čáslavi, kde se spojil kraj Kouřimský, Hradecký, Čáslavský a Chrudimský. V čele tohoto velkého organizovaného celku stál Hynce Ptáček z Pirkštejna a v Kouřimském kraji se jeho zástupcem stal Jan Čabelický ze Soutic. Boleslavský kraj k organizaci formálně nepatřil, ovšem panovaly mezi nimi společné cíle. Spojenectví čtyř landfrýdů nemělo být pouze provizorním řešením udržované až do přítomnosti nového krále, ale jednalo se spíše o koncentraci utrakvismu v zemi.³⁴ Ovšem již v roce 1444 Ptáček umírá a pokračovatelem jeho díla se stává sám Jiří z Poděbrad.

Stejně jako v předešlé situaci po Zikmundově smrti i teď se objevilo více kandidátů na roli panovníka, byl to například Fridricha I. Braniborský, polský panovník Vladislav III. či vévoda Albrecht III. Bavorský z rodu Wittelsbachů aj. V závěti zesnulý panovník Albrecht Habsburský nicméně počítal se skutečností, že dědické právo dostanou jeho dvě dcery či případně jeho budoucí syn. Poručníkem tohoto syna měla být vdova Alžběta Lucemburská spolu s Fridrichem Habsburským, jenž byl 2. února 1440 zvolen římským králem jakožto Fridrich III.³⁵ Ptáčkova strana se proto obrátila na Fridricha s nabídkou vlády či spravování české země. Posléze se na Fridricha obrátila také konzervativní strana, ovšem stejně jako v první nabídce od Hynce Ptáčka z Pirkštejna, Fridrich návrh české koruny zamítnul. K otázce správy země se vyjádřil, že by Čechy řídil případně pouze na dálku. Plzeňský landfrýd oslovil dalšího kandidáta v osobě Albrechta Braniborského, ovšem i ten českou korunu odmítl. Země se tak nadále nacházela v období interregna, systém landfrýdních spolků se však osvědčil, a na území Čech nedocházelo k velkým ozbrojeným konfliktům.³⁶ Ovšem zdaleka v zemi nepanoval mír a klid, kupříkladu již v roce 1441 zemská hotovost

³³ Píše o tom R. URBÁNEK, *České dějiny III. 1*, s. 484–486.

³⁴ Podle R. URBÁNEK, *České dějiny III. 1*, s. 493–495.

³⁵ Srov. P. ČORNEJ – M. BARTLOVÁ, *Velké dějiny VI*, s. 64–67.

³⁶ Čerpáno z P. ČORNEJ – M. BARTLOVÁ, *Velké dějiny VI*, s. 88–90.

východočeského landfrýdu vojensky zasáhla proti zemskému škůdci a husitskému hejtmanovi Janu Koldovi ze Žampachu.³⁷

Napadení Prahy v roce 1448 nebylo prvním napadením, které toto město v první polovině patnáctého století zasáhlo. Již v roce 1440 29. července na den sv. Martina proběhl pokus o dobytí Prahy představiteli polské strany, v čele s Benešem z Mokrovous a již zmiňovaným Koldou ze Žampachu. Napadení souviselo s možnou kandidaturou Albrechta Bavorského na českého krále. Při činu jim pomáhala skupina pražských měšťanů a vojsko se začalo scházet u Kolína u Bedřicha ze Strážnice. Do Nového Města se vojsko dostalo bez problémů, do Starého Města pak mělo vniknout díky Zikmundovi Slámovi a jeho lsti. Sláma totiž předešlého dne řekl brannému brány u Králova dvora, že mu má někdo přinést ráno ryby. Podle plánu měl tak vojsko branný bez obav vpustit za hradby, ovšem během noci onemocněl a proto ráno místo sebe k bráně poslal svojí manželku. Manželka u brány slyšela, jak muži volají, že nesou ryby a chtěla jim otevřít, předtím se ale podívala otvorem skrz bránu a zahlédla množství lidu. Byl svolán poplach a vojsko se dalo na útěk. Šlechtickým vůdcům se podařilo uniknout, pro některé pražské spojence akce skončila uvězněním a stětím. Mezi Pražany, kterým se podařilo uniknout, byl kupříkladu Zikmund Sláma či Přeč z Budkovic a Vaněk Koranda.³⁸

Posléze i Ptáčkova strana během roku 1444 uznala Ladislavovo dědické právo, téhož roku 27. srpna na hradě Prkštejně Hynce Ptáček umírá a rod Pirkštejnů tak vymírá po meči. Pokračovatelem Ptáčkova dědictví se stal jeho přítel a spolupracovník Jiří z Poděbrad. Jedním z důvodů byl také fakt, že Hynce po sobě nezanechal žádné mužské potomky. Jiří se již v září stal novým vrchním hejtmanem čtyř spojených krajů a pokračoval ve směru, jež Ptáčkova utrakvistická strana započala.³⁹

Vztah mezi politikou a náboženstvím byl nepopíratelný a doprovázel dění v zemi. Po bitvě u Lipan a po usnesení jihlavských kompaktát panoval v Čechách mezi jednotlivými náboženskými skupinami poměrný klid, tento

³⁷ *Tamtéž*, s. 78.

³⁸ Podle Martin ŠANDERA, *Hynce Ptáček z Pirkštejna. Opomíjený vítěz husitské revoluce*, Praha 2011, s. 83–84. SLČ, s. 120. A v R. URBÁNEK, *České dějiny III. 1*, s. 547–549.

³⁹ Srov. P. ČORNEJ – M. BARTLOVÁ, *Velké dějiny VI*, s. 89–92. M. ŠANDERA, *Hynce Ptáček*, s. 125.

stav se však začal od roku 1445 znovu přiostrávat. Velikými oponenty proti sobě byla Jiřího strana a katolická strana Oldřicha z Rožmberka. Kompaktáta jako provizorní opatření se opakovaně několikrát projednávala, stejně jako zvolení Rokycany českým arcibiskupem či otázka panovníka v zemi. Bylo tomu tak například i v roce 1445, kdy se na konci června v Kutné Hoře konal sjezd strany Poděbradské. Sjezd projednával mimo jiné problém pomluvy, jež o nich šířilo Rožmberské uskupení, že strana nechce v Čechách panovníka. Tyto pomluvy se šířily i do ciziny, kde měly Rožmberkovi získat větší podporu. V reakci na to jednota prohlásila, že bude co nejvíce hájit svoji čest, přičemž Jiří poslal Fridrichovi list, v němž popíral nařčení, které proti nim Rožmberk šířil a žádal panovníka, aby si dal pozor na skryté činy této strany.

V březnu roku 1445, tedy ještě před červnovým sjezdem v Kutné Hoře, Jiří z Poděbrad spolu s dalšími pány a hejtmany z východních krajů poslal vzkaz papeži Evženovi, kde bylo jednáno o potvrzení Rokycany jako českého arcibiskupa. Není jisté, zda papež Jiřímu odpověděl, zachovala se ale reakce, kterou papež adresoval straně Rožmberské. V ní Evžen vzkazoval, že sám vybere dobrou náhradu místo Rokycany, podle jeho vlastního papežského úsudku. Evženova odezva byla v podobném duchu, jako bylo jednání Basilejského koncilu při kompaktátech v roce 1436. Rokycanu jakožto kališnického pražského arcibiskupa církve nechtěla přijmout, stejně tak husitské Čechy nehodlaly z této myšlenky upustit. Stejný názor jako papež a koncil zastávala katolická Oldřichova strana v Čechách, která Rokycanovo zvolení taktéž nepodporovala, i když oficiálně s jeho zvolením souhlasila.⁴⁰

Na sjezdu Poděbradské jednoty v Kutné Hoře došlo k pobouření vůči Rožmberkovi a jeho skupině. V reakci na toto setkání stoupenci Oldřicha z Rožmberka pocítovali možnost nových rozepří či války a proto na svého vůdce naléhali, aby svolal celou svou stranu. Chtěli se setkat s Fridrichem III., aby bylo sjednáno konečné řešení v zemi. To by ovšem znamenalo, že by se s Rožmberkovou stranou musela setkat i strana Poděbradova, což si Oldřich nepřál. Pro Rožmberka by to totiž znamenalo válku či ústupky. Ani Jiří si v současné době válku nepřál,⁴¹ ale vyvíjel snahu o společný sněm obou stran.

⁴⁰ Srov. R. URBÁNEK, *České dějiny III. 2*, s. 52–59.

⁴¹ Podle *tamtéž*, s. 63–64.

Oldřich však sněm neustále odkládal. Dalším problémem v zemi byly taktéž spory mezi husitskými skupinami, a to mezi Pražskými kališníky, Poděbradskou jednotou a tábority. Nepokoje v zemi narůstaly a Poděbradská strana svolala na konci dubna roku 1446 další sněm své strany v Kutné Hoře. To všechno dohnalo Oldřicha z Rožmberka, že skrze Menharta z Hradce svolal sněm obou stran na 10. května a posléze i 8. června do Pelhřimova.⁴² Na sněmu se projednávala aktuální situace Fridricha Habsburského, kdy se českému sněmu nelíbilo, že panovník nedrží svá slova. Fridrichovi bylo dáno roční ultimátum, během kterého měl vrátit mladého Ladislava zpátky do Čech. Sněm si měl zvolit nového správce do té doby, než Ladislav dovrší svoji plnoletost. Také bylo dojednáno, že se na dalším sněmu zvolí poslové, kteří půjdou k papeži či k Basilejskému koncilu s žádostí o potvrzení Rokycanovy ve funkci arcibiskupa.⁴³

Sněm v Pelhřimově byl chápán jako Jiřího vítězství. Avšak již krátce poté, zřejmě na počátku měsíce července, Prokop z Rabštejna přivezl Oldřichovi na Krumlov list, který se zabýval uznáním Evžena coby papeže. Tehdy zde panovalo papežské schizma mezi Evženem IV. a saským vévodou Amadeem VII., kterého zvolil basilejský synod jako Felixe V.⁴⁴ Rožmberkova strana měla postupně na list připojit své pečeti, což by značilo Evženovo uznání. Někteří členové strany se ovšem zdráhali pečeť přiložit, protože by to znamenalo porušení usnesení z Pelhřimovského sjezdu. Proti této akci se ozvala Poděbradská strana, kdy Jiří svolal další sjezd společný pro kališníky a katolíky, objevili se zde i zástupci ze zemí vedlejších. Sněm se sešel v listopadu a obě strany se měly usnést na dalších krocích, přičemž hlavní téma diskuze bylo potvrzení o vydání Ladislavovo a uznání Evženovo pod podmínkou, že Evžen jim na oplátku uzná Rokycanu coby českého arcibiskupa. List s uznáním obsahoval pečeti katolíků i kališníků, nezpečetila ho pouze kapitula pražská. Oldřich z Rožmberka ale již po sněmu kontaktoval

⁴² Uvedeno v *tamtéž*, s. 76–82.

⁴³ *Tamtéž*, s. 82–83.

⁴⁴ Papežské schizma zmiňuje Petr ČORNEJ, *Království dvojího lidu (1437-1485)*, in: *Husitské století*, edd. Pavlína CERMANOVÁ - Robert NOVOTNÝ - Pavel SOUKUP, Praha 2014, s. 556–558.

papežského legáta Karvajala, kde mu radil, jak zmařit tuto žádost.⁴⁵ Poslové se vydali s listem do Říma k papeži, ovšem do cíle své cesty došli až po Evženově smrti. Novým papežem byl zvolen Mikuláš V., ten však na uznání Rokycany nesvolil, do Čech prý pošle papežského legáta Jana Karvajala, který bude o náboženské situaci v zemi dále jednat.⁴⁶

Poslové s požadavkem na Ladislavovo vydání se koncem měsíce ledna roku 1447 vydali do Korneuburku ke králi, odtud Fridricha následovali do Vídně a poté se 12. února vrátili zpět. Král jednání s českými stavy neustále odkládal, společný sněm měl být až 29. září ve Vídni⁴⁷, ten se však nakonec neuskutečnil.⁴⁸ Skutečnost že Fridrich nedodrží své sliby a neustále odkládá jednání o Ladislavovo vydání, vedlo mimo jiné ke svolání sjezdu Jiřího strany v Kutné Hoře 11. listopadu 1447, kde se již mluvilo o zbrojení.⁴⁹

Kvůli příjezdu papežského legáta Jana Karvajala byl na konci měsíce února 1448 svolán sněm v Praze, samotný Karvajal přijel do Prahy 1. května a pobyl zde do 23. května téhož roku. Na pražský sněm Fridrich poslal své zástupce, kteří jednali o otázce panovníka v Českém království. Češi měli dále uznávat Ladislavovo dědické právo a nehledat jiného kandidáta jakožto panovníka v zemi. Fridrichovi zástupci ale nedostali kladnou odpověď, protože česká země se nechtěla dále nacházet ve stavu bez panovníka. Poděbradská jednota mezitím vyvíjela snahu dosáhnout snadnějšího cíle v podobě správcovství v zemi, k tomu ale bylo potřeba získání hlavního města Prahy.⁵⁰

Jan Karvajal vstoupil do Prahy s velikým průvodem a slávou, naproti mu z Prahy až ke Krči přišli pražští konšelé, magistři, bakaláři studenti, mniši či řemeslníci a mnoho dalších a všichni spolu pak směřovali ku Praze za zvuku kostelních zvonů a latinské písně: „*zavítal jsi k nám, otče nejmilejší, kterého jsme očekávali ve svém zármutku, zavítal jsi k nám s dary nebeskými, abys požehnal všem lidem dobré vůle*“.⁵¹ Z písně i z radostného uvítání bylo vidno,

⁴⁵ Srov. R. URBÁNEK, *České dějiny III. 2*, s. 85–112.

⁴⁶ Uvedeno v *ZSLČ*, s. 161.

⁴⁷ R. URBÁNEK, *České dějiny III. 2*, s. 113–114.

⁴⁸ Čerpáno z *tamtéž*, s. 142–143.

⁴⁹ *Tamtéž*, s. 149–151.

⁵⁰ Podle R. URBÁNEK, *České dějiny III. 2*, s. 231–236.

⁵¹ Srov. v R. *tamtéž*, s. 236–237. A v *ZSLČ*, s. 164.

že lidé v legátovi viděli naději na konečné uznání Rokycanova, to ale od Karvajala nepřišlo, neboť 6. května začalo na Staroměstské radnici jednání, kde sněm legátovi prezentoval své požadavky o Rokycanova uznání a znovuznání kompaktát. Co se týče kompaktát tak si Karvajal vyžádal jejich potvrzení, které dostal od Jiřího 9. května. Sněm také vyjádřil nevoli vůči Fridrichovi, jenž doposud zemi nevydal mladého Ladislava Pohrobka. Směrem k Fridrichovi se legát vyjádřil, že by si české království nemělo volit nového panovníka a počkat až na Ladislava.⁵²

Verdikt legátův byl pronesen až po několikadenním jednání, kdy 17. května Karvajal připustil, že nemá dostatečnou moc k přijetí Rokycany ani kompaktát, a že do země přijel ujednat pouze pořádek. Přiznání vyvolalo v Praze silnou reakci a nevoli vůči legátovi a celé této situaci, stav však uklidňoval Oldřich z Rožmberka, takže nedošlo k žádné větší rebelii.⁵³ Ani Jiří z Poděbrad si nepřál, aby se legátovi něco stalo, protože by to utrakvistické Čechy ukázalo ve špatném světle. Karvajal se však díky této nepříznivé reakci rozhodl 23. května z Prahy odjet.⁵⁴ Nacházela se ale u něj stále kompaktáta, proto ho konšelé s dalšími lidmi dohnali a chtěli po něm kompaktáta vydat. Legát se zdráhal dokumenty vrátit zpátky, proto bylo dojednáno, že je vydá až v Benešově, kam za ním byl pro jistotu poslán Petr ze Štenberka a Přibík z Klenového s jezdci, jejich počet přesahoval 400. Zde byla kompaktáta opravdu zpátky vrácena.⁵⁵ O celé návštěvě papežova legáta od slavnostního příjezdu až po urychlený odchod byla složena píseň, jež je zapsána v edici *Ze starých letopisů českých*. „*Od narození božího léta tisícího a k tomu čtyřstého čtyřicátého osmého – slyšte, co se v Čechách stalo. Byl tu svolán velký sněm, všichni sešli se na něm: páni urození, rytíři odvážní a slavní z Českého království, stateční zemané, opatrní měšťané, vážení konšelé ze země veškeré – na staroměstské radnici. Radili se spolu dlouze ve staroslavné Praze, jak by zemi spravovali; jednali o novém králi a aby už byl v zemi klid. Jednali dál o schválení a papežově potvrzení toho, koho*

⁵² R. URBÁNEK, *České dějiny III. 2*, s. 239–242.

⁵³ Podle ZSLČ, s. 168 byl například legátovu mezkovi uříznutý ocas.

⁵⁴ Rudolf Urbánek v R. URBÁNEK, *České dějiny III. 2*, s. 255 pojednává o dalších možných datech legátova opuštění Prahy z různých pramenů, nejpravděpodobnějším datem však zvolil právě 23. května.

⁵⁵ R. URBÁNEK, *České dějiny III. 2*, s. 250–256.

zvolili, ze všech jediného vybrali – pražského arcibiskupa. A proto každý věz, že nelitovali peněz. Vyslali ke svatému Otcovi poselstvo pánů i obcí do slavného města Říma, aby to papež zařídil, zákon boží potvrdil, zjednal už konečně mír a aby vysvětil pražského arcibiskupa... Když byl před Týnským chrámem, z mezkyně ho snesli na zem a potom ho obec celá vedla slavně do kostela – tu převzácnou návštěvu... Pak Papouškovi děl: „Přestat bys rychle měl s podáváním podobojí, málo to tvůj kostel zdobí! A přemluv i své přátele.“ Papušek pak od té chvíle ještě více nežli dříve proti boží pravdě brojí a proti přijímání podobojí, proti svaté krvi Páně... Brzy a rychle zapomněl [Karvajal], jak se v Čechách dobře měl, jak ho pěkně přivítali, prokazovali mu pocty jako králi. A tak táhl s ostudou. Jen se v Říme dobře měj a k nám už se nevracej do té naší české země. Měli bychom to kněžské plémě celé vyhnat za tebou, protože nebude tu jednota klid, dokud je tu budem mít...“⁵⁶

Po legátově odchodu se ale sněm znovu uvázal dodržovat kompaktáta, stejně jako kněžstvo Pražské nebo obec Starého a Nového Města pražského. Usnesení o dodržování kompaktát mělo upokojit lid a zároveň to byl projev, jenž ukazoval, že i přes Karvajalův nesouhlas je budou lidé v zemi dále udržovat a ctít.⁵⁷

⁵⁶Celý text písně ve ZSLČ, s. 165–167.

⁵⁷R. URBÁNEK, *České dějiny III.* 2, s. 258–260.

2. Dobytí Prahy a jeho důsledky

Naděje, jež byly vkládány do jednání s papežským legátem Janem Karvajalem, se nenaplnily. Jednání s ním však utvrdilo Jiřího v jeho dalších plánech. Již 24. června roku 1448 v Kutné Hoře proběhl sjezd celé strany Poděbradské, kde se pojednávalo o dalších jejích krocích. Na sjezdu se ze strany formálně stala jednota Poděbradská, všichni znovu potvrdili, že budou ctít kompaktně i list mírný a Jiří byl ze své původní funkce povýšen na správce. Většina utrakvistů v zemi nyní patřila do jednoty. Jednota byla ale nejen náboženským, ale i politickým uskupením, o čemž vypovídali i katoličtí členové této jednoty jako kupříkladu Jindřich z Michalovic či Zdeněk ze Šternberka.

Oldřich z Rožmberka vyslal na Kutnohorský sjezd své posly, se zprávou o cestě Fridricha Habsburského do Štýrska a taktéž o cestě papežského legáta, který odjel z Prahy. Další zprávou byly i informace o budoucím sjezdu, jež měl být mezi českými stavy, legátem a Fridrichem.⁵⁸ Konat se měl okolo svátku sv. Bartoloměje či před dnem sv. Václava, nakonec se tento sjezd konal 1. září ve Vídni. Oldřich vyzval Jiřího, aby byl přítomen při tomto jednání, v případě jeho nepřítomnosti se měli dostavit jiní přední členové Poděbradské jednoty. V konečném důsledku však nikdo z jednoty nezamýšlel na sjezd dorazit a místo toho se po Kutnohorském sněmu připravovali na napadení města Prahy.⁵⁹

Zbrojení proti Praze bylo v Kutné Hoře jedním z probíhajících témat. V Českém království se o zbrojení vědělo, časté bylo ale mínění, že tažení vojska bude namířeno do Saska proti saskému vévodovi Vilémovi a Fridrichovi. Poděbradská jednota tyto myšlenky nevyvracela, a i sám Oldřich z Rožmberka v ně věřil. To bylo také jedním z důvodů, že se vydal na setkání do Vídně. Hlavní sok Jiřího odjel ze země a tak se mohla jednota připravovat k tažení.⁶⁰ Důvodem, proč v zemi panovalo přesvědčení, že vojsko Poděbradské jednoty má namířeno do zahraničí, byla událost, jež se stala předešlý rok. Saský vévoda v červnu roku 1447 zverboval na českém území

⁵⁸ R. URBÁNEK, *České dějiny III. 2*, s. 262–268.

⁵⁹ V. V. TOMEK, *Dějepis VI*, s. 148.

⁶⁰ R. URBÁNEK, *České dějiny III. 2*, s. 281–283.

přes 5000 žoldnéřů, s kterými táhnul do Vestfálska proti městu Soest. Tato akce dopadla velice špatně a v důsledku toho nechtěl Vilém žoldnéřům vyplatit jejich žold. Vojáci to brali jako zradu, v Čechách propukla celková nespokojenost a Jiří z Poděbrad vyslovil vůči žoldnéřům solidaritu.⁶¹ Druhým důvodem ke zbrojení proti saským vévodům bylo jejich vlastnictví pohraničních hradů, které získali během bezkráloví. Vlastnili kupříkladu město Most, Duchcov či Osek, a narušovali tak celistvost Čech.⁶² Teorii, že vojsko míří do Saska, nasvědčovaly také mírové smlouvy, které Jiří ujednával s katolickými pány. Ve stejný čas poděbradský vůdce již sbíral hotovost. Jedna z těchto smluv byla učiněna 26. srpna 1448 s hejtmanem plzeňského landfrýdu Hynkem Krušinou ze Švamberka a na Krasíkově.⁶³

Vojsko Poděbradské jednoty se začalo scházet na Kutnohorském předměstí Kolmarku a nedaleko odsud na Kačině.⁶⁴ Dalším místem, kde se vojsko shromažďovalo, bylo na lukách u Loun. Zde se uskupili Jiřího přívrženci ze západu Čech, jako kupříkladu Vilém z Ilburka, Burian z Gutštejna či Aleš Holický ze Šternberka a jejich skupiny. Toto soustředování druhého vojska na severozápadu Čech znovu podporovalo všeobecné smýšlení, že tažení Poděbradské jednoty má namířeno proti Sasům.⁶⁵

Vojsko z Kutné Hory se na sklonu měsíce srpna položilo na dva dny u Plaňan. Místo tímto hodně utrpělo. Vojenské uskupení čítalo okolo 9000 mužů a do současnosti se dochoval seznam s více než 400 účastníky. Mezi nimi byl například Jindřich ze Stráže, Jan z Pernšteina, Zdeněk ze Šternberka, Jindřich z Michalovic či Jan Zajímač z Kunštátu.⁶⁶ Jiří od Plaňan vyslal do Prahy své posly Jana Malovce, Zdeňka Kostku z Postupic a další dva měšťany z města Čáslavi a Českého Brodu. Ti v hlavním městě nechali po svých důvěrnících roznést cechům listy se stížnostmi, týkajícími se věcí politických i náboženských. Dokumenty byly opatřeny Jiřího pečeti a měly Pražany připravit na události, které se zde měli dít. Poslové však formálně

⁶¹ Josef MACEK, *Jiří z Poděbrad*, Praha 1967, s. 62–63.

⁶² *Tamtéž*, s. 75–76.

⁶³ *Tamtéž*, s. 63–64.

⁶⁴ V. V. TOMEK, *Dějepis VI*, s. 149.

⁶⁵ R. URBÁNEK, *České dějiny III. 2*, s. 284.

⁶⁶ Seznam signatářů ve F. PALACKÝ, *Vlastenecké dějiny*, ČSV, s. 78–83.

žádali hlavně o vpuštění vojska do hlavního města. Dále byla vyřčena žádost týkající se pomoci Pražanů při tomto tažení, chtěli také, aby v Praze již netrpěli kněží, kteří odmítali přijímat podobojí a konečně se ohradili proti tomu, že konšelé, kapitula pražská a jiní pomlouvají Jiřího, že chce město zkazít a vpadnout do něj. Osoby nařčené v Jiřího stížnosti byly sezvány a obhajovaly se, že kompaktáta neporušují atd., ale že jsou ochotny přijmout dostatečný trest. Na to Zdeněk Kostka z Postupic reagoval odpovědí, že přišli pouze jako poslové. Konšelé tak požadovali, aby poslové veškeré své žádosti sepsali písemně, což také udělali a následně z Prahy odjeli.

Pražští konšelé měli k Jiřímu sami přijít a jednat o těchto věcech, k tomu ale nedošlo. Konšelé se totiž dozvěděli o rozesílání listů s Jiřího pečeti pražskému lidu. Místo toho Hanuš z Kolovrat z funkce pražského hejtmana⁶⁷ spolu s Menhartem z Hradce vyslal 1. září dva panoše k jednání s Poděbradskou jednotou. Ta se mezitím posunula blíže k Praze, přesněji k Běchovicům a Počernicím. Hanušovi panošové byli Jan Prače a Jan Štětina z Choltic. Jednání bylo pro Prahu marné, a již 2. září ráno se vojsko vydalo k Vršovicům. V tuto chvíli bylo v hlavním městě jasné, že vojsko Poděbradské jednoty netáhne proti Sasům a Praha začala svolávat zemskou hotovost a rozesílat žádosti o vojenskou pomoc. Žádosti podávali konšelé měst Pražských a také nejvyšší purkrabí Menhart z Hradce kupříkladu Hynku Krušinovi ze Švamberka, ovšem pomoci se jim již nedostalo.⁶⁸ Konšelé sice sháněli hotovost, ale opírali se pouze o bohaté měšťany, žoldnéře a o spojence z řad šlechticů a jejich družiny. Praha se totiž obávala povolát do zbraně i prostý lid, jež byl nespokojený s dosavadní situací.⁶⁹

Ještě den před tím 1. září purkrabí Jan z Rabštejna⁷⁰ napsal Oldřichovi z Rožmberka do Vídně psaní o činech Poděbradské jednoty v zemi: „*Urozený pane, mně přieznivý! Zle se mele bez tebe tuto v Čechách. A kto tiem vinen, potom o to budem mluviti, ač Buoh dá se ve zdraví shledati. Pole dobře silné mají pan Jiřík s těmi čtyřmi kraji, a drahně pánov i zeman i měst s nimi. A leží*

⁶⁷ R. URBÁNEK, *České dějiny III. 2*, s. 93.

⁶⁸ V *tamtéž*, s. 276–292, a V. V. TOMEK, *Dějepis VI*, s. 149–152.

⁶⁹ M. BROFT, *Pražský obranný systém*, SP, s. 142.

⁷⁰ Rudolf Urbánek vysvětluje, že zde zmíněný Jan z Rabštejna je často zaměňován se svým mladším bratrem taktéž Janem, který je známý například díky svému Dialogu. R. URBÁNEK, *České dějiny III. 2*, s. 293.

*mili od Prahy v Běchovicích a w Počernicích; a s druhé strany pan Aleš Holický u Lún s druhú rotú, Ilburkem, panem Burianem, Caltú i jinými. Skrze Prahu jich pustiti nechtie; neviem kudy se strhnú, snad přes rúdnický most. Co z toho pojde, zvieme do svatého Martina; a pak krále budem-li mieti, co tomu dieš? I bez tvé vôle, když chceš spáti. Mnozí a divní běhové jdú, ješto' bych jich na celém arku neposlal; a nesmiem, pro prijatie carty“.*⁷¹ Jak toto psaní tak i tajnou ceduli k němu přidanou publikoval František Palacký z originálu z třeboňského archivu. V tajné ceduli Jan z Rabštejna podrobněji rozebíral počínání Jiřího od seskupení vojska u Kutné Hory až do okamžiku vzniku tohoto psaní, tedy do dne 1. září.⁷²

Praha se v této době dělila na několik dílčích částí. Vyskytovala se zde tři města královská, jedno město poddanské, několik přiléhajících osad, dvorů a objektů, ale také dva hrady, Vyšehrad a hrad Pražský. Královskými městy bylo Nové Město, Staré Město a Menší Město, poddanským byly Hradčany. Staré Město bylo ekonomickým, vojenským i politickým centrem celé Prahy a proto bylo pro Jiřího nejdůležitější dostat se právě na toto místo. Zároveň to bylo s Novým Městem nejlidnatější částí celé Prahy. Z jižní strany k Novému Městu přiléhá Vyšehrad a všechny tyto tři části leží na pravém břehu řeky Vltavy, levý břeh je pak místem zbylých dvou měst a Pražského hradu. Tyto tři velké celky se napadení roku 1448 aktivně nezúčastnily, protože se jejich obránci vojsku dobrovolně vzdali.⁷³

3. září brzy ráno před svítáním vojsko Poděbradské jednoty zaútočilo na dvou místech, na hradbách na Karlově a na Vyšehradě. Před úsvitem došlo k útoku na městskou zeď za Karlovem, což způsobilo u sv. Štěpána na Novém Městě poplach a svolávání do zbraně. Další důvodem zmatku bylo zapálení domu nedaleko sv. Štěpána, který zapálili nejspíše Jiřího pražští přívrženci. Toto napadení mělo za úkol odvrátit pozornost, protože hlavní vojsko směřovalo na Vyšehrad, kde měl za Prahu vedení purkrabí Jan z Rabštejna.⁷⁴

⁷¹ *Listář III.*, s. 346.

⁷² Toto psaní taktéž publikoval F. PALACKÝ, *Vlastenecké dějiny*, ČSV, s. 73–76.

⁷³ M. BROFT, *Pražský obranný systém*, SP, s. 142–148.

⁷⁴ R. URBÁNEK, *České dějiny III. 2*, s. 292–293 . M. BROFT, *Pražský obranný systém*, SP, s. 154.

Již před napadením Karlova stála stráž na strategických místech, ovšem jejich počet nebyl dostačující. Po poplachu chtěl proto Jan z Rabštejna zjistit a posoudit počet stráží na vyšehradské hradbě. Na hlavní bráně bylo asi šest obránců, vyšehradský rychtář Michal a také střelec Matěj, který se nacházel v domku u brány. Jan z Rabštejna dostal zprávu o tomto počtu lidí, a rozhodl se jít stav na hradbě zkontrolovat a poté přivedl dalších asi 14 mužů. Branným u Táborské brány,⁷⁵ což byla hlavní brána na Vyšehradě, byl Vaněk Běchovský. Mezitím napravo u boční zdi stál pouze již zmíněný Matěj a Michal. Jan jim přislíbil pomoc v počtu asi 200 střelců a dal se zpět na své původní místo k potoku Botič.⁷⁶

Posila v podobě střelců již nebyla potřeba, protože se vojsku Poděbradské jednoty podařilo u fortny nad Podolím dostat na vyšehradskou hradbu.⁷⁷ Na toto místo vnikli především Poděbradovi hradečtí stoupenci, kteří se po hradbě rozběhli s výkřikem „*Zabi hr! Kunštát a Hradec hr!*“ a dali se pronásledovat Matěje s Michalem, kteří běželi oznámit napadení. Michal se schoval v Matějově domku, a členové Poděbradské jednoty mezi tím blízko u brány povalili na zem Vaňka Běchovského a zneškodnili další muže na hradbě. Vojsku se podařilo nechat spadnout most přes příkop, takže mohl i zbytek vojenského uskupení vstoupit. Při celé této akci zemřel pouze jediný člen Poděbradské jednoty, hradecký měšťan Bělík (či Bílek).⁷⁸

Vyšehrad leží na jih od Nového Města a tehdy měl poměrně samostatnou obrannou hradbu. Hradba byla několikrát přestavována, ale svůj vrchol zažila za éry Karla IV., který jí přestavěl do velice silné gotické pevnosti. Ovšem v roce 1420 byla Vyšehradská hradba poničena a pobořena, takže v roce 1448 už neměla tak velikou obrannou funkci jako dříve. Stále se zde nacházela a byla poměrně zachovaná, ovšem ne natolik, aby odolala vojsku Poděbradské jednoty. Nedostatečný počet obránců byl dalším důvodem tohoto poměrně

⁷⁵ Jako Táborskou bránu ji označil Broft v M. BROFT, *Pražský obranný systém*, SP, s. 154.

⁷⁶ Přesněji místo tzv. u slupi, tehdejší název byl Rackův dvůr. Číslo popisné dvora je 452, podle V. V. TOMEK, *Dějepis VI*, s. 151–152.

⁷⁷ Lámání hradební zdi doprovázelo několik slov, mezi Michalem, který uslyšel zvuky tohoto lámání, a mezi muži Poděbradské jednoty. Dialog zahájil rychtář Michal slovy: „*Kdo jest tu?*“ „*Já jsem!*“ „*Či jsi?*“ „*Svoji jsme!*“ a na to se Michal dal spolu s Matějem na útěk. Srov. R. URBÁNEK, *České dějiny III. 2*, s. 294.

⁷⁸ Akt napadení je obsírně popsán v V. V. TOMEK, *Dějepis VI*, s. 151–155.

snadno získaného dobytí.⁷⁹ Útok na Vyšehrad i na Karlov proběhl úspěšně a dobytí Prahy Poděbradskou jednotou znamenalo pro pražský lid zázrak, neboť tento čin proběhl velice rychle, hladce a takřka bez ztráty na životech. Následující roky se ve stejný den 3. září konala oslava, jež tento čin připomínala. Vytvářelo se procesí směřující k vyšehradskému chrámu a zastavovalo se u brány, kde vojsko jednoty vtrhlo do města.⁸⁰

Poté co se jednota dostala za hradby, vydala se Novým i Starým Městem s pokřikem „*Kunštát hr!*“. Staré Město mělo sice i své vlastní hradby, ovšem ty zůstaly po úprku Pražanů otevřené, takže Jiřímu nestálo nic v cestě. Obsazena byla i Malá Strana, Pražský hrad a Hradčany.⁸¹ Jiří ve městě zakázal drancování a rabování, přesto však došlo k násilnostem vůči židům.⁸² Židovské město bylo součástí Starého Města a mělo kolem sebe vlastní opevnění, které však nebylo příliš silné.⁸³ Podle edice Ze starých letopisů českých měl rabování židovského obyvatelstva na svědomí zejména pražský lid. Letopisy zároveň uvádějí, že pražský hejtman Hanuš z Kolovrat se násilností nedopustil, jak se tehdy mezi lidmi říkalo. Důvodem těchto řečí byl pravděpodobně jeho útěk po dobytí Prahy, kdy směřoval právě skrze židovskou čtvrť. Pouze jeho dvořan odcizil jednomu židovi knihy a druhému koš se čtyřmi kožichy.⁸⁴

Pražští přívrženci jednoty je po jejich vítězném vstupu do města nadšeně vítali. Odpůrci se však z Prahy vydali na útěk. Mezi nimi byli různí Němci a měšťané, kapitula pražská, purkmistr Starého Města Pešík z Kunvaldu od Stříbrné hvězdy, týnský farář Jan Papoušek ze Soběslavi, a mnoho dalších.⁸⁵ Hejtman Hanuše z Kolovrat se nacházel ve svém domu na Staroměstském rynku, probudil ho nejspíše až pokřik o dobytí města a poté utekl na svůj hrad Žebrák.⁸⁶ Naopak mezi zajatými rivaly byl především nejvyšší purkrabí Menhart z Hradce, veliký přívrženec Oldřicha z Rožmberka.

⁷⁹ Srov. M. BROFT, *Pražský obranný systém*, SP, s. 148.

⁸⁰ R. URBÁNEK, *České dějiny III. 2*, s. 301–302.

⁸¹ Podle M. BROFT, *Pražský obranný systém*, SP, s. 155.

⁸² Uvedeno v *ZSLČ*, s. 169–170.

⁸³ M. BROFT, *Pražský obranný systém*, SP, s. 144–145.

⁸⁴ Podle *ZSLČ*, s. 170–171.

⁸⁵ Srov. v *tamtéž*, s. 169–171. A v R. URBÁNEK, *České dějiny III. 2*, s. 51.

⁸⁶ Čerpáno z V. V. TOMEK, *Dějepis VI*, s. 154.

Menhart se skrýval na Starém Městě, poté byl zajat a odveden k Jiřímu, který ho nechal uvěznit na svém hradu Poděbrady. Chování Jiřího ke svému zajatci však bylo šetrné, kvůli jeho věku a postavení v zemi. Zaját byl díky své funkci nejvyššího purkabiho a za pomáhání Oldřichovi z Rožmberka v jeho činech, které podryývaly jednotnou vládu v zemi.⁸⁷

6. září přišla do Vídně zpráva o dobytí Prahy a o uvěznění Menharta z Hradce. Tehdy se tu nacházel Oldřich z Rožmberka a Jan z Rabí kvůli slyšení u krále Fridricha. Oba české pány, stejně jako krále i legáta Jana Karvajala, tyto zprávy pobouřily a Fridrich žádal Menhartovo propuštění a vyslovil nelibost k celému činu napadení.⁸⁸ Také Oldřich z Hradce, syn Menharta, naléhal na propuštění svého otce a v zemi pokračovalo nepřátelství mezi jednotou a katolickou stranou. Jiří byl ochotný propustit svou kořist výměnou za Karlštejn, zemská privilegia a za korunu, ovšem na to opozice nepřistoupila. Během ledna následujícího roku Menhart onemocněl, a Jiří z obav, že by byl nařčen z vraždy raději svého vězně propustil. Cíle své cesty se nedožil, neboť zemřel 3. února cestou na hrad Karlštejn.⁸⁹

Hned 4. září, den po dobytí, Jiří obnovil městské rady, které mu pomáhaly držet klid v Praze. Konšelé mu přislíbili svoji věrnost až do zvolení nového českého krále a Jiří jmenoval do vysokých funkcí nové muže, kupříkladu Děpolta z Risenberka vystřídal Čeněk z Klinštejna jakožto purkrabího hradu Pražského. V zemském úřadě se nejvyšším purkrabím stal na místo Menharta z Hradce Zdeněk Konopišťský ze Šternberka atd.⁹⁰

Dobytí Prahy bylo vítězstvím Jiřího, ale také vítězství utrakvismu, ovšem jmenování katolíka Zdeňka ze Šternberka, stejně jako účast katolíků v Poděbradské jednotě měla značit Jiřího vůli být dobrým a objektivním správcem pro oboje vyznání. Zastoupení katolíků v jednotě mělo také sloužit jako protiargument katolické strany. Tento budoucí král dvojího lidu nemohl zcela zajistit mír mezi nimi, ale na svoji stranu si svým chováním získával nové stoupence mezi katolíky i lidmi v cizině. Důvodem byla kupříkladu jeho

⁸⁷ Uvedeno v A. SEDLÁČEK, *Hrady* 12, s. 7–8.

⁸⁸ V. V. TOMEK, *Dějepis VI*, s. 160.

⁸⁹ J. MACEK, *Jiří*, s. 73–74.

⁹⁰ Podle R. URBÁNEK, *České dějiny III. 2*, s. 315–316. Čeněk nastoupil na tuto funkci již po napadení Prahy, ovšem Urbánek také odkazuje na V. V. TOMEK, *Dějepis města Prahy IX*, Praha 1893, s. 256. kde se v tomto úřadě připomíná až v roce 1451.

péče o bezpečnost v zemi, trestal násilníky, zasadil se o větší jistotu na silnicích a další podobné skutky.⁹¹

Do města se vrátili mnozí lidé včetně kněží, kteří byli v dřívější době vyhnáni. Dva dny po napadení, tedy 5. září, se do Prahy navrátil také Jan Rokycana, kterému přišlo vstříc 400 jezdců a u Staroměstské radnice ho přivítali konšelé Starého i Nového Města. Rokycana byl uveden do Týnského chrámu a již 6. září zde měl kázání, kde vyzdvihl Jiřího velkolepý čin.⁹²

Jan Rokycana z Prahy uprchl v červnu roku 1437. Důvodem bylo několik činů, které se zde odehrály. Jan byl kupříkladu opakovaně obviňován ze vzpoury a jeho pravomoci si neustále přivlastňoval biskup Filibert, který zde působil. Rokycana tedy z Prahy utekl pod ochranu Diviše Bořka z Miletínka na Kunětickou horu. Diviš zemřel již v lednu následujícího roku a uprchlý utrakvista se dostal do Hradce Králové, které mělo díky husitskému knězi Ambrožovi dobrou utrakvistickou základnu. Rokycana převzal chrám Svatého Ducha a v městě zůstal až do vítězného dobytí Prahy v září 1448.⁹³

V důsledku dobytí hlavního města také převládl Rokycanův proud nad rivalskou stranou jeho staršího soupeře Jana Příbrama. Na Karlově univerzitě 16. listopadu vznikla „*Úmluva jednoty a svornosti pánův mistrův pražských a kněží*“, která řešila vztahy mezi nimi. Podle úmluvy měl být zachováván bohoslužebný řád, který zde fungoval za biskupa Filiberta de Montjeu⁹⁴ a mimo jiné nebyla zpochybňována absence biskupského schválení při funkci v kněžském úřadu. O tento problém se měl postarat až nový zvolený arcibiskup.⁹⁵ Jan Příbram totiž 20. prosince 1448 umírá, Rokycana přichází o svého jediného soupeře a dochází ke sjednocení utrakvismu, s výjimkou několika tábořských měst. Úmluva se také vyjadřovala k otázce podávání svátosti dětem, o českém bohoslužebném zpěvu a dalších záležitostech, které

⁹¹ R. URBÁNEK, *České dějiny III. 2*, s. 315–319.

⁹² R. URBÁNEK, *České dějiny III. 2*, s. 301.

⁹³ Srov. Martin ŠANDERA, *Mistr Jan Rokycana a jeho východočeské působení*, Chrám Svatého Ducha a královna Eliška Rejčka v Hradci Králové 1308–2008, Ústí nad Orlicí 2009, s. 33–40.

⁹⁴ Filibertův život ve zkratce rozebírá kupříkladu P. CERMANOVÁ – R. NOVOTNÝ – P. SOUKUP (edd.), *Husitské století*, s. 591.

⁹⁵ Podle P. ČORNEJ – M. BARTLOVÁ, *Velké dějiny VI*, s. 101.

měly být prozatím přípustěny. Jednat se o nich mělo v budoucnu podle soudce Chebského.⁹⁶

Obecně před rokem 1448 panoval mezi některými katolíky nesprávný názor, že utrakvismus je na ústupu. Po dobytí Prahy byly tyto myšlenky ještě zveličovány, aby se více očernilo Jiřího jméno. Později se běžně vyskytovaly názory, že v zemi už mohl být dávno mír a vymíceno kacířství, kdyby se Jiří lstivě nestal gubernátorem mladého Ladislava Pohrobka a nepodílel se na jeho smrti. Vojenský počín Jiřího z Poděbrad byl tak mezi katolíky v zemi i v cizině vnímán jako návrat k herezi.⁹⁷

Mezi horlivé utrakvistické kněze patřil kromě Rokycany také farář Václav od sv. Michala v Opatovicích a Jan Ocásek od sv. Štěpána. Oba prý pod hrozbami vyhnání, žaláře či ztráty statků nutili lid k přijímání pod obojího způsobu.⁹⁸ Druhý jmenovaný kněz získal své přízvisko Ocásek díky činu, který provedl mezkovi patřícímu legátovi Karvajalovi. Tehdy v Praze v květnu 1448 probíhalo jednání mezi legátem a českými stavy, které pro utrakvisty skončilo nezdarem, což přineslo ze strany lidu nevoli vůči němu. O tomto činu již bylo psáno výše.⁹⁹ V dřívějších dobách si utrakvisté stěžovali na nedodržování kompaktát, nyní se situace obrátila a na útisk si stěžovali katolíci. Jednou ze stížností bylo odepírání pohřbů lidem, kteří pod obojí nepřijímali.¹⁰⁰

Jako reakce na vznik Poděbradské jednoty vznikla 8. února 1449 katolická Strakonická jednota, v jejímž čele stál sok pana Jiřího Oldřich z Rožmberka spolu se svým synem Jindřichem.¹⁰¹ Rožmberkova strana se sešla již 6. února u Václava z Michalovic ve Strakoniciích, podle nichž jednota získala svůj název.¹⁰² Do uskupení náleželi přední katoličtí páni, kteří pocházeli především z jihu a jihozápadu Čech. Později se k jednotě přidalo kupříkladu i katolické město Plzeň. Tato jednota chtěla vrátit do Čech poměry, jaké zde panovaly

⁹⁶ Srov. R. URBÁNEK, *České dějiny III. 2*, s. 302–305.

⁹⁷ Uvedeno *tamtéž*, s. 308–309.

⁹⁸ Srov. *tamtéž*, s. 312.

⁹⁹ Čerpáno z ZSLČ, s. 168.

¹⁰⁰ Srov. R. URBÁNEK, *České dějiny III. 2*, s. 312.

¹⁰¹ R. URBÁNEK, *České dějiny III. 2*, s. 349 uvádí datum vzniku jednoty na 9. února roku 1448, ovšem J. ČECHURA, *České země v letech 1437–1526 I*, s. 62 uvádí datum 9. února, stejně jako *Listář IV*, s. 7–9.

¹⁰² Podle R. URBÁNEK, *České dějiny III. 2*, s. 349.

před dobytím Prahy.¹⁰³ „*Ve jméno božie amen. My Oldřich a Jindřich syn jeho z Rozmberka, Václav z Michalovic, Hynek Crušina z Švamberka, hauptman té chvíle kraje chebského, Jan z Švamberka, Jan z Ryzmberka odjinud z Skály, Jan z Hrade, Oldřich z Hradce, Jindřich z Colovrat, kněz Bedřich z Strážnice a Jan z Lobkovic i jiní páni, rytieři, zemané i města království Českého nyní v Strakonících na sněm sebráni, vyznáváme tímto listem obecně všady a přede všemi, kdež a před nimižto čten neboli čtúc slyšán bude, že vidúce a znamenajíc mnohé a příliš škodné království tohoto Českého záhuby a zvláště to, co se jest před chvíli nevelmi dávnú stalo a děje i podnes, totiž vpadení do měst Pražských, jetie uroz. pána p. Menharta z Hradce, nýbrž že skrze to vězenie již pohříchu i hrdlo stratil jest, i to také, že compactaty, mierným listem, smlúvú pelhřimovskou i jinými všelikými země této zápisu a zpuosoby, ačkoli s velikú nesnázi, pracemi a náklady i nás všech pilnostmi zjednanými, jimižto země tato v poklid byla uvedena, hnuto jest proti řádóm, právóm i svobodám království tohoto Českého,... jsme povinni, přičiniti, aby království toto České do konce i my tudíž všichni nebyli skaženi, než ty věci ještě tak pohříchu šeredně začaté v dobré byly radše uvedeny...“¹⁰⁴*

Mezi Strakonickou a Poděbradskou jednotou panovaly rozbroje, které byly přerušeny ročním příměřím. O příměří bylo rozhodnuto v Jindřichově Hradci 10. dubna roku 1449. Platit mělo od 15. dubna 1449 až do 23. dubna 1450. Pro Moravu, Kryštofa Šofa a Jana Koldu ze Žampachu byl začátek platnosti příměří posunut o jeden den.¹⁰⁵ Kolda ze Žampachu stál na straně Strakonické jednoty, a před příměřím byl v konfliktu s východočeským landfrýdem.¹⁰⁶

I přes sjednaný mír obě znepřátelené strany zbrojily a také vyvíjely snahu o získání pomoci ze zahraničí. Rožmberkova strana se orientovala na saského kurfiřta Fridricha I. Mírného a strana Poděbradova na Fridrichova bratra Viléma, bavorského vévodu Otu a z rodu Hohenzollernů na Fridricha II. a Albrechta Achilla. Konflikt propukl v květnu 1450, kdy byl zajat Rožmberkův posel i s důvěrným psaním, ve kterém Oldřich z Rožmberka

¹⁰³ Čerpáno z P. ČORNEJ – M. BARTLOVÁ, *Velké dějiny VI*, s. 104–105.

¹⁰⁴ Celý zápis Strakonické jednoty z 8. února 1449 je uveden v *Listář IV*, s. 7–9.

¹⁰⁵ Srov. R. URBÁNEK, *České dějiny III. 2*, s. 367.

¹⁰⁶ Více o tomto sporu pojednává Rudolf URBÁNEK, *České dějiny. Věk Poděbradský II.*, Praha 1918, s. 361–367.

vyzval k vpádu do Čech saského kurfiřta Fridricha, který zde měl bojovat proti Poděbradské jednotě a jeho stoupencům. Toto zjištění posloužilo jako záminka k ozbrojenému konfliktu, který byl ukončen 11. června na hradě Vildštejně u Blovic.¹⁰⁷ Nebyl to však úplný konec rozporů mezi těmito dvěma jednotami a jednotlivé historické události v Českém království vyústily ve čtvrtek 27. dubna 1452 ke zvolení Jiřího zemským správcem.¹⁰⁸ Následující rok byl mladý Ladislav Pohrobek zvolen českým králem, ovšem jeho život postihla předčasná smrt.¹⁰⁹ Novým panovníkem se roku 1458 stal Jiří z Poděbrad, první český vladař z domácího panského stavu, jehož vláda byla poznamenána dlouhými boji s Matyášem Korvínem. Jiří byl taktéž označován jako husitský král, či panovník dvojího lidu, tedy katolického i kališnického.¹¹⁰

V souvislosti se samotným napadením Prahy je vhodné zmínit způsoby a principy vojenství patnáctého století. V době husitské revoluce se totiž v zemi prosadil specifický husitský způsob boje, který ovlivnil i další vývoj válečnictví v zemi.¹¹¹ V případě husitského válečnictví byl v první řadě nutný vznik vlastních ozbrojených sil tohoto nového směru. V zemi se nacházelo několik center husitského hnutí a každé z těchto míst mělo svoji vojenskou obranu. Těmito centry byla Praha, Tábor, východní Čechy či menší Žatec a další. Například tábořské vojsko mělo výhodu ve své vysoké kázni a morálce, nevýhodou byl ale špatný výcvik a horší zbraně. V čele vojska stáli drobní šlechtici, celé uskupení bylo složeno především s chudších vrstev. To bylo důvodem špatné výzbroje a dokonce i ochranné zbroje. Ochranná zbroj jako helma, prošívanice či přední plech bojovníkům často chyběla. Jejich výzbrojí pak bylo mnohdy selské nářadí, které bylo upraveno k vojenským účelům.¹¹²

¹⁰⁷Srov. P. ČORNEJ - M. BARTLOVÁ, *Velké dějiny VI*, s. 105-106. Více se konfliktem zabývá R. URBÁNEK, *České dějiny III. 2*, s. 428-459.

¹⁰⁸ Čerpáno z P. ČORNEJ - M. BARTLOVÁ, *Velké dějiny VI*, s. 109.

¹⁰⁹ 23. listopadu 1457 zemřel na Leukemii a jeho pohřeb se konal o dva dny později. Začaly se šířit fámy, že Jiří mladého panovníka otrávil. Až roku 1985 byla podle kosterních pozůstatků zjištěna pravá příčina smrti. P. ČORNEJ - M. BARTLOVÁ, *Velké dějiny VI*, s. 128-129.

¹¹⁰ Tématem konfliktu mezi Korvínem a Jiřím, Jiřího vládou obecně atd. se kupříkladu zabývá P. ČORNEJ - M. BARTLOVÁ, *Velké dějiny VI*, s. 152-272.

¹¹¹Srov. O. FRANKENBERGER, *Husitské válečnictví*, s. 8-9.

¹¹² Podle P. KLUČINA, *Jak válčili husité*, s. 13-15. Otázkou výzbroje 15. století se podrobněji zabývá Jan BIEDERMAN, *Vojenství husitského století*, in: *Husitské století*, edd. P. CERMANOVÁ - R. NOVOTNÝ - P. SOUKUP, s. 334-337.

Důležitou otázkou během husitské revoluce bylo vyřešení problému boje proti těžké rytířské jízdě. Na straně husitské bojovali z větší části pěší bojovníci z řad chudiny či měšťanů. Ve vojsku byly také jízdní oddíly šlechty, ty se však vyskytovaly v menším množství než právě zmínění pěšáci. Jako účinným prostředkem proti rytířské jízdě se ukázala vozová hradba, což bylo semknutí několika vozů, které poté fungovalo jako pohyblivé opevnění. Bojovníky tato hradba po pás chránila a svým vyvýšením je postavila na úroveň protivníkových jezdců.¹¹³ Dalším článkem vojenských ozbrojených sil byla tzv. polní vojska. Jednalo se o vojenské pohyblivé útvary, které byly stále k dispozici. Skládaly se z pěchoty, jízdy a dělostřelectva.¹¹⁴

Po bitvě u Lipan došlo ke smíšené podobě mezi staršími vojenskými zvyky a husitským způsobem boje a vojenství celkově. Stále byla využívána technika pohyblivé vojenské hradby, která se při bojích osvědčila jako účinný obranný prostředek. K účinnému spojení mezi obranou a útočnou silou ovšem nedošlo.¹¹⁵ V řadě bitev proto docházelo k situacím, kdy obě vojska proti sobě umístěná měla svoji taktiku postavenou na principu vojenské vozové hradby. Naskytly se tak ozbrojené konflikty, při kterých vojenské skupiny obou stran zastávaly zejména defenzivní taktiku. Tyto strany poté útočily jedna na druhou pomocí děl a bojovaly tak, jak jim to vozová hradba umožnila, ofenzivní síla zde však chyběla.¹¹⁶ Jedním z těchto konfliktů bylo střetnutí vojenských sil v červnu roku 1450, kdy proti sobě u Rokycan stanula Poděbradská a Strakonická jednota. Vojska byla od sebe vzdálená asi tři kilometry a obě využívala taktiku vozové hradby. Strakonické vojsko bylo 4. června dělostřelectvem nepřátelské strany přinuceno k ústupu, ovšem k finální bitvě nedošlo díky tomuto defenzivnímu způsobu boje.¹¹⁷

Bylo tedy nutné najít nové vojenské techniky, které by vyrovnaným střetům předešly. Bylo potřeba osamostatnit jízdu a pěchotu od vozové hradby a u této hradby zároveň zlepšit mobilitu. K inovacím došlo především

¹¹³ Čerpáno z *tamtéž*, s. 17–19.

¹¹⁴ Otázku polních vojsk zpracoval více například P. KLUČINA – R. MARŠINA – A. ROMAŇÁK, *Vojenské dějiny*, s. 218–219.

¹¹⁵ Podle O. FRANKENBERGER, *Husitské válečnictví*, s. 9.

¹¹⁶ Čerpáno z *tamtéž*, s. 177–178.

¹¹⁷ Srov. P. ČORNEJ – M. BARTLOVÁ, *Velké dějiny VI*, s. 106.

v uherském vojsku, které stálo proti Turkům využívajících lehkou jízdu. Střety s Turky tak během druhé poloviny patnáctého století přinesly i zlepšenou spolupráci mezi střelci, pěšáky a pavézníky, takže již kupříkladu ke konci století píše Václav Vlček z Čenova ve svém vojenském řádu o pěchotě, která už nebyla chráněna vozy.¹¹⁸

Po bitvě u Lipan bylo znovu obnovené původní složení vojsk v zemi, stejně jako tomu bylo v dalších zemích Evropy. Vojska královské moci se skládala ze zemské pohotovosti, královských vazalů a žoldnéřů. Královskými vazaly byla drobná šlechta. Ta musela sloužit králi z vlastních prostředků a útraty. Zemská hotovost se skládala z pánů a jejich vazalů, panošů, žoldnéřů, poddaného lidu, který musel zbrojit se svou vrchností a z dalších. Svolával ji král podle ustanovení majestátu Karla IV., neměl však v této otázce absolutní moc, protože byl omezován stavou. Hotovost měla sloužit k obraně všech zemí Koruny české, ne ovšem k útoku. Mohla být svolána hotovost pouze krajská či všeobecná, tedy zbrojení celé země. První čtyři neděle měli lidé sloužit zadarmo, po tomto časovém úseku měli právo požadovat zajištění svých potřeb.¹¹⁹

Žoldněřství se stalo také významným článkem tehdejšího vojenství. Žoldněřské oddíly se vyskytovaly již před husitskou revolucí, ta však po sobě mimo jiné díky polním vojskům zanechala řadu válečníků, takže se užívání žoldnéřů neustále zvyšovalo. Jednalo se především o obecný lid, v menším měřítku však také o například nižší šlechtu. Tyto útvary měly značnou oblibu v zemi mimo jiné díky jejich ukázněnosti a spolehlivosti. Když žoldněři dostávali za svojí práci zapláceno, vše se vyřídilo bez větších nepříjemností. Naopak zemská pohotovost už nebyla tak spolehlivá, scházela se neochotně a pečlivě si hlídala délku své služby.¹²⁰

Husitského tažení se účastnily nejen polní vojska, ale i domácí obce a oddíly šlechty. Po revoluci se někteří z těchto bojovníků nedali nazpět k mírovému životu, a tudíž se zde objevila poměrně velká vojenská síla. Tyto žoldněři byli s oblibou najímáni jak v Českém království, tak i v zahraničí.

¹¹⁸ Čerpáno z J. BIEDERMAN, *Vojenství husitského století*, in: Husitské století, edd. P. CERMANOVÁ - R. NOVOTNÝ - P. SOUKUP, s. 348.

¹¹⁹ Srov. O. FRANKENBERGER, *Husitské válečnictví*, s. 67–68.

¹²⁰ Podle O. FRANKENBERGER, *Husitské válečnictví*, s. 68–69.

Byli často lépe ceněni než bojovníci z ciziny, protože měli větší vojenské zkušenosti díky kališnickému hnutí. Najímání byli panovníkem, šlechtou i městy, kdy panovník pověřil verbovním patentem vojenského podnikatele, který mu sestavil celé žoldnéřské vojsko. Města se pak často na podnikatele také obracela. Nájemce jim měli obvykle podle smlouvy zajistit stravu. Díky finančnímu zajištění, se zvýšila i obliba do vstupu těchto žoldnéřských řad. Ve službě většinou používali svoji vlastní výzbroj, nemajetným žoldnéřům byla výzbroj zapůjčována městy, kterou jim měl voják po výkonu své služby znovu navrátit. Ne vždy se tomu tak stalo.¹²¹

¹²¹ Uvedeno v P. KLUČINA – R. MARŠINA – A. ROMAŇÁK, *Vojenské dějiny*, s. 276–279.

3. Prosopografie účastníků vojska

Vojsko, které napadlo Prahu, čítalo okolo 9000 mužů. Dochoval se však seznam s více než 400 jmény těchto účastníků, který František Palacký publikoval ve svém článku *Dobytí Prahy skrze p. Jiřího z Poděbrad*. Palacký seznam převzal z Třeboňského archivu.¹²² V příloze se nachází tabulka s přepsanými jmény signatářů do současného českého jazyka. Pořadí jmen je zachováno podle původního řazení seznamu. Tabulka obsahuje několik informací, jako je predikát, celé jméno, sídlo a jeho lokace. Další údaje se zabývají tím, zda je o těchto mužích zmínka ve vybrané literatuře. Touto literaturou je *Místopisný slovník historický Království českého* od Augusta Sedláčka, patnáctidílné dílo *Hrady, zámky a tvrze Království českého* od téhož autora a také čtyřdílný počín *Antonína Profouse Místní jména v Čechách* atd.¹²³ Následujícím údajem je, zda signatáři podepsali odpovědný list Oldřichovi z Rožmberka a jeho straníkům¹²⁴ a zda podepsali landfrýd Boleslavského¹²⁵, Kouřimského, Čáslavského, Hradeckého, Chrudimského¹²⁶ či Litoměřického kraje.¹²⁷ Autorka bakalářské práce se pokusila také určit stav urozenosti a typ sídla jednotlivých mužů. Stav urozenosti čerpala především z knihy *Husitské století*, kde Robert Novotný v kapitole zabývající se šlechtou uvádí seznam panských rodů.¹²⁸ Informace o typu sídla by bylo učitě možné hlubším výzkumem prohloubit.

V dochovaném seznamu se nachází celkem 455 jmen, kdy se některá z nich opakují dvakrát, konkrétně je to Jiřík z Dubé a Visemburka, Jan z Kamberka, Jan z Liblic, Diviš z Chlumu, Diviš z Malovic a Kuneš z Olbramovic. Pramen se seznamem účastníků je rozdělen na dvě cedule, tudíž

¹²² Čerpáno z F. PALACKÝ, *Vlastenecké dějiny*, ČSV, s. 78–83.

¹²³ A. SEDLÁČEK, *Místopisný slovník*. A. SEDLÁČEK, *Hrady 1-15*. Antonín PROFOUS, *Místní jména v Čechách. Jejich vznik, původní význam a změny 1-4*, Praha 1947–1957.

¹²⁴ Čerpáno v *Listář IV*, s. 200–232.

¹²⁵ Seznam signatářů Boleslavského landfrýdu byl čerpán ze Zdeněk BERAN, *Boleslavský landfrýd 1440-1453. Krajský landfrýdní spolek v pohusitských Čechách*, České Budějovice 2011, s. 152–169.

¹²⁶ Srov. *AC I*, s. 254–257.

¹²⁷ Seznam signatářů litoměřického landfrýdu je uveden v Zdeněk BERAN – Jana VOJTÍŠKOVÁ, *Landfrýdní spolek stavů Litoměřického kraje z roku 1440*, Sborník archivních prací 63 (2), 2013, s. 326–329.

¹²⁸ Robert NOVOTNÝ, *Šlechta*, in: *Husitské století*, edd. P. CERMANOVÁ – R. NOVOTNÝ – P. SOUKUP, s. 290–296.

většinou se jedno jméno poprvé objeví na ceduli první a podruhé na ceduli druhé, ovšem není tomu tak vždy. U všech signatářů se nepodařilo identifikovat sídlo. Predikát totiž není vždy totožný se sídlem signatáře, protože predikáty mohly mít vazbu pouze na nějaké dávné rodové sídlo a přestěhováním se predikát okamžitě nezměnil. Ale u velké většiny jmen méně významných rodů se tak předpokládá, že predikát souhlasí i se sídlem. To bylo určováno podle Profousova a Sedláčkových zde již zmiňovaných děl. Kupříkladu Újezdů, Lhot či Zahrádek je vícero a zde zkoumaná literatura neprokázala o které místo se jedná, mezi tyto jména patří mimo jiné Hereš z Malovic, Vítek z Mladé, Oldřich a Petr ze Zahrádky, Jiřík z Jeníkova, Tyc z Boru a mnoho dalších. Některá sídla hledaná podle predikátů nebyla v literatuře nalezena, identifikování dalších jmen by díky své obsáhlosti bylo pravděpodobně možné v dalším a hlubším výzkumu.

Mezi přílohami jsou také mapy se zanesenými sídly signatářů. Jedná se o současné mapy z internetové aplikace Mapy Google (či anglicky Google maps), na kterých jsou jednotlivá místa zanesena pomocí barevné ikony s písmeny PJ, která mají znamenat zkratku pro pojem „Poděbradská jednota“. Ikony jsou zaneseny buď červeně či šedivě, což souvisí s výše zmiňovanou tabulkou. Červené ikony zobrazují sídla, která přímo či nepřímo zmiňuje literatura, šedivou pak místa pouze pravděpodobná, tedy u těchto jmen se předpokládá, že sídlo souhlasí s predikátem.¹²⁹

Některá původní sídla signatářů již v současné době neexistují či je nebylo možné ve zde používané literatuře identifikovat. Již neexistující je například Meziříčí, odkud pocházel Jan Herink z Meziříčí, Jestřibec (Jan z Jestřebce), Štítary (Jan ze Štítar), Dolany (Jan z Dolan), Vranov (Mikuláš z Vranova), Krňovice (Hynek z Krňovic), Jílec (Bohuslav z Cholinic a z Budčevsi) a Seslavce (Havel a Dětleb ze Seslavce). Nejedno místo se stále vyskytuje, ovšem stalo se součástí jiného většího města. Sem patří Bušek z Běchlovic, jenž pravděpodobně seděl v Běchovicích na jih od Prahy, které je v současné době součástí českého hlavního města pod názvem Praha-Běchovice. Dále sem patří Hrádek nad Zámostí, ze kterého je dnešní Starý

¹²⁹ Tyto mapy lze vidět i elektronicky na odkazu <https://drive.google.com/open?id=1nfqTUK6oIvENGFrc9xpxrgEslIqWa2v9&usp=sharing>

Stránov (Křižan starší z Hrádku) či Perknov, ze kterého se stala Perknovská ulice v Havlíčkově Brodě (Jan z Perknova). Tyto i další místa byla určována a porovnávána podle Sedláčkových map, které jsou přiloženy jako přílohy v jeho patnáctidílných Hradech.

Celkem je na mapě zaneseno 252 sídel, z čeho je 82 předpokládaných podle predikátu. U sídel, u kterých byla zjištěna poloha, bylo možné pomocí literatury určit typ sídla. Typ sídla byl zjištěn také u některých lokalit, které nebyly nalzeny na mapě ale literatura o nich píše atd. Ze zjištěných dat tak vychází, že zhruba 16% signatářů sídlilo na hradu, 50% na tvrzi a zbylých 34% na menším typu sídla, tedy na vsi či dvoru. Ovšem tyto čísla jsou jen orientační, protože nebylo možné zjistit sídla všech signatářů.

Miroslav Broft ve svém článku zabývající se obranným systémem Prahy uvádí dvě mapy tohoto města, na kterých jsou zaneseny jednotlivé kroky Jiřího vojska při akci z roku 1448,¹³⁰ mapy jsou taktéž vloženy do příloh. Dále je zde mapa zobrazující kudy vojsko procházelo, než se dostalo až k Praze a také mapy pouze se signatáři, kteří podepsali již zmiňované landfrýdy.

Mapa Čech byla pomyslně rozdělena na jednotlivé úseky podle Sedláčkových plánů a ze zde 251 zjištěných sídel mapy ukazují, že nejvíce mužů pocházelo z území skládajícího se z Kouřimska, Vltavska a jihozápadního Boleslavska (20%).¹³¹ Účast jde poté sestupně z kraje Chrudimského (17%) na kraj Čáslavský (17%), Boleslavský (16%), Podkrkonoší (15%), Hradecko (6%) a zbytkově i na další části Čech. Rozložení těchto sil bylo podmíněno Jiřího funkcí vrchního hejtmána východočeského landfrýdu, mezi které patřilo Kouřimsko, Chrudimsko, Čáslavsko a Hradecko. Účastníky byli i hejtmáni již zmiňovaných čtyř krajů, a to Bohuš Kostka z Postupic, Jan Hertvík z Rušínova, Jan Čabelický ze Soutic a Jetřich z Miletínka.¹³² V jižních a východních Čechách byli signatáři pouze okrajově.

Jiří z Poděbrad byl původně spolu s Janem ze Smiřic hejtmánem kraje Boleslavského, což je také jedním z důvodů značného zastoupení

¹³⁰ Podle M. BROFT, *Pražský obranný systém*, SP, s. 152–153.

¹³¹ Procenta v celé práci jsou zaokrouhleny na celá čísla.

¹³² Podle F. PALACKÝ, *Vlastenecké dějiny*, ČSV, s. 53.

Boleslavského kraje ve vojsku.¹³³ V čele landfrýdů stál jeden či dva hejtmani, k nimž náležela rada. V radě boleslavského landfrýdu stál Petr ze Zvířetic, Chval Berka z Dubé, Mikuláš Sokol z Lamberka, Pešík ze Struh, Ramše z Hrádku, Ješek z Horek, Jan z Mochova a Jan Lapačka ze Sukorad. Poslední dva jmenovaní byli taktéž účastni při dobytí města Prahy roku 1448.¹³⁴ Z rady východočeského landfrýdu se ve vojsku z roku 1448 nacházel za kraj Kouřimský Jan Zajímač z Kunštátu a Renhart z Hradenína, za kraj Čáslavský Mikuláš Trčka a Epík z Krucemburka, za kraj Chrudimský Vaněk z Miletínka, Jan Pardus z Vratkova a Diviš z Košumberka, za kraj Hradecký Havel z Dřevenice¹³⁵ a za kraj Litoměřický Jindřich Berka z Dubé.¹³⁶

V zápisu čtyř spojených krajů, který se nachází v Archivu českém, je zapsáno celkem 396 jmen. Není tam však uvedený celkový počet. Někteří účastníci dobytí Prahy byli zároveň zapsáni ve více krajích či více landfrýdech, jako Jiřík z Dubé a z Visemburka, Jiří z Poděbrad, Mikuláš ze Svojšic, Jan z Poběžovic a další. Rozboru východočeského a boleslavského landfrýdu se zabývala Oldřiška Svata, která zároveň vytvořila i seznam jejich signatářů s dalšími informacemi, jako kupříkladu jestli se nacházeli při dobytí Prahy roku 1448. V této bakalářské práci došlo k porovnání zdejší tabulky v příloze a tabulky Svate.

Zdeněk Beran napsal knihu Boleslavský landfrýd, kde mimo jiné vypracoval i tabulku se signatáři tohoto landfrýdu, ze které se zde vycházelo. V tabulce je zanesena i účast při tažení vojska Poděbradské jednoty ku Praze. Landfrýd podepsalo celkem 104 signatářů, z toho se 9 z nich nedožilo

¹³³ Uvádí Igor ČINOVEC, *K boji o mocenskou převahu Jiříka Poděbradského v roce 1448*, Zpravodaj Krajského muzea východních Čech 8, 1981, s. 2–3. Cílem tohoto Činovcova článku je zjistit, jaké procento osob z Hradecka se vyskytovalo ve vojsku Poděbradské jednoty, jež napadlo Prahu. Dalším cílem bylo stanovení vlastnických poměrů v kraji. Vznik pražského arcibiskupství a období vlády českého krále Karla IV. zapříčinily, že se církev dostala na svůj vrchol, rostl její majetek a moc. Vznikala tak čím dál tím větší diference mezi bohatými církevními hodnostáři a chudšími knězi. Vzestup církve také omezoval panstvo, které tak nemohlo dále rozšiřovat svojí moc. To vše se ovšem začalo měnit v době vlády Václava IV. a husitské revoluce. Díky této revoluci v Českém království došlo k společenským změnám, kupříkladu ve smyslu bohatnutí panských rodů, zemanů či předních husitských vojenských představitelů. Srov. P. KLUČINA, *Vojenské dějiny*, s. 213 a *tamtéž* s. 273.

¹³⁴ Uvedeno v *AC I*, s. 251.

¹³⁵ O těchto i dalších mužích v radě v *tamtéž*, s. 258.

¹³⁶ Podle Z. BERAN – J. VOJTÍŠKOVÁ, *Landfrýdní spolek*, s. 311.

napadení Prahy, 67 z nich se činu nezúčastnilo a 28 bylo ve vojsku přítomno.¹³⁷ Počet všech signatářů jednotlivých landfrýdů ze šesti krajů a jejich zastoupení ve vojsku Poděbradské jednoty lze vidět v následující tabulce. Z celkového počtu 449 mužů jich 113 (25%) podepsalo alespoň jeden z některých těchto šesti landfrýdů.

	Počet signatářů landfrýdu	Kolik signatářů land. se zúčastnilo napadení Prahy	Celkové procento zastoupení jednotlivého landfrýdu ve vojsku
Boleslav. l.	104	28	6%
Čáslavský k.	127	16 ¹³⁸	4%
Hradecký k.	52	14 ¹³⁹	3%
Chrudim. k.	160	49 ¹⁴⁰	11%
Kouřim. k.	57	11 ¹⁴¹	2%
Litom. l.	32	6	1%

V seznamu signatářů jednoty se vyskytovalo i mnoho členů panských rodů, jako Jindřich ze Stráže, Jan z Pernšteina či Jindřich z Michalovic a mnoho dalších. Dohromady zde bylo 32 pánů, což v procentech činí 7%. Zbylí muži jsou značeni jako rytíři.

Ve vojsku se nacházeli i významní bojovníci, jako Petr Kdulinec z Ostroměře, puškař Matěj z Vrcova, Jan Pardus z Vratkova, Jeník z Mečkova či Svojše ze Zahrádky. Kromě jmenovitě uvedených signatářů se ve vojsku nalézali měšťané z Hradce Králové, Vysokého Mýta, Chrudimi, Čáslavi, Poličky a Českého Brodu. Někteří muži z vojska pocházeli z Prahy, například

¹³⁷ Ale pouze 26 z nich se nacházelo v seznamu, který Palacký publikoval ve svém článku, neboť kniha Boleslavský landfrýd uvádí, že se vojska účastnil i Bohuše z Frieštýna (Frydštejna) a z Kováně a Zikmund ze Smojna. Jejich jména seznam signatářů ale neuvádí. Srov. Z. BERAN, *Boleslavský landfrýd*, s. 152–169.

¹³⁸ Do počtu je započítán i Mikuláš z Dobré vody. V seznamu signatářů landfrýdu Čáslavského kraje se píše o Mikšovi z Dobré vody a Svatá tyto dvě jména považuje za totožná. Srov. O. SVATÁ, *Vývoj landfrýdů*, s. 107.

¹³⁹ Do počtu je započítán i Hašek z Lukavce. Hašek z Lukavce je zmiňován v Hradeckém landfrýdu, ale podle Svaté je to jiný Hašek, než ten co napadl Prahu. V *tamtéž*, s. 147.

¹⁴⁰ Do počtu je započítán i Mikeš ze Lhoty, ale „...není jisté, zda je to tento Mikeš, protože tehdy se zde objevovalo více mužů s tímto jménem“. Citováno z *tamtéž*, s. 141.

¹⁴¹ V *AC 1*, s. 256 je tu napsáno pouze Mutin a z Chlumu, takže není jisté, zda se jedná o Václava Mutinu nebo Vaňka Mutinu z Chlumu. Ve výsledném počtu v této tabulce je zanesen pouze jeden z nich.

Přech z Budkovic, který musel Prahu opustit po nezdařilém pokusu o napadení hlavního města Čech v roce 1440.¹⁴²

Dalším údajem v tabulce je zmínka o události z května roku 1450, kdy Jiří z Poděbrad, a další muži té doby, zhotovil odpovědné listy proti Oldřichu z Rožmberka, jeho straníkům a synu Jindřichovi. Příčiny toho uvádí například i Jiří Poděbrad a z Kunštátu na poli u Buštěhradu v listu z 27. května, kterým odpovídá Oldřichovi: „*Jiřík z Cunstatu a z Podiebrad. Pane Oldřiše z Rozenberka! Privodímť ku paměti, kteraks mi sě byl pode ctí a vieru zavázal i výše proti mým nepřátelom pomáhati, a jest-li že by toho neučinil, podvolils sě, abychom tě měli za zrádci a za z kurvy syna. Netoliko by tak vysokému svému rčení chtěl byl dosti učiniti, ale miesto pomoci, nepřátely mé, jakožto Oldřicha z Hradce, Koldu, Bedřicha a i jiné bořils a jednal proti mně i mým přátelóm, i haněnie křivá a nepravá skládals o mně. A když sem o to s tebe byl v Jihlavě smířen, opěts mi toho míru nezdržal, spojiv sě proti mně s markrabí miešenským, svévolným nepřitelem mým; a napomináns tu hned v Plzni, aby, pamatuje na ten mír mezi tebe a mnú učiněný, nespojoval sě s mým úhlavním nepřitelem...*“¹⁴³

Celkem 20 % mužů z vojska Poděbradské jednoty z roku 1448 se nacházelo i v odpovědných listech. Muži odpovídali samostatně či obvykleji jako stoupenci některého dalšího muže. Vojsko Poděbradské jednoty z roku 1448 nejvíce stálo vedle Mikuláše Trčky z Lípy a na Lipnici a vedle Jiřího z Poděbrad, všechny tyto informace jsou znázorněny i v tabulce této bakalářské práce. Kromě jednotlivých osob podávala odpovědné listy i celá města, jako města pražská a Písek.¹⁴⁴ Jména, která byla napsána vedle sebe v odpovědníku byla často zároveň u sebe i v seznamu signatářů z roku 1448.

Vedle koho vojsko P. jednoty roku 1450 odpovídalo	Znázorněno v číslech
Jiří z Poděbrad	24 ¹⁴⁵

¹⁴² Podle V. V. TOMEK, *Dějepis VI*, s. 150.

¹⁴³ Celý text v *Listář IV*, s. 222–223. V této bakalářské práci je událost pouze nastíněná, více se však tématem a politickými souvislostmi války mezi jednotou Strakonickou a Poděbradskou zabývá kupříkladu R. URBÁNEK, *České dějiny III. 2*, s. 428–459.

¹⁴⁴ Srov. *Listář IV*, s. 200–232.

Mikuláš z Lípy a na Lipnici	28 ¹⁴⁶
Jan z Rušínova	11 ¹⁴⁷
Zdeněk ze Šternberka	4 ¹⁴⁸
Jan Sádlo z Kostelce a na Leštně	3
Soběslav z Miletínka	5 ¹⁴⁹
Purkart z Žirovnice	3 ¹⁵⁰
Jan z Chlumu	3

Ve vojsku byli jak kališníci, tak i katolíci. Přítomnost katolíků mohla být způsobena tím, že v lidech stále sílila potřeba o nastolení pevného řádu v zemi. Někteří stoupenci Oldřicha z Rožmberka se tak dali na stranu Jiřího z Poděbrad, protože byli přesvědčeni, že neupřímnost Oldřicha k žádnému takovému míru nepovede.¹⁵¹ Katolíci byli zastoupeni hlavně v osobě Zdeňka ze Šternberka. V bakalářské práci nebylo zjištěno žádné sídlo signatáře z katolického Plzeňska, sám Urbánek o Plzni píše jako o „*pravém sloupu českého katolictví*“.¹⁵²

¹⁴⁵ Včetně samotného Jiřího z Poděbrad.

¹⁴⁶ Včetně Mikuláše Trčky z Lípy.

¹⁴⁷ Včetně Jana z Rušínova.

¹⁴⁸ Včetně Zdeňka ze Šternberka.

¹⁴⁹ Do počtu započítány i Petr ze Zahrádky a Jan ze Štítar, u kterých není jisté, zda se určitě jedná o muže z vojska Poděbradské jednoty.

¹⁵⁰ Včetně Purkasrta z Žirovnice

¹⁵¹ Podle V. V. TOMEK, *Dějepis VI*, s. 149.

¹⁵² Čerpáno z R. URBÁNEK, *České dějiny III. 1*, s. 142.

4. Možnost prezentace události

Prezentace události může být provedena ve formě přednášky, výstavy, edukačních listů k výstavě, webových aplikací atd. Autorka této bakalářské práce realizovala jak výstavu, tak i přednášku. Objevují se zde obecné možnosti prezentace události, ale také některé zmínky a konkrétní příklady z autorčiny výstavy a přednášky. Práce nabízí i další možnosti prezentace, jako návrh na výstavu zaměřenou na dětské publikum.

Prezentace události ve formě výstavy či přednášky lze obecně provést kdekoliv na českém území, neboť dobytí Prahy samo o sobě bylo důležitým činem. Personální rozbor Poděbradské jednoty je také možné prezentovat více individuálně v téměř všech krajích, a to především díky dochovanému seznamu. Na těchto akcích je totiž díky němu možné postupovat od obecného ke konkrétnímu. Tedy nejdříve představit obecně čin a rozbor vojska jako takový a poté linii textu směřovat ke konkrétnímu jednotlivci či k více jedincům. Ve vojsku bylo velké množství významných osobností s odlišnými sídly a panstvími, prezentace na různých místech tak mohou být rozdílné. Kupříkladu v Litomyšli a okolí lze mluvit o hejtmanu chrudimského kraje Bohušovi Kostkovi z Postupic a jeho mladším bratrovi Zdeňkovi, v Jeřicích o Sezemovi z Ryzemburka atd. Ve městě Litomyšl probíhala již zmiňovaná výstava o tomto tématu také s úsekem o bratřích z Postupic, kteří měli ještě dva další mladší bratry Albrechta a Jana a sestru Annu. Výstavní text zmiňoval, kdo ze sourozenců byl stoupencem Jiřího z Poděbrad, kdy a jakým způsobem tento rod získal litomyšlský zámek, kdo z rodu ho držel nejdříve apod.¹⁵³ Sekce byla doplněna o rodokmen.¹⁵⁴ Tímto způsobem je možné představit i jiné významné signatáře na jiných místech Čech.

Spojitost s daným regionem nemusí být určena pouze sídly účastníků, ale kupříkladu může existovat jiný vztah ke kraji, jako rodinné příslušenství signatáře k místnímu krajanovi apod. Prezentace události může být odlišná

¹⁵³ Dále by bylo možné přidat obrazovou přílohu týkající se Litomyšle, ovšem úsek o rodu by svým obsahem neměl přesáhnout text zabývající se napadením Prahy. O Kostkách z Postupic a jejich působením v Litomyšle pojednává Oldřich PAKOSTA, *Visutá pečeť Kostků z Postupic*, Litomyšl 2004. Zdeněk NEJEDLÝ, *Litomyšl. Tisíc let života českého města. Kniha první*, Praha 1954, s. 33–37.

¹⁵⁴ Podle O. PAKOSTA, *Visutá pečeť*, s. 60.

a mírně jinak zaměřená i na místech, kudy vojsko procházelo při tažení ku Praze, nebo kde se seskupilo. V Kutné Hoře by se prezentace mohla více zaměřit na samotný průběh tažení vojska a na sjezd Poděbradské strany 24. července 1448, kde se pojednávalo o dalších krocích a o přípravách na napadení Prahy apod.

Téma může být představeno jak pro širokou veřejnost, tak i pro nadšence do historie a historiky obecně. Vždy by se měl obsah prezentování přizpůsobit dané cílové skupině, na kterou je zaměřen. Zpracování látky pro širokou veřejnost by mělo být z velké části směřováno na samotný akt napadení a jeho odůvodnění, neboť se nepředpokládá, že dobytí Prahy roku 1448 je všeobecně známou událostí. Až poté se přejde k samotnému rozboru vojska. Napadení bylo velice rychlým a hladkým činem, při kterém zemřel pouze hradecký měšťan Bělík. Dobytí Prahy se ztrátou pouze jediného muže je určitě pro veřejnost zajímavou informací.

Výstava může být koncipována do muzeí, ale také do galerií, radnic, kaváren aj.¹⁵⁵ Jedním z možných měst konání prezentace jsou Poděbrady, kde se na zdejším zámku nachází expozice s názvem *Památník krále Jiřího z Poděbrad*. Tato expozice je umístěna v jižním křídle, přesněji v hradební kapli v přízemí a vznikla v reakci na 500. výročí Jiřího mírových snah, tedy od doby, kdy tento český král podal roku 1464 návrh na organizaci křesťanských států. Primárně jsou zde zastoupeny informace o Jiřího zahraniční politice, nalézají se zde ale také exponáty a texty související s jeho životem, rodem, vládou, odkazem a vývojem samotných Poděbrad za jeho doby. Vedle kaple je tzv. rodná síň krále Jiřího, ve které jsou vystavena sochařská díla Bohuslava Schnircha.¹⁵⁶ Souvislost mezi těmito dvěma muži je především díky tomu, že Schnirch vytvořil pomník Jiřího z Poděbrad, který se nachází na Jiřího náměstí v témž městě, jako je umístěna expozice. V hradební

¹⁵⁵ ICOM definuje muzeum jako „stálou instituci nevýdělečného charakteru, která slouží společnosti a jejímu rozvoji, je přístupná veřejnosti a provádí výzkum materiálních dokladů o člověku a jeho prostředí, získává je, konzervuje, komunikuje a především je vystavuje s cílem studia, výchovy a potěšení.“ Srov. Ladislav KESNER, *Marketing a management muzeí a památek*, Praha 2005, s. 27.

¹⁵⁶ Není jisté, kde a ani přesně kdy se Jiří z Poděbrad narodil. Existuje několik teorií mluvících o Poděbradech, Bouzově nebo Horažďovicích. Podle Ondřej FELCMAN – Radek FUKALA a kol., *Poděbradové. Rod českomoravských pánů, kladských hrabat a slezských knížat*, Praha 2008, s. 60–62.

kapli se nachází návrh této sochy, což je dominantou celého výstavního prostoru.

Na poděbradském zámku jsou vystaveny různé kopie dokumentů, pečetě, mapy, rodokmeny či model hradu a mnoho dalších věcí. Jmenovitě je to kupříkladu text Mírové unie, tzv. Bočkova bible, či kopie roucha, ve kterém byl Jiří pochován v katedrále sv. Víta v Praze. Expozice je zaměřena hlavně na královu zahraniční politiku a napadení Prahy z roku 1448 se zde více nerozebírá. Výstavu o tomto vojenském vítězství Poděbradské jednoty by tak bylo možné umístit přímo do města Poděbrady jako přidruženou akci k expozici. Také ostatní formy prezentace události lze na tomto místě provést.¹⁵⁷

Důležitou částí všech druhů prezentace je obrazová příloha, kterou se v tomto případě rozumí vyobrazení jednotlivých osobností, sídel, pramenů nebo také veduty či mapy atd. Podobizen Jiřího z Poděbrad je několik, ovšem vizuálních pramenů z období jeho života se nezachovalo mnoho.¹⁵⁸ Mezi ně patří Jiřího socha, která se původně nacházela ve Slaném na Pražské bráně. Tato brána byla postavena mezi lety 1461 až 1472 a i socha českého panovníka tak tedy pravděpodobně vznikla během téhož období. Do dnešní doby se dochovalo pouze asi padesát centimetrů vysoké torzo poprsí s otlučeným obličejem z pískovce, které se nachází ve Vlastivědném muzeu ve Slaném. Pražská brána byla totiž roku 1841 zbořena. Některá její sochařská výzdoba se však spolu s podobiznou Jiřího z Poděbrad zničení vyvarovala.¹⁵⁹ Fotografii tohoto dochovaného fragmentu lze během prezentace využít.

¹⁵⁷ Podle Jana HRABĚTOVÁ, *Poděbradský zámek. Památník krále Jiřího*, Poděbrady 2002, s. 6–9.

¹⁵⁸ Otázka vyobrazení Jiřího z Poděbrad ve vizuálních pramenech je zpracována v Marek ZÁGORA, *Jiří z Poděbrad ve vizuálních pramenech pozdního středověku a počátku novověku*, *Východočeské listy historické* 25, Hradec Králové 2008, s. 67–78. V souvislosti na to stejný autor napsal tutéž práci, tentokrát o Ladislavu Pohrobkovi, jehož výjev by bylo při výstavě také možno zobrazit. TÝŽ, *Ladislav Pohrobek ve vizuálních pramenech pozdního středověku*, *HISTORIE/HISTORICA* 16, Acta Facultatis Philosophicae Universitatis Ostraviensis 244, Ostrava 2009, s. 19–33.

¹⁵⁹ Původně měla socha nejspíše majestátní podobu a Jiří v ruce držel snad meč a kalich. Neví se to jistě, neboť se spodní část postavy nedochovala, stejně jako levá ruka a prsty ruky pravé. Srov. M. ZÁGORA, *Jiří Poděbrad*, s. 71.

Dalším možným zobrazením Jiřího je jeho portrét z kodexu Hasenburského,¹⁶⁰ portrét z medailonu v Kuthenově Kronice o založení země české a prvních obyvatelích jejích či jeho podobizna, která se nachází na titulní straně knihy *Hádání Pravdy a Lží* od Ctibora Tovačovského z Cimburka.¹⁶¹ Z novějšího období lze použít kresbu od Mikoláše Alše, malbu s názvem *Setkání Jiřího z Poděbrad s Matyášem Korvínem* od téhož autora či Poděbradovu podobiznu od Jana Vilímka. V obrazové příloze lze uvést i další významné osoby pro tehdejší dění v zemi, jako Oldřicha z Rožmberka, Ladislava Pohrobka, Albrechta II. Habsburského nebo Fridricha Habsburského. Při výstavě v Litomyšli hlavní město prezentovala kopie *Pohledu od Vyšehradu k Pražskému hradu* od neznámého autora, která byla uvedena ve Světové kronice Hartmanna Schedela k roku 1493. Druhou reprodukcí byla pražská veduta od Václava Hollara z roku 1636.¹⁶²

V obrazových přílohách můžou být celé mapy Čech, jako je kupříkladu první původní mapa Čech, tedy Klaudyánova mapa z počátku 16. století či kopie tohoto díla. Další možností je mapa z roku 1568 od Jana Criginera, Aretinova mapa z roku 1618 nebo Müllerova mapa. Všechny tyto díla získala množství kopií, které lze také použít.¹⁶³

Mezi vystavené kopie pramenů může patřit záznam o dobytí Prahy Jiřím z Poděbrad.¹⁶⁴ V případě, že se prezentace události bude zabírat i obdobím vlády jakožto krále, lze prezentovat jeho tajnou přísahu před korunovaci z roku 1458.¹⁶⁵ Další možností jsou různé pečetě jako pečeť krále Jiřího či Ladislava Pohrobka, také erbovní znak poděbradského rodu, rodokmen či mapy zobrazující tehdejší podobu země. Dobré by bylo také využití webových aplikací, kde by si lidé mohli prohlédnout mapu se signatáři. Každý by tak mohl zjistit, zda někteří signatáři pocházeli z jeho okolí, o koho se konkrétně jednalo apod. K těmto mapám by do budoucna mohly přibýt k jednotlivcům

¹⁶⁰ Na portrétu je Jiří zachycen, jak v jedné ruce drží žezlo a ve druhé ruce jablko. Na hlavě mu sedí koruna. Fotografie portrétu se nachází v *ZSLČ*, s. 184.

¹⁶¹ Srov. M. ZÁGORA, *Jiří Poděbrad*, s. 73–74.

¹⁶² Tyto i mnoho dalších výjevů Prahy jmenuje v celém svém díle Milan KREUZZIEGER, *Praha na nejstarších grafických listech 1493-1457*, Praha 1996.

¹⁶³ Všechny tyto tři mapy, kopie i další plány Čech v Zdeněk KUČERA, *Staré mapy naší země*, Olomouc 2016, 8–31.

¹⁶⁴ Reprodukce pramene v *ZSLČ*, s. 178.

¹⁶⁵ Fotografie pramene se nachází v *ZSLČ*, s. 184.

některé základní informace, jako rodinné vazby, stupeň urozenosti, politické činy atd. V rámci výstavy, která by měla velký finanční rozpočet, by bylo možné zanechat ve výstavním prostoru počítat, tablet či jinou elektroniku, na které by bylo možné tuto aplikaci využít.

Mapy přílohy jako obrazová příloha v již provedené výstavě doprovázel doprovodný text a ve formě přednášky mluvené slovo, zaměřující se na představení významu krajů, landfrýdů, proč signatáři pocházeli zejména z východočeských krajů atd. Mapy je možné různě obměňovat, kupříkladu vypracovat mapy, na kterých budou zasazeny pouze jednotlivé kraje atd. V rámci výstavy lze představit také objekty, jako jsou kupříkladu modely jednotlivých sídel.

Při prezentaci lze z příloh také použít tabulku se jmény signatářů, ovšem bylo by vhodné vyjmout informace o zmínkách v literatuře či ji i jinak více zredukovat. Příhodné by bylo také nevystavovat celou tabulku se všemi jmény, neboť by to návštěvníka příliš zahltilo informacemi. Také je možné předpokládat, že většina lidí by si nečetlo všech 455 uvedených jmen včetně zmínek o landfrýdech apod.

Výstava může být zaměřena i přímo pro základní či střední školy. V tomto případě by bylo vhodné vytvořit nějaký doprovodný program jako kupříkladu pracovní listy. Pro základní školy by pracovní listy mohly obsahovat například úkol zaměřený na poznávání obrazů. To znamená, že v listech budou zobrazeny některé obrazové přílohy z výstavy a dětský návštěvník bude mít za úkol napsat k jednotlivým výjevům, o co se jedná. S obrazovou přílohou souvisí i možnost omalovánky, ve kterých lze využít kupříkladu Jiřího portrét z Hasemburského kodexu. Jinou možností může být nakreslení Jiřího z Poděbrad podle příloženého slovního popisu, děti tak budou moci zároveň rozvíjet jejich kreativitu a představivost.¹⁶⁶

¹⁶⁶ Papež Pius II. o něm řekl „*homo brevis, quadrato corpore, alba carne, illustribus oculis, moribus placidis, Hussitarum errore infectus, alioquin aequi bonique cultor.*“ To v překladu znamená „*člověk postavy krátké, těla čtverhranného, pleti bílé, oči jiskřivých, mravů líbezných, nakažený husitstvím, ale jinak muž spravedlivý a šlechetný.*“ V popisu pro děti by byla zmiňována také jeho plnoštíhlost, kulatá hlava a lehce zakřivený nos, jako je uvedené v M. ZÁGORA, *Jiří z Poděbrad*, s. 73–74. Dále by mohl být uveden kupříkladu popis královského žezla či jablka.

Dalším bodem v edukačních listech může být bludiště, ve kterém bude nutné nalézt správnou cestu z Kutné Hory do Prahy. Špatné cesty mohou vést do Tábora, Plzně či Žatce. Křížovka s tematickými otázkami, osmisměrka či samostatné dotazy jsou další eventualitou. Pro starší studenty se mohou v listech nacházet slepé mapy, na které budou mít za úkol zanést kraj Čáslavský, Boleslavský, město Kutnou Horu a podobně.

Při dobré finanční základně je možné výstavu přizpůsobit také kupříkladu zrakově či jinak postiženým návštěvníkům. V případě zrakového postižení může být doplněna o haptické modely hradů, soch a dalších exponátů, které by byly popsány Braillovým písmem. Veškeré texty mohou být přítomné i jako audio nahrávky, které si návštěvník může pustit do sluchátek. Přístupnost pro tělesně postižené je závislá na místě konání akce.¹⁶⁷

Jako další způsob prezentace by byla možná exkurze s odborným výkladem v Praze po místech, kde se napadení událo. Zastávkou by byl Vyšehrad, Karlov, ale také Staroměstská radnice, kam Jiří po dobytí zasedl. Alternativním způsobem prohlídky pro sportovně nadané nadšence by byla možná i dvoudenní nebo třídenní cesta na kolech od Kutné Hory až k Praze, tedy cesta, jež vojsko Poděbradské jednoty od konce srpna až do 3. září 1448 vykonala.

¹⁶⁷ L. KESNER, *Marketing*, s. 200.

Závěr

Cílem této bakalářské práce byl rozbor vojska Poděbradské jednoty k roku 1448, kdy Jiří se svými stoupenci vítězně dobyl Prahu se ztrátou pouze jediného muže. Nejdříve zde byly uvedeny důvody a poté vlastní popis napadení. Důvodem napadení byla dlouhá absence panovníka v zemi, spory mezi katolickou a utrakvistickou stranou a otázka utrakvistického biskupa. Po smrti Albrechta Habsburského v roce 1439 byla země bez panovníka, takže jednotlivé skupiny mezi sebou soutěžily o primární moc v zemi. V roce 1440 vznikl sice list mírný a landfrýdy, které zaručovaly relativní klid mezi těmito stranami, ovšem nejednotnost stále přetrvávala.

Největšími rivaly byla katolická skupina Oldřicha z Rožmberka a utrakvisté, v jejímž čele stál nejdříve Hynce Ptáček z Pirkštejna a následně Jiří z Poděbrad. V Praze tehdy působil první jmenovaný, takže dobytí města roku 1448 pro Jiřího znamenalo velké mocenské přeskupení sil.

Ve vojsku jednoty bylo okolo 9000 útočníků a nám se do dnešní doby díky Třeboňskému archivu zachoval seznam se 449 jmény. František Palacký signatáře vyjmenoval ve svém článku a to se stalo primárním zdrojem bakalářské práce. Práce zároveň mapuje, jak samotný akt dobytí probíhal, uvádí důsledky tohoto činu a naznačil, jak vypadalo tehdejší vojenství v zemi.

Seznam signatářů, který Palacký ve svém článku opsal, umožnil autorce bakalářské práce vytvořit tabulku s těmito jmény. K jednotlivým mužům byly přiřazeny informace týkající se jejich sídel, landfrýdní činnosti, zmínkách v literatuře atd. U 252 signatářů se podařilo určit, kde ležela jejich sídla. Některá tyto místa jsou pouze předpokládána, o některých se zmiňuje zde zkoumaná literatura. Tabulka dala zároveň vzniknout mapě, kde jsou jednotlivá sídla vyznačena a umožňují lépe určit, z kterých oblastí se muži ze seznamu primárně nacházeli. Bakalářská práce rozložení uvádí v procentech, stejně jako jejich zastoupení v landfrýdech.

Vojsko Poděbradské jednoty pocházelo primárně z Čáslavska, Chrudimska, Boleslavska, Kouřimska a Hradecka, ovšem s přesahem k Tábořsku atd. Čtvrtina vojska zároveň patřila do landfrýdního uskupení těchto krajů. Všechny zjištěné informace jsou uvedeny v příložené tabulce, ovšem

hlubší výzkum by zajisté přinesl další rozšiřující a zajímavá čísla a analýzy. Vypracování tabulky a map bylo primárním cílem práce, kdy je zde v seznamu pramenů a literatury uveden i odkaz na tuto mapu, kde lze jednotlivé body rozkliknout a zjistit, kdo se na daném místě nacházel.

Poslední kapitola bakalářské práce se zabývá možností prezentace této události širší veřejnosti. Nastínila možnou podobu výstavy či přednášky, ale také uvádí eventuální způsob prezentace, jako kupříkladu odborný výklad po městě Praze se zastávkami na jednotlivých stanovištích, které byly při dobytí Prahy využity. K tomuto účelu lze čerpat z map znázorňující jednotlivé kroky vojenského tažení, které Broft publikoval ve svém článku o tehdejší podobě hradeb ve městě.

Dobytí Prahy Poděbradskou jednotou roku 1448 bylo v Čechách důležitým činem, který Jiřímu pomohl v jeho cestě jakožto nového českého krále. Popis napadení stejně jako rozbor vojska by se tak měl rozšířit do povědomí širší veřejnosti.

Prameny

Státní oblastní archiv v Třeboni, sbírka Historica, inventární číslo 1380, signatura 1045.

Archiv český I, čili, Staré písemné památky české i moravské. Z archivů domácích i cizích, ed. František PALACKÝ, Praha 1840.

Listář a listinář Oldřicha z Rožmberka III. 1445–1448, ed. Blažena RYNEŠOVÁ, Praha 1937.

Listář a listinář Oldřicha z Rožmberka IV. 1449–1462, ed. Blažena RYNEŠOVÁ, Praha 1954.

Staré letopisy české, ed. František PALACKÝ, Praha 1829.

Ze starých letopisů českých, ed. Jaroslav PORÁK, Praha 1980.

Literatura

BERAN, Zdeněk, *Boleslavský landfrýd 1440–1453. Krajský landfrýdní spolek v pohusitských Čechách*, České Budějovice 2011.

BERAN, Zdeněk – VOJTÍŠKOVÁ, Jana, *Landfrýdní spolek stavů Litoměřického kraje z roku 1440*, Sborník archivních prací 63 (2), 2013, s. 302–329.

BROFT, Miroslav, *Pražský obranný systém v době dobytí Prahy Jiřím z Poděbrad roku 1448*, Staletá Praha 14, 1984, s. 141–156.

CERMANOVÁ, Pavlína – NOVOTNÝ, Robert – SOUKUP, Pavel (edd.), *Husitské století*, Praha 2014.

ČECHURA, Jaroslav, *České země v letech 1437–1526. I. díl. Mezi Zikmundem a Jiřím z Poděbrad (1437–1471)*, Praha 2010.

ČINOVEC, Igor, *K boji o mocenskou převahu Jiříka Poděbradského v roce 1448*, Zpravodaj Krajského muzea východních Čech 8, 1981, s. 2–15.

ČORNEJ, Petr – BARTLOVÁ, Milena, *Velké dějiny země Koruny české. Svazek VI. 1437–1526*, Praha 2007.

- ČORNEJ, Petr, *Lipanská křižovatka*, Praha 1992.
- FELCMAN, Ondřej – FUKALA, Radek a kol., *Poděbradové. Rod českomoravských pánů, kladských hrabat a slezských knížat*, Praha 2008.
- FRANKENBERGER, Otakar, *Husitské válečnictví po Lipanech. Vývoj husitského válečnictví po skončení husitské revoluce a jeho význam pro válečnictví vůbec*, Praha 1960.
- HRABĚTOVÁ, Jana, *Poděbradský zámek. Památník krále Jiřího*, Poděbrady 2002.
- KESNER, Ladislav, *Marketing a management muzeí a památek*, Praha 2005.
- KLUČINA, Petr – MARŠINA, Richard – ROMANĚK, Andrej, *Vojenské dějiny Československa I. díl. Do roku 1526*, Praha 1985.
- KLUČINA, Petr, *Jak válčili husité*, Praha 1983.
- KREUZZIEGER, Milan, *Praha na nejstarších grafických listech 1493–1457*, Praha 1996.
- Zdeněk KUČERA, *Staré mapy naší země*, Olomouc 2016.
- MACEK, Josef, *Jiří z Poděbrad*, Praha 1967.
- NEJEDLÝ Zdeněk, *Litomyšl. Tisíc let života českého města. Kniha první*, Praha 1954.
- PALACKÝ, František, *Vlastenecké dějiny. I. Dobyť Prahy skrze p. Jiřího z Poděbrad léta 1448, a příčiny jeho*, Časopis Společnosti vlastenského Museum v Čechách 1, 1827, s. 37–83.
- PAKOSTA Oldřich, *Visutá pečeť Kostků z Postupic*, Litomyšl 2004.
- PROFOUS, Antonín, *Místní jména v Čechách. Jejich vznik, původní význam a změny 1–4*, Praha 1947–1957.
- SEDLÁČEK, August, *Hrady, zámky a tvrze Království českého 1–15*, Praha 1882–1927.
- SEDLÁČEK, August, *Místopisný slovník historický Království českého*, Praha 1998.
- SVATÁ, Oldřiška, *Vývoj landfrídů v Čechách*, Diplomová práce, Filozofická fakulta Univerzity Karlovy, Praha 1984.
- ŠANDERA, Martin, *Hynce Ptáček z Pirkštejna. Opomíjený vítěz husitské revoluce*, Praha 2011.

ŠANDERA, Martin, *Mistr Jan Rokycana a jeho východočeské působení*, Chrám Svatého Ducha a královna Eliška Rejčka v Hradci Králové 1308–2008, Ústí nad Orlicí 2009, s. 33–40.

ŠANDERA, Martin, *Věnná města ve spojených východočeských landfrýdech*, *Východočeské listy historické* 29, 2012, s. 7–23.

ŠANDERA, Martin, *Vývoj utrakvistické základny ve východních Čechách před nástupem Jiřího z Poděbrad do čela spojených landfrýdů (1440–1444)*, *Východočeské listy historické* 15–16, 2000, s. 25–33.

ŠMAHEL, František, *Husitské Čechy*, Praha 2001.

TOMEK, Václav Vladivoj, *Dějepis města Prahy VI. díl*, Praha 1906.

TOMEK, Václav Vladivoj, *Dějepis města Prahy IX. díl*, Praha 1893.

URBÁNEK, Rudolf, *České dějiny III. Věk poděbradský 1–2*, Praha 1915–1918.

ZÁGORA, Marek, *Jiří z Poděbrad ve vizuálních pramenech pozdního středověku a počátku novověku*, *Východočeské listy historické* 25, Hradec Králové 2008, s. 67–78.

ZÁGORA, Marek, *Ladislav Pohrobek ve vizuálních pramenech pozdního středověku*, *HISTORIE/HISTORICA* 16, *Acta Facultatis Philosophicae Universitatis Ostraviensis* 244, Ostrava 2009, s. 19–33.

Internetové zdroje

<https://drive.google.com/open?>

[id=1nfqTUK6oIvENGFrc9xpxrgEslIqWa2v9&usp=sharing](https://drive.google.com/open?id=1nfqTUK6oIvENGFrc9xpxrgEslIqWa2v9&usp=sharing)

Jmenný rejstřík

- Achilles Albrecht 8, 25
Bavorský Albrecht 8, 9
z Běchlovic Bušek 30
Běchovský Vaněk 9
z Boru Tyc 30
Braniborský Fridrich I. 8
z Budkovic Přech 9
z Dolan Jan 30
z Dřevenice Havel 32
z Dubé Chval Berka 32
z Dubé Jindřich Berka 32
z Dubé a Visemburka Jiřík 29, 32
Fridrich I. Mírný 25
z Gutštejna Burian 8, 16, 18
Habsburský Albrecht 5–8, 39, 42
Habsburský Fridrich III. 8, 11, 15, 39
z Horek Ješek 32
z Hradce Menhart 8, 11, 17, 21, 24
z Hradce Oldřich 21, 24, 24
z Hradenína Renhart 32
z Hrádku Křižan starší 31
z Hrádku Ramše 32
z Chlumu Jan 35
z Cholinic a z Budčevsi Bohuslav 30
z Ilburka Vilém 16, 18
z Jeníkova Jiřík 30
z Jestřebce Jan 30
z Kamberka Jan 29
Karvajal Jan, papežský legát 12–15, 21, 23
z Klinštejna Čeněk 21

Koranda Vaněk 9
Korvín Matyáš 25, 39
z Kolovrat Hanuš 8, 17, 20
z Kostelce Jan Sádlo 35
z Košumberka Diviš 29, 32
z Krňovic Hynek 30
z Krucemburka Epík 32
z Kunštátu Jan Zajímač 16, 32
z Kunvaldu Pešík 20
Ladislav Pohrobek 6, 9, 11–13, 23, 25, 38, 39
z Lamberka Mikuláš Sokol 32
z Liblic Jan 29
z Lípy a na Lipnici Mikuláš 32, 34, 35
Lucemburská Alžběta 6, 8
Lucemburský Zikmund 4–6, 8, 9
z Malovic Diviš 29
z Malovic Hereš 30
Matěj, střelec na vyšehradské hradbě 19
z Mečkova Jeník 33
z Meziříčí Jan Herink 30
z Michalovic Jindřich 15, 16, 33
z Michalovic Václav 23, 24
Michal, vyšehradský rychtář 19
z Miletínka Diviš Bořek 22
z Miletínka Jetřich 31
z Miletínka Soběslav 35
z Miletínka Vaněk 32
z Mladé Vítek 30
z Mochova Jan 32
Ocásek Jan 23
z Olbramovic Kuneš 29
z Ostroměře Petr Kdulinec 33

z Perknova Jan 31
z Pernšteina Jan 16, 33
z Pirkštejna Hynce Ptáček 5–9, 42
z Poběžovic Jan 32
z Poděbrad Jiří 1, 2, 6–10, 13, 16, 19, 23, 25, 29, 31, 32, 34–40, 42
z Postupic Bohuš Kostka 31, 36
z Postupic Zdeněk Kostka 16, 17, 36
z Příbrami Jan 5, 22
z Risenberka Děpolt 21
z Rožmberka Jindřich 23, 24, 34
z Rožmberka Oldřich 3, 8, 10–13, 15, 17, 21, 23–25, 29, 34, 35, 39, 42
Rokycana Jan 4, 7, 10–13, 22, 23, 26
z Rušínova Jan Hertvík 31, 35
ze Seslavce Dětleb 30
ze Seslavce Havel 30
Schnirch Bohuslav 37
ze Soběslavi Jan Papoušek 20
ze Soutic Jan Čabelický 8, 31
ze Stráže Jindřich 16, 33
ze Struh Pešík 32
ze Sukorad Jan Lapačka 32
ze Svojšic Mikuláš 32
Šof Kryštof 7, 24
ze Šternberka Aleš Holický 5, 16, 18
ze Šternberka Zdeněk 15, 16, 21, 35
ze Štítar Jan 30
ze Švamberka Hynek Krušina 16, 17
Vilém, saský vévoda 15, 16, 25
z Vranova Mikuláš 30
z Vratkova Jan Pardus 32, 33
z Vrcova Matěj 33
ze Zahrádky Oldřich 30

ze Zahrádky Petr 30

ze Zvířetic Petr 32

ze Žampachu Jan Kolda 9, 24

z Žirovnice Purkart 35

Přílohy

Zkratky použité v tabulce

Sídlo	Č	Na mapě zobrazeno červenou ikonou, o sídlu se nějakým způsobem zmiňuje literatura
	Š	Na mapě zobrazeno šedivou ikonou, sídlo je předpokládané
Kraj	Boles.	Boleslavsko
	Čás.	Čáslavsko
	Hrad.	Hradecko
	Chrud.	Chrudimsko
	Kouř.	Kouřimsko
	Lit.	Litoměřicko
	Slan.	Slansko
	Táb.	Táborsko
Rak.	Rakovnicko	
Literatura	MS	A. SEDLÁČEK, Místopisný slovník historický Království českého
	Hrady	A. SEDLÁČEK, Hrady, zámky a tvrze Království českého 1–15
	Profous	A. PROFOUS, Místní jména v Čechách. Jejich vznik, původní význam a změny 1–4
	Svatá	O. SVATÁ, Vývoj landfrídů
	BL	Z. BERAN, Boleslavský landfrýd
	AČ	Archiv český
Listář	Listář a listinář Oldřicha z Rožmberka	

(Kurzívou je v tabulce vyznačena ta literatura, v které není zmínka o daném muži ale pouze o jeho předpokládaném sídlu)

Oddpovědné listy Rožmberkům	JCH	Jan z Chlumu
	JP	Jiří z Poděbrad
	JR	Jan z Rušínova
	JS	Jan Sádlo z Kostelce a na Leštně
	ML	Mikuláš z Lípy a na Lipnici
	PŽ	Purkart z Žirovnice
	SM	Soběslav z Miletínka
	ZŠ	Zdeněk ze Šternberka
Účast v landfrýdu	CH	Chrudimský
	Č	Čáslavský
	K	Kouřimský
	H	Hradecký
	B	Boleslavský
	L	Litoměřický

Predikát	Jméno	Sídlo	Stupeň	Typ sídla	Umís.	Literatura	1450	1440	
Cedule první									
1	z Kunštátu, odjind z Poděbrad	Jiřík	Poděbrady (Č)	pán	hrad	Čás.	MS, s. 706; Hradý 12, s. 6–8; <i>Profous 3</i> , s. 393; BL, s. 152; AČ I, s. 254; Listář IV, s. 219; Svata, s. 138; HS, s. 296	ano	CH, B
2	ze Stráže	Jindřich		pán			HS, s. 292		
3	z Pernšteina	Jan		pán			HS, s. 296		
4	ze Šternberka	Zdeněk	Konopiště (Č)	pán	hrad	u Beneš.	MS, s. 433; Hradý 15, s. 76, 78; Listář IV, s. 218; HS, s. 296	ano	
5	z Dubé a Lipého	Jindřich (Berka)	Dubá, Lipí, Milštein, Ojeřice v Lužici, panství Jablonské ?	pán			MS, s. 349, 607; Hradý 10, s. 286, 320, 322; BL, s. 156; Listář IV, s. 220, 225; Svata, s. 110; HS, s. 296	ano (JP)	B, L
6	z Michalovic	Jindřich	Mladá Boleslav (Č)	pán	hrad	Boles.	MS, s. 40, 767; Hradý 10, s. 14, 34, 42, 199, 219; <i>Profous 1</i> , s. 111; <i>Profous 3</i> , s. 574; BL, s. 154; Listář IV, s. 225; Svata, s. 151; HS, s. 292	ano (JP)	B, L
7	z Vartemberka a z Děčina	Jan mladší	Děčín (Š)	pán	hrad	Lit.	MS, s. 252; Hradý 14, s. 83, 255, 291, 375, 429; <i>Profous 1</i> , s. 330 (1. Děčín); HS, s. 296		L
8	z Kunštátu	Jan Zajímač	Kláster sv. Prokopa; zboží Jevišovské	pán			MS, s. 252, Hradý 15, s. 20, 42, 85, 124, 237; AČ		CH

			; Hostivař; Skalice?				I, s. 254; Svatá, s. 138; HS, s. 296		
9	ze Zvířetic	Heřman	Zvířetice (Č)	rytíř	hrad	Boles.	MS, s. 1023; Hrady 10, s. 106		
10	ze Zvířetic	Hašek	Zvířetice (Č)	rytíř	hrad	Boles.	MS, s. 1023; Hrady 10, s. 106		
11	z Bergova	Jan	Bergov	pán			Hrady 10, s. 208; Listář IV, s. 226; HS, s. 292	ano (JP)	
12	z Dubé	Hynek (Berka)	Lemberk (Č)	pán	hrad	Boles.	MS, s. 504; Hrady 10, s. 279; Hrady 14, s. 46; <i>Profous 2, s. 501</i> ; BL, s. 156; Listář IV, s. 226; Svatá, s. 109; HS, s. 296	ano (JP)	B, L
13	z Pacova a z Borotína	Jan Malovec	Pacov? Borotín?	rytíř			MS, s. 47; Hrady 4, s. 95, 198, 206, 244, 246; Hrady 7, s. 198, 199, 293		
14	z Liblice (uveden 2x, č. 236)	Jan	Jenštein (Č)	rytíř	hrad	Kouřim	MS, s. 363, 537 (2. Liblice); Hrady 15, s. 70, 161; <i>Profous 2, s. 126, 592 (2. Liblice)</i> ; BL, s. 156; Svatá, s. 143		B
15	z Žirovnice	Purkart (Purkart Kamaret)	Žirovnice (Č)	rytíř	hrad	Táb.	MS, s. 1039; Hrady 4, s. 115 (Purkart Kamarét z Žirovnice), 194, 253, 338; <i>Profous 4, s. 848</i> ; Listář IV, s. 226	ano	
16	z Dubé a z Visemburk (=Vizmburk, Visemburk)	Jiřík	Dubé, Žle- by, Dro- bovice, Vildštein, Chotěboř?	pán			MS, s. 170, 324, 956, 1041; Hrady 1, s. 156; Hrady 2, s. 64;		CH, B

	; (uveden 2x, č. 342)						Hrady 5, s. 35, 36; Hrady 12, s. 79; Profous 1, s. 423; <i>Profous 2, s. 36; Profous 4, s. 544, 557; BL, s. 154; AČ I, s. 254; Svatá, s. 110; HS, s. 296</i>		
17	z Ratibořic (odj. z Chlumu-podle Sedláč. Hr.)	Jan	Ratibořice (Č)	rytíř	tvrz	Podk.	MS, s. 757 (1. Ratibořice); Hrady 5, s. 52; Profous 3, s. 546 (1. Ratibořice); AČ I, s. 257; Listář IV, s. 232; Svatá, s. 172	ano - Jan z Chlumu?	H
18	z Loží	Otík	Lože?	rytíř					
19	ze Solopisk	Petr	Solopisky (=Solopysky)?	rytíř					
20	z Lípy (Lipští z Lípy)	Střeček	Lípa (Č)	rytíř	tvrz	Hrad.	MS, s. 544 (1. Lípa); Hrady 2, s. 242; <i>Profous 2, s. 617 (2. Lípa)</i>		
21	z Hryzela	Maynuš	Hryzely (=Hryzel) (Č)	rytíř	hradiště	Kouř.	MS, s. 299; Hrady 12, s. 268; Hrady 15, s. 22, 23; Profous 1, s. 694		
22	ze Zaloňova (= Zaloňova; a z Libenic)	Hynek	Libenice (=Liběnice)? Zaloňov?	rytíř		Čás.	MS, s. 532, 1005; Hrady 12, s. 124; <i>Profous 4, s. 721; AČ I, s. 256; Svatá, s. 143</i>		Č
23	ze Zaloňova (= Zaloňova; a z Libenic)	Pavel	Libenice (=Liběnice)? Zaloňov?	rytíř		Čás.	MS, s. 532, 1005; Hrady 12, s. 124, 329; <i>Profous 4, s. 721; Svatá, s. 143</i>		
24	ze Žirce	Budiš	Žirec (=Žireč) (Č)	rytíř	tvrz	Podk.	MS, s. 1039; Hrady 5, s. 95; Profous 4, s.		

							847		
25	z Kabátova	Jan	Kabát? Špimberk?	rytíř			<i>MS, s. 388, 867; Profous 2, s. 174</i>		
26	z Vrbky (podle Sedl. Hradů Jan z Třebelic)	Jan	Vrbka (Č)	rytíř	tvrz	Čás.	<i>MS, s. 981; Hrady 12, s. 114 (Jan z Třebelic); Profous 4, s. 626 (1. Vrbka); Listář IV, s. 225; Svatá, s. 204</i>	ano (JP)	
27	ze Svinčan	Jan	Svinčany (Š)	rytíř	ves	Chrud.	<i>MS, s. 854; Profous 4, s. 253</i>		
28	z Konic	Jan	Konice?	rytíř					
29	z Chlumku	Jan	Chlumek?	rytíř					
30	z Lavřic	Jan	Lavřice?	rytíř					
31	z Vaděkova	Marek	Vaděkov?	rytíř					
32	ze Zhoře	Prokop	Zhoř (Č)	rytíř	ves	Čás.	<i>MS, s. 1017 (1. Zhoř); Hrady 12, s. 196, 291; Profous 3, s. 772 (3. Zhoř); Listář IV, s. 232</i>	ano (JCH)	
33	z Tunochod	Beneš	Tunochody (= Tuněchody) (Č)	rytíř	tvrz	Čás.	<i>MS, s. 907 (3. Tuněchody); Hrady 12, s. 115; Profous 4, s. 397; Listář IV, s. 232</i>	ano (JCH)	
34	z Krňovic	Hynek	Krňovice (=Krnějovice) (Č)	rytíř	tvrz	Čás.	<i>MS, s. 471 (2. Krnějovice); Profous 2, s. 412 (2. Krňoviceú)</i>		
35	z Hamršteina	Nic Dax	Hamrštejn (Č)	rytíř	hrad	Boles.	<i>MS, s. 206; Hrady 10, s. 194; Profous 1, s. 516</i>		
36	z Řičan	Hynek	Řičany (Š)	pán	hrad	Kouř.	<i>MS, s. 763; Profous 3, s. 563; HS, s. 296</i>		
37	z Řičan	Jiřík	Řičany (Š)	pán	hrad	Kouř.	<i>MS, s. 763; Profous 3, s. 563; HS, s.</i>		

							296		
38	z Postupic (Kostka)	Bohuš (hejtman kraje Chrudim.)	Litomyšl (Č)	pán	hrad	Chrud.	Hrady 1, s. 7, 20; Hrady 15, s. 99, 103; AČ I, s. 254; Svatá, s. 168; HS, s. 296		CH
39	z Potštejna seděním na Žampachu	Jan	Žampach (Č)	pán	hrad	Hrad.	MS, s. 1026; Hrady 2, s. 12, 127; Profous 4, s. 803; AČ I, s. 254; Listář IV, s. 231; Svatá, s. 168; HS, s. 296	ano	CH
40	z Potšteina, odjinud z Makova	Jindřich	Potštejn? Makov?	pán			Hrady 1, s. 29, 69, 169, 219 (= všude psán jako Jindřich Makovský z Potšteina); HS, s. 296		
41	z Chlumu a na Košmberce (uveden 2x - č. 251)	Diviš	Košumberk (Č)	pán	hrad	Chrud.	MS, s. 446; Hrady 1, s. 97, 98; Hrady 12, s. 211; Profous 2, s. 334; AČ I, s. 255; Listář IV, s. 216, 231; Svatá, s. 120	ano (JR)	CH
42	z Miletínka seděním v Pardubicích	Vaněk	Pardubice (Č)	rytíř	zámek	Chrud.	MS, s. 682; Hrady 1, s. 35, 55; Profous 3, s. 321; AČ I, s. 254; Svatá, s. 151		CH
43	z Postupic (Kostka)	Zdeněk	Hoště (1447), Hrušice (1448), Zlenice (1453), Ledce (1454), Třebešice (1454), Myšlín (1454)?	pán			MS, s. 720; Hrady 1, s. 7, 20, 68, 82, 112, 170, 191, 192; Hrady 2, s. 70, 102, 118, 137, 193; Hrady 15, s. 22, 42, 53, 55, 95, 103, 104, 301; AČ I, s. 255; Listář IV, s. 231; Svatá, s. 168; HS, s.	ano	CH

							296		
44	z Vratkova (z Horky a z Vratkova)	Jan Pardus	Rychemburk (=Rychemburk) (Č)	rytíř	hrad	Chrud.	MS, s. 781; Hradý 1, s. 82, 176; <i>Profous</i> 3, s. 622; AČ I, s. 254; Listář IV, s. 231; Svatá, s. 203	ano	CH
45	z Mezilesic seděním v Týnci	Jan Hroch	Hrochův Týnec (Č)	rytíř	tvrz	Chrud.	MS, s. 912; Hradý 1, s. 188, 211, 219; <i>Profous</i> 4, s. 409; AČ I, s. 255; Svatá, s. 150		CH
46	ze Žestok a na Žumberku	Jetřich	Zimberk (Žumberk) (Š)	rytíř	hrad	Chrud.	MS, s. 98; Hradý 1, s. 137; <i>Profous</i> 1, s. 249; HS, s. 296		
47	z Tuchoraze a z Popovic	Jan Hájek	Tuchoraz? Velké Popovice (= Adamovice, Adamovy Popovice) ?	rytíř			MS, s. 717, 906; Hradý 15, s. 16, 211; <i>Profous</i> 3, s. 436 (6. Popovice); <i>Profous</i> 4, s. 395		
48	z Nechanic	Markvart	Nechanice ?	rytíř					
49	z Honbic	Jan Horyna	Honbice (Č)	rytíř	ves	Chrud.	MS, s. 233; Hradý 1, s. 170, 175, 219; <i>Profous</i> 1, s. 598; AČ I, s. 254; Svatá, s. 115		CH
50	z Talmberka seděním na Slatinanech	Vítek	Slatiňany (Č)	pán	tvrz	Chrud.	MS, s. 809; Hradý 1, s. 148; <i>Profous</i> 4, s. 95; AČ I, s. 255; Listář IV, s. 231; Svatá, s. 195; HS, s. 296	ano	CH
51	z Jetřichovic	Jindřich	Jetřichovice (Š)	rytíř	tvrz	Kouř.	MS, s. 366 (2. Jetřichovice); Hradý 15, s. 263; <i>Profous</i> 2, s. 137 (3.		

							<i>Jetřichovice)</i>		
52	z Drahodobudic	Bohuše	Drahodobudice (Č)	rytíř	tvrz	Čás.	MS, s. 162; Hradý 12, s. 246; <i>Profous 1</i> , s. 401		
53	ze Štěpánova	Jan	Štěpánov?	rytíř					
54	z Brloha	Mikuláš	Brloh (Č)	rytíř	tvrz	Čás.	MS, s. 66 (3. <i>Brloh</i>); Hradý 12, s. 313; <i>Profous 1</i> , 175 (4. <i>Brloh</i>); AČ I, s. 255; Svatá, s. 99		CH
55	z Březovic	Jindřich Kroměšín	Březovice (Č)	rytíř	tvrz	Chrud.	MS, s. 64 (2. <i>Břez.</i>); Hradý 1, s. 222; <i>Profous 1</i> , s. 169; AČ I, s. 255 (pouze jako Jindřich z Březovic); Svatá, s. 99		CH
56	ze Srbec	Vilém Brázda	Srbce (Č)	rytíř	ves	Chrud.	MS, s. 826; <i>Profous 4</i> , s. 150; AČ I, s. 255 (pouze jako Vilém ze Srbce); Svatá, s. 185		CH
57	ze Svojšic	Mikuláš	Svojšice (Č)	rytíř	tvrz	Chrud.	MS, s. 856 (2. <i>Svojšice</i>); Hradý 1, s. 203; <i>Profous 4</i> , s. 261 (4. <i>Svojšice</i>); AČ I, s. 255, 256; Svatá, s. 191		CH, K
58	z Poběžovic	Jan	Poběžovice (Č)	rytíř	tvrz	Chrud.	MS, s. 703; Hradý 1, s. 210; <i>Profous 3</i> , s. 386 (3. <i>Pob.</i>); AČ I, s. 255, 256; Svatá, s. 166		CH, Č
59	z Ostředka	Petr	Ostředek (Š)	rytíř	tvrz	Kouř.	MS, s. 673; <i>Profous 3</i> , s. 296		
60	ze Seslavec	Dětleb	Seslavce (=Seslávky) (Č)	rytíř	ves	Chrud.	MS, s. 797; <i>Profous 4</i> , s. 46		

61	z Dolan	Jan	Dolany (Č)	rytíř	tvrz	Chrud.	MS, s. 149 (2. Dolany); Hradý 1, s. 190; Profous 1, s. 373 (1. Dolany); AČ I, s. 255; Svata, s. 108		CH
62	z Čankovic	Jan Čanka	Čankovice (Č)	rytíř	tvrz	Chrud.	MS, s. 102; Hradý 1, s. 223; Profous 1, s. 264; AČ I, s. 255; Svata, s. 103		CH
63	z Koloběje	Mikeš	Koloběje?	rytíř					
64	z Pankova	Vavřinec	Pankov?	rytíř					
65	ze Seslavec	Havel	Seslavce (Č)	rytíř	ves	Chrud.	MS, s. 797; Profous 4, s. 46; AČ I, s. 255; Svata, s. 179		CH
66	z Dobrého pole	Jan	Dobré pole (Š)	rytíř	tvrz	Kouř.	MS, s. 139; Hradý 15, s. 23; AČ I, s. 255; Listář IV, s. 231; Svata, s. 107	ano	CH
67	z Peclínova	Jaroš	Peclínov (=Pecinov, Pecínov) (Č)	rytíř	tvrz	Kouř.	MS, s. 685; Hradý 15, s. 128; Profous 3, s. 332		
68	z Minic	Bohuslav	Minice?	rytíř					
69	z Přeboz	Hroch	Přebozy (Š)	rytíř	tvrz	Čás./ Kouř.	MS, s. 726; Hradý 15, s. 25; Profous 3, s. 459		
70	z Mostu	Petřík	Most	rytíř			MS, s. 619; Profous 3, s. 135		
71	z Roskova	Petr	Roskov (=Rostkov) (Š)	rytíř	ves	Boles.	Profous 3, s. 588		
72	z Kraznice	Jiřík	Kraznice?	rytíř					
73	z Beztuhova	Ctibor (řečený Šváb)	Beztuhov (= Bezta- hov, Bez- tuhov) (Č)	rytíř	tvrz	Kouř.	MS, s. 24; Hradý 15, s. 244; Profous 1, s. 70		
74	z Dohalic	Prokop	Dohalice (Č)	rytíř	tvrz	Podk.	MS, s. 145; Hradý 5, s. 342; Profous		H

							<i>I, s. 369; AČ I, s. 257; Svata, s. 108</i>		
75	ze Zahrádky	Svojše	Opočno (Č)	rytíř	hrad	Hrad.	<i>MS, s. 669, 810; Hrady 2, s. 47; Hrady 15, s. 152 ("...kteří tuším již v Zahrádce nic neměli"), 207; Profous 3, s. 281</i>		
76	ze Zaječic	Všech	Zaječice	rytíř	tvrz	Kouřim	<i>Hrady 15, s. 213 ("Zdali odtud pocházel Všech, který l. 1448 vpadl do Prahy, není známo."); AČ I, s. 257; Svata, s. 208</i>		H
77	ze Zahrádky	Jan	Zahrádka?	rytíř			<i>Hrady 15, s. 152 ("...kteří tuším již v Zahrádce nic neměli")</i>		
78	z Buřenic	Beneš	Buřenice (Č)	rytíř	tvrz	Čás.	<i>MS, s. 81; Hrady 12, s. 204; Profous 1, s. 219; AČ I, s. 256; Svata, s. 101</i>		Č
79	z Kunemíle	Bolech (Bolek)	Kunemil (Č)	rytíř	tvrz	Čás.	<i>MS, s. 481; Hrady 12, s. 287; Profous 2, s. 444; AČ I, s. 256; Listář IV, s. 211; Svata, s. 137</i>	ano (ML)	Č
80	z Chřenovic	Milota	Chřenovice (=Křenovice)?	rytíř			<i>Hrady 15, s. 110?, 128?</i>		
81	z Chřenovic	Hynek	Chřenovice (=Křenovice)?	rytíř			<i>Listář IV, s. 218</i>	ano (ZŠ)	
82	z Velběh	Jindřich	Velběhy (Č)	rytíř	ves	Kouř.	<i>MS, s. 942; Profous 4, s. 487</i>		
83	z Barchova	Čeněk	Barchov	rytíř	tvrz	Podk.	<i>MS, s. 7;</i>		

			Velký (Č)				Hrady 5, s. 345; <i>Profous 1</i> , s. 27 (1. Barchov)		
84	z Repěkosic	Jan Kšpice	Repěkosice?	rytíř					
85	z Ostroměře	Kdulenec	Ostroměř (=Ostromiř) (Č)	rytíř	tvrz	Podk.	<i>MS</i> , s. 674; Hrady 1, s. 144 (on a nebo Kdulinec mladší z Ostroměře? - č. 194); Hrady 5, s. 121, 139; <i>Profous 3</i> , s. 297		
86	z Nová vsi	Mikuláš	Nová ves (Š)	rytíř	tvrz	Podk.	<i>MS</i> , s. 651 (9. Nov); Hrady 5, s. 115, 296; <i>AČ I</i> , s. 257; <i>Svatá</i> , s. 159		H
87	z Risburka (=Rýzmburka, Ryzemburka) seděním v Jeřicích	Sezema	Jeřice (Č)	pán	tvrz	Podk.	<i>MS</i> , s. 363; Hrady 5, s. 142; <i>Profous 2</i> , s. 126; <i>Svatá</i> , s. 173; <i>HS</i> , s. 296		
88	z Milevic	Franěk	Milevice (=Milovice) (Č)	rytíř	ves	Podk.	<i>MS</i> , s. 604; <i>Profous 3</i> , s. 85 (2. Milovice)		
89	z Újezda	Jan	Újezd?	rytíř					
90	z Dohalic	Janek	Dohalice (Č)	rytíř	tvrz	Podk.	<i>MS</i> , s. 145; Hrady 5, s. 342; <i>Profous 1</i> , s. 369 (1. Dohalice)		
91	z Třebovětice (podle Hradů - Jiřík z Dobruše)	Jiřík	Třebovětice (Č)	rytíř	dvůr	Podk.	<i>MS</i> , s. 398; Hrady 5, s. 344; <i>Profous 4</i> , s. 366		
92	z Perknova	Jan	Perknov (Š)	rytíř	tvrz	Čás.	<i>MS</i> , s. 688; Hrady 12, s. 251 (Jan Konšelský z Pulic?); <i>Profous 3</i> , s. 341		
93	z Ještětice	Jindřich	Ještětice (Č)	rytíř	ves	Hrad.	<i>MS</i> , s. 366; Hrady 2, s.		

							197; <i>Profous 2, s. 136</i>		
94	z Ještetic	Jan	Ještětice (Č)	rytíř	ves	Hrad.	MS, s. 366; Hradý 2, s. 197; <i>Profous 2, s. 136</i>		
95	z Domoslavic	Náček	Domoslavice (= Domaslavice) (Č)	rytíř	tvrz	Podk.	MS, s. 151 (3. Domaslavice); Hradý 5, s. 328; <i>Profous 1, s. 386</i>		
96	ze Žlunic	Příbel (Příbík)	Žlunice (Č)	rytíř	tvrz	Boles.	MS, s. 1042; Hradý 10, s. 403; <i>Profous 4, s. 859</i>		
97	z Hostic	Zdislav	Hostice?	rytíř					
98	z Běchar	Věněk	Běchary (Š)	rytíř	ves	Boles.	MS, s. 10; <i>Profous 1, s. 37</i>		
99	ze Mstihněvi	Vaněk	Mstihněv (Č)	rytíř	tvrz	Podk.	MS, s. 623; Hradý 5, s. 312; <i>Profous 3, s. 150</i>		
100	ze Sloupna	Zibřid Kordule (Žibřid)	Dubeneč (Č)	rytíř	tvrz	Podk.	MS, s. 176; Hradý 5, s. 87; <i>Profous 1, s. 431 (1. Dub.)</i>		
101	z Kačic (a ze Zaluňova)	Prokop	Kačice, Zaluňov?	rytíř			MS, s. 389, 1005; <i>Profous 2, s. 176; Profous 4, s. 721; AČ I, s. 257; Svata, s. 208</i>		H
102	ze Zelzena	Přech	Zelzen?	rytíř					
103	z Mosozného	Hync Temeric	Mosozné?	rytíř					
104	z Hustířan	Tobiáš	Chvalkovice (Š)	rytíř	zámek	Podk.	MS, s. 302; Hradý 5, s. 42, 43; <i>Profous 1, s. 711; Svata, s. 123</i>		
105	z Hustířan	Jan Šváb	Hustířany (Š)	rytíř	ves	Podk.	MS, s. 302; <i>Profous 1, s. 711</i>		
106	ze Sloupna	Prokop Pšenička	Sloupno (Č)	rytíř	tvrz	Podk.	MS, s. 813; Hradý 5, s. 317; <i>Profous 4, s. 107 (1. Sloupno)</i>		
107	z Hradenína	Renhart (Rinhart)	Hradenín (Č)	rytíř	tvrz	Čás./ Kouř.	MS, s. 273; Hradý 12, s.		CH

							282; Profous 1, s. 662; AČ I, s. 254; Svatá, s. 116		
108	z Radiče	Jindřich	Radič?	rytíř					
109	ze Zásmuk	Mikuláš	Zásmuky, Svojšice?	rytíř		Kouř.	MS, s. 856 (1. Svojšice), 1007; Hradý 12, s. 236, 243; Profous 4, s. 261 (2. Svojšice), 735		
110	z Ploskova (=Tloskova)	Ctibor	Ploskov (=Tloskov) (Č)	rytíř	tvrz	Kouř.	MS, s. 888; Hradý 15, s. 124; Profous 4, s. 340		
111	z Veselice	Markvart	Veselice?	rytíř					
112	z Henovic	Vilém	Henovice?	rytíř					
113	z Chotíše (=Chotýše)	Ctibor	Chotíš (=Chotýš) (Č)	rytíř	ves	Kouř.	MS, s. 328; Hradý 15, s. 23; Profous 2, s. 47		
114	ze Lhoty	Mikeš	Lhota?	rytíř			Svatá, s. 141		CH („ne-ní jisté, zda je to tento Mik., proto že tehdy se zde objevovalo více mužů s tímto jménem“ podle Svaté)
115	z Javora	Burian	Javor?	rytíř					
116	z Miškovic	Toman	Miškovice (Š)	rytíř		Kouř.	Profous 3, s. 96		
117	z Říkova	Jíra	Říkov?	rytíř					
118	z	Petr	Tuchoraz	rytíř	zámek	Kouř.	MS, s. 906;		

	Tuchoraze	Šesták	(Č)				Hrady 15, s. 16; Profous 4, s. 395		
119	z Odrance	Maynuš	Odranec?	rytíř					
120	ze Soběšina (z rodu Sokolů z Kochanova)	Sokol	Soběšín (Š)	rytíř	tvrz	Kouř.	MS, s. 821; Hrady 15, s. 89; Profous 4, s. 127		
121	z Hořepníka	Janek	Hořepník (Š)	rytíř	město	Táb.	MS, s. 238; Profous 1, s. 615		
122	z Mochova	Jan	Mochov (Š)	rytíř	měs- tec	Kouř.	MS, s. 617; Hrady 10, s. 355 (to by znamenalo, že sídlem budou Rožďalovice; - ale také v seznamu Jan z Rožďalovic č. 231); Profous 3, s. 124 (1. Mochov); BL, s. 156; Svatá, s. 153?		B
123	z Dubé	Jan Libun	Dubé?	pán			HS, s. 296		
124	z Horek	Vaněk	Horka?	rytíř					
125	ze Žirotína (Žerotína)	Jan Plichta	Žirotín (Žerotín) (Č)	rytíř	hrad	Slan., Rak.	MS, s. 1039; Hrady 8; s. 222; Listář IV, s. 225	ano (JP)	
126	z Roztok odjinud se Suleslavic	Jindřich	Roztoky?	rytíř					
127	z Roztok odjinud se Suleslavic	Jan	Roztoky?	rytíř					
128	z Polenska a z Vršovic	Jan	Ploskovi- ce (Š)	rytíř	tvrz	Lit.	MS, s. 984 (2. Vršovice), 699; Hrady 14, s. 376, 430; Profous 3, s. 379; Profous 4, s. 637(1. Vršovice)		L
129	z Polenska	Jošt	Polensko?	rytíř					
130	z Měkovic	Martin	Měkovice?	rytíř					

131	z Přebudice	Jindřich Záhora	Přebudice (Třebutičky) (Š)	rytíř	ves	Lit.	MS, s. 726; Profous 4, s. 369 (Třebutičky)		
132	z Pístkova	Jan	Pístkov?	rytíř					
133	z Poříčí	Martin	Poříčí?	rytíř					
134	z Temechova	Jan	Temechov	rytíř	dvůr	Čás.	MS, s. 880; Profous 4, s. 323		
135	z Olešnice	Jakub	Olešnice?	rytíř					
136	z Rychnova	Jan mladší	Rychnov (Č)	pán	hrad	Hrad.	MS, s. 782 (Rychnov nad Kněžnou); Hradý 2, s. 184; Profous 3, s. 622; AČ I, s. 254; Svata, s. 172; HS, s. 296		CH
137	z Boskovic (Božkovic)	Jan Náhradek	Koldín? (až k roku 1451)	pán	hrad		MS, s. 425; Hradý 2, s. 174; AČ I, s. 255 (pouze jako Jan z Božkovic); Svata, s. 98		CH
138	z Dřela (z Orle)	Vilém	Dřel (Č)	rytíř	tvrz	Hrad.	MS, s. 166; Hradý 1, s. 144; Hradý 2, s. 32; Profous 1, s. 411		
139	ze Slepotic	Smil	Slepotice (Č)	rytíř	tvrz	Chrud.	MS, s. 812; Hradý 1, s. 65; Profous 4, s. 103 (1. Slep.)		
140	z Bezděkova	Petr Dobeš	Bezděkov (Š)	rytíř	ves	Hrad.	Hradý 1, s. 217; AČ I, s. 257; Svata, s. 95		H
141	z Menína	Jiřík	Měník (=Menín, Měnin) (Š)	rytíř	ves	Podk.	MS, s. 595; Profous 3, s. 50; AČ I, s. 255; Svata, s. 150		CH
142	ze Čbánova	Čeněk	Čbánov (=Džbánov)?	rytíř					
143	z Božejova	Franěk	Božejov?	rytíř			Hradý 4, s. 182 ("Roku 1448 byl Fráněk z		

							Božejova před Prahou, ale zdali mu Božejov patřil, nevíme")		
144	ze Slatiny	Slašek	Slatina (Č)	rytíř	tvrz	Hrad.	MS, s. 809 (1. Slatina); Hradý 2, s. 255; Profous 4, s. 94 (4. Slatina); AČ I, s. 255; Svatá, s. 181		CH
145	z Vranova	Mikeš	Vranov (Č)	rytíř	ves	Hrad.	Hradý 2, s. 71 (Mikuláš z Vranova)		
146	z Mečemiřic	Záviše	Mečemiřice?	rytíř					
147	z Lubé	Procek	Lubé?	rytíř					
148	ze Žďárce	Matěj	Žďárec (Š)	rytíř	ves	Chrud.	Profous 4, s. 815 (1. Žďárec)		
149	z Kralovic	Jan Močihub	Kralovice (Č)	rytíř	tvrz	Čás.	MS, s. 457 (Kralovice Horní); Profous 2, s. 362; AČ I, s. 256; Svatá, s. 134		Č
150	z Okrouhlice	Hroznata	Okrouhlice (Okrouhlice) (Č)	rytíř	tvrz	Čás.	MS, s. 663; Hradý 12, s. 288; Profous 3, s. 260 (2. Okr.); Listář IV, s. 231	ano (JR)	
151	z Bačkova	Procek	Bačkov (Bočkov) (Š)	rytíř	ves	Čás.	MS, s. 6; Profous 1, s. 23; AČ I, s. 256; Listář IV, s. 231; Svatá, s. 94	ano (JR)	Č
152	z Mečkova	Jeník	Nedanice (podle Svaté) (Š)	rytíř	tvrz	Klatov.	MS, s. 634; Profous 3, s. 189; AČ I, s. 255; Svatá, s. 149		CH
153	z Čejtic	Léva Tluska	Čejtice (=Čejtice)?	rytíř					

154	z Čejtic	Kuneš	Čejtice (=Čejetice)?	rytíř					
155	z Kostelce nad Černými lesy	Pavlík	Kostelec na Černém lese (Č)	rytíř	hrad	Kouř.	MS, s. 441; Hrad 15, s. 8; Profous 2, s. 321 (7. Kostelec)		
156	z Mirovic	Oldřich	Mirovice?	rytíř					
157	z Mirovic	Sigmund	Mirovice?	rytíř					
158	z Frydšteina a z Maršovic	Hanuš	Maršovice (Č)	rytíř	tvrz	Kouř.	MS, s. 588 (2. Maršovice); Hrad 15, s. 103, 118, 119; Profous 3, s. 30; Listář IV, s. 210	ano (ML)	
159	z Prudic	Petr Špetle	Prudice (Č)	rytíř	ves	Táb.	MS, s. 739 (1. Prudice); Hrad 4, s. 359; Profous 3, s. 459 (2. Prudice); Listář IV, s. 232	ano (ML)	
160	z Dobré vody	Mikuláš	Dobrá voda (Š)	rytíř	ves	Čás.	MS, s. 137; AČ I, s. 256; Svatá, s. 107		Č (Mik eš z Do brévo dy?)
161	z Kninic	Tomek	Kninice?	rytíř			Listář IV, s. 232	ano (ML)	
162	z Chrastu	Jiřík	Chrast	rytíř	ves	Čás.	Profous 2, s. 52 (10. Chrást)		
163	z Vlkanova	Jan Sosnovec	Vlkanov?	rytíř			Listář IV, s. 225	ano (JP)	
164		Jindřich Piest		rytíř					
165	ze Žlunic	Smil	Žlunice (Č)	rytíř	tvrz	Boles.	MS, s. 1042; Hrad 10, s. 403; Profous 4, s. 859		
166	z Bechlína	Jan	Bechlín (Č)	rytíř	ves	Slan., Rak.	MS, s. 10; Hrad 8, s. 205; Profous 1, s. 38; Listář IV, s. 215	ano (JR)	
167	z Radimě	Václav	Radim?	rytíř					

168	z Jankovy hory	Jan	Jankova hora?	rytíř			Listář IV, s. 218	ano (JR)	
169	z Běstvin	Arnošt	Běstvina (Š)	rytíř	tvrz	Čás.	MS, s. 20; Hrad 12, s. 297; Profous 1, s. 62 (1. Běstvina); Listář IV, s. 216	ano (JR)	
170	z Běstvin	Hertvík	Běstvina (Š)	rytíř	tvrz	Čás.	MS, s. 20; Hrad 12, s. 297; Profous 1, s. 62 (1. Běstvina); Listář IV, s. 216	ano (JR)	
171	ze Slupné	Václav	Slupno (=Slupno) ?	rytíř			Listář IV, s. 218	ano (JR)	
172	z Luhova	Petr	Luhov?	rytíř					
173	z Malechova	Jakub	Malechov (Š)	rytíř	ves	Slan., Rak.	MS, s. 580; Profous 3, s. 9		
174	z Heřmanic	Svatomír	Heřmanice (Č)	rytíř	tvrz	Kouř.	MS, s. 215 (9. Heřmanice); Hrad 15, s. 296; Profous 1, s. 546 (Velké Heřmanice); AČ I, s. 255; Svatá, s. 114		K

175	z Otradovic	Oldřich	Otradovice (Č)	rytíř	ves	Kouř.	MS, s. 678 (1. Otr.); Profous 3, s. 308 (2. Otradovice); AČ I, s. 256		K (Jména se schodují, ale Svátá ve svém seznamu neuvádí, že by byl přítomen při napadení Prahy)
176	z Bolechovic	Jindřich	Bolechovice (Č)	rytíř	tvrz	Kouř.	MS, s. 39; Hradý 15, s. 285; Profous 1, s. 110; Listář IV, s. 220	ano (JS)	
177	ze Semtína	Jan	Velký Semtín (Č)	rytíř	tvrz	Kouř.	MS, s. 796 (1. Semtín); Hradý 15, s. 246; Profous 4, s. 42; Listář IV, s. 220	ano (JS)	
178	z Kamberka (uveden 2x, č. 392)	Jan	Kamberk (Š)	rytíř	tvrz	Táb.	MS, s. 393; Hradý 4, s. 238; Profous 2, s. 188; Listář IV, s. 202	ano (ML)	
179	ze Stranného	Hynek	Stranné?	rytíř			Listář IV, s. 220	ano (JS)	
180	z Přepych	Jan	Přepychy?	rytíř			Listář IV, s. 224	ano (SM)	
181	z Tisové	Slavibor	Tisová?	rytíř					
182	z Čelína	Jan	Čelín (=Čelina) (Š)	rytíř	ves	Slan., Rak.	MS, s. 109; Profous 1, s. 276		
183	z Labouně (a z Kosic)	Bohuněk	Kosice (Č)	rytíř	ves	Podk.	MS, s. 438; Profous 2, s. 316; AČ I, s. 257; Svátá, s.		H

							133		
184	z Labouně	Markvart	Labouň (Š)	rytíř	ves	Podk.	<i>MS, s. 496; Profous 2, s. 473</i>		
185	z Tajné (ze Stranného a z Mnichova)	Jiřík	Tajná (Č)	rytíř	tvrz	Boles.	<i>MS, s. 877; Hradý 10, s. 34, 398; Profous 4, s. 312; BL, s. 162; Svatá, s. 194</i>		B
186	z Kolomut	Procek	Kolomuty (Č)	rytíř	tvrz	Boles.	<i>MS, s. 429; Hradý 10, s. 42; Profous 2, s. 289; Listář IV, s. 255</i>	ano (JP)	
187	ze Všechlap	Jan Lačnovce	Všechlapy (Š)	rytíř	ves	Boles.	<i>MS, s. 986 (1. Všechlapy); Hradý 14, s. 178; Profous 4, s. 642 (5. Všechlapy); BL, s. 166; Svatá, s. 204</i>		B
188	z Hrádku	Křižan starší	Hrádek nad Zámostím (Č)	rytíř	hrad	Boles.	<i>MS, s. 273; Hradý 10, s. 362, 363</i>		
189	z Kamenice	Jan (Jan Kamenička)	Kamenice (Š)	rytíř	tvrz	Kouř. (podle Svaté)	<i>MS, s. 394 (4. Kamenice); Hradý 15, s. 214?; Profous 2, s. 193 (6. Kamenice); AČ I, s. 256; Listář IV, s. 232; Svatá, s. 126</i>	ano (ML)	Č
190	z Újezda	Chmelík	Újezd?	rytíř					
191	z Kozojed	Bohuněk	Kozojedy (Č)	rytíř	tvrz	Boles.	<i>MS, s. 452 (Hrubé Kozojedy); Hradý 10, s. 402</i>		
192	z Hrušova	Ješek	Hrušov (Č)	rytíř	tvrz	Boles.	<i>MS, s. 297; Hradý 10, s. 372; Profous 1, s. 692 (2. Hrušov)</i>		
193	z Hrušova	Petr	Hrušov (Č)	rytíř	tvrz	Boles.	<i>MS, s. 297; Hradý 10, s. 372; Profous</i>		

							1, s. 692 (2. Hrušov)		
194	z Ostroměře	Kdulinec mladší (Petr - podle R. Urbánka)	Ostroměř, Ostromiř	rytíř	tvrz	Podk.	MS, s. 674; Hradý 1, s. 144 (on a nebo Kdulinec z Ostroměře - č. 85); Hradý 5, s. 121; Profous 3, s. 297		
195	ze Žap (=Zap)	Mikuláš	Stránka Zapská (povstala z ní ves Stránská) (Č)	rytíř	tvrz	Kouř.	MS, s. 107; Hradý 15, s. 172; Profous 3, s. 184 (1. Stránka); Profous 4, s. 730		
196	z Hostovlic	Kalina	Hostovlice (Š)	rytíř	ves	Čás.	MS, s. 254; Profous 1, s. 643		
197	z Řehnic	Vančura	Řehnice	rytíř			MS, s. 760 ("není známo, zda z těchto Řehnic Vančurové pocházeli"); Hradý 10, s. 368; Profous 3, s. 551		
198	z Dobré	Jindřich	Dobré?	rytíř					
199	z Daliměřic (=Dalemiřic)	Zdeněk	Daliměřice (Š)	rytíř	ves	Boles.	MS, s. 123; Profous 1, s. 320		
200	z Kvítkova	Jan Žabka	Kvítkov (Č)	rytíř	tvrz	Lit.	MS, s. 491; Hradý 14, s. 263; Profous 2, s. 462 (1. Kvítkov)		
201	z Kozojed	Václav	Kozojedy (Š)	rytíř	tvrz	Boles.	MS, s. 452 (Hrubé Kozojedy); Hradý 10, s. 402		
202	z Pěšic	Václav	Pěšice (Š)	rytíř	ves	Chrud.	MS, s. 689; Profous 3, s. 347		
203	z Kruhu	Jaroš	Kruh?	rytíř					
204	z Hukvic	Jan Ptach	Hukvice?	rytíř					
205	z Radovesic	Hanušek	Radovesice	rytíř	ves	Lit.	MS, s. 753 (4. Radovesice); Profous 3, s.		

							531 (1. Radovesice)		
206	ze Zabušan	Jindřich Lavička	Zabušany (Š)	rytíř	ves	Lit.	MS, s. 998; Profous 4, s. 688		
207	ze Studeněvsi (Jindřich Sýpavý)	Jindřich	Studeněves (Č)	rytíř	tvrz	Slan., Rak.	MS, s. 845; Hradý 8, s. 150 (-ve službách na Ojericích v Lužici); Profous 4, s. 222		
208	z Vetle	Jaroš	Vetle (Vetlá) (Š)	rytíř	ves	Lit.	MS, s. 952; Profous 4, s. 532		
209	z Jistebna	Jan	Jistebno (Stebno)?	rytíř					
210	z Lutic	Filip	Lutice?	rytíř					
211	z Chudero-va	Jan	Chudеров (Š)	rytíř	ves	Lit.	MS, s. 340; Profous 2, s. 68		
212	ze Všebořic	Jetřich	Všebořice ?	rytíř					
213	ze Sekeřic	Rydkeř Pantic	Sekeřice (=Sekyřice) (Š)	rytíř	tvrz	Podk.	MS, s. 794; Profous 4, s. 36		
214		Hanušek Falknaw		rytíř					
215		Rudolf Jawslenz k		rytíř					
216	z Boru	Tyc	Bor?	rytíř					
217	z Heynerš-torfu	Melicher	Heynerš-torf?	rytíř					
218	z Heynerš-torfu	Tyc	Heynerš-torf?	rytíř					
219	z Chřiemse	Dobeš	Chřiemse?	rytíř					
220		Heinz Keyfperk		rytíř					
221	z Krucemburka	Michal	Krucemburk (Č)	rytíř	tvrz	Čás.	MS, s. 473 (1. Krucemburk); Hradý 12, s. 170; Profous 2, s. 421 (1. Krucemburk) ; Svata, s. 136		

222	z Ebrhartic	Rudolt	Ebrhartice (dn. Hybrálec, Hebharec, Ebharec) (Č)	rytíř	tvrz	Čás.	MS, s. 185; Hradý 12, s. 174; Profous 1, s. 724; AČ I, s. 256; Svata, s. 111		Č
223	z Hané	Jindřich	Hané (Hana)?	rytíř					
224	ze Lstiboř	Martin	Lstiboř (Č)	rytíř	ves	Kouř.	MS, s. 571; Profous 2, s. 682; Listář IV, s. 232	ano (JP)	
225	z Krčman	Matěj	Krčmany?	rytíř			Listář IV, s. 232	ano (JP)	
226	z Jičina	Vaněk	Jičín (Š)	rytíř	město	Podk.	MS, s. 368; Profous 2, s. 144		
227	ze Sedlce	Petr	Sedlec?	rytíř			Listář IV, s. 202	ano (ML)	
228	z Potšejna	Vavřinec	Potšejn?	pán			HS, s. 296		
229	z Březan	Vavřinec	Březany (Březno)?	rytíř					
230	z Újezdce	Jan	Újezdec?	rytíř					
231	z Rožďalovic	Jan	Rožďalovice	rytíř	tvrz	Boles.	MS, s. 777; Hradý 10, s. 355 (spíše se jedná o Jana z Mochova -č. 122); Profous 3, s. 603		
232	z Lazec	Jan Čidlina	Lazec?	rytíř			AČ I, s. 255 (jako Čidlina z Lazec); Svata, s. 139		CH
233	z Bošina	Bavor	Bošín?	rytíř					
234	z Převor	Sigmund	Převory?	rytíř					
235	ze Slivna (z rodu Chlumův z Chlumu - podle Sedl. Hrad.)	Ctibor	Slivno Horní (=Sliven) (Č)	rytíř	tvrz	Boles.	MS, s. 813; Hradý 10, s. 394; Profous 4, s. 104; Listář IV, s. 225	ano (JP)	
236	z Liblic (uveden 2x - viz. č. 14)	Jan							
237	z Holovous	Prokop	Holovousy (=Holoúsi) (Č)	rytíř	ves	Podk.	MS, s. 231 (1. Holovousy); Hradý 5, s. 328; Profous 1, s. 593 (1. Holovousy)		

238	z Vesce	Petr	Vesce?	rytíř					
239	z Hrachovic	Bohuněk	Hrachovice?	rytíř					
240	z Močižab	Jan	Močižaby?	rytíř					
241	z Chudiře	Jan	Chudíř (Š)	rytíř	ves	Boles.	<i>Profous 2, s. 68; Listář IV, s. 225</i>	ano (JP)	
242	z Košátek (Jan Košatecký z Veitmile)	Jan	Košátky (=Nové Košátky) (Č)	rytíř	tvrz	Boles.	<i>MS, s. 444; Hradý 10, s. 393; Profous 2, s. 328; BL, s. 160; Svatá, s. 132</i>		B
243	z Roznišova	Tělek	Roznišov?	rytíř					
244	z Malovic (uveden 2x - č. 414)	Diviš	Malovice?	rytíř					
245	z Dřevenice	Havel	Dřevenice (= Dřevěnice) (Č)	rytíř	tvrz	Podk.	<i>MS, s. 167 (1. Dřevenice); Hradý 5, s. 203, 204; Profous 1, s. 414; AČ I, s. 254; Svatá, s. 109</i>		CH
246	z Holovous	Otík	Holovousy (Č)	rytíř	ves	Podk.	<i>MS, s. 231 (1. Holovousy); Hradý 5, s. 328; Profous 1, s. 593 (1. Holovousy)</i>		
247	z Jenšteina	Pavel	Jenštein (=Jenštejn) (Š)	rytíř	hrad	Kouř.	<i>MS, s. 363; Profous 2, s. 126; Listář IV, s. 218; Svatá, s. 180</i>	ano (JP)	
248	z Ledče	Jindřich	Ledce (=Ledeč) ? ("...tuším, oddělil se od bratra svého a zavládl některými menšími statky v Čáslavsku")	rytíř			<i>MS, s. 502; Hradý 12, s. 98, 112; Profous 2, s. 497; Listář IV, s. 218; Svatá, s. 140</i>	ano (JP)	
249	z Chlumu	Diviš							

	(uveden 2x - č. 41)								
250	z Hrádku	Mikuláš	Hrádek	rytíř			Hrady 15, s. 192 ("...není jisto, patří-li sem Albera a Mikuláš ze Hrádku, kteří l. 1448 vpadli do Prahy"); Listář IV, s. 232	ano (ML)	
251	ze Psář	Prokop	Psáře?	rytíř			Listář IV, s. 211	ano (ML)	
252	ze Smilova	Jan Baštin	Smilov?	rytíř					
253	ze Sedlišťek	Racek	Sedlišťka?	rytíř					
254	z Proseče	Jaroš	Proseč?	rytíř					
255		Jinřich Chlap		rytíř					
256		Protiva řečený Medek		rytíř					
257	z Drahova	Jan	Drahov?	rytíř			Listář IV, s. 226	ano (PŽ)	
258	z Běškovic	Jan	Běškovice (=Horní Beřkovi-ce) (Š)	rytíř	ves	Slan., Rak.	MS, s. 21; Hrady 8, s. 197?, 200?, 206?; Profous 1, s. 54		
259	z Penčina (=Přečino-va)	Petr	Přečinov (Č)	rytíř	tvrz	sev. od Vimberka	MS, s. 726; Hrady 11, s. 282; Listář IV, s. 226	ano (PŽ)	
260	z Valečova	Jan	Valečov (Č)	rytíř	hrad	Boles.	MS, s. 936 (1. Valečov); Hrady 10, s. 118, 138; Profous 4, s. 470 (2. Valečov)		
261	ze Stakor	Jan Rozvoda	Stakory Horní (Č)	rytíř	tvrz	Boles.	MS, s. 827; Hrady 10, s. 223; Profous 4, s. 157		
262	z Nedvojevic	Vaněk	Nedvojevice?	rytíř					
263	z Valečova	Břeněk	Valečov (Č)	rytíř	hrad	Boles.	MS, s. 936 (1. Valečov); Hrady 10, s. 118; Profous 4, s. 470 (2.		

							Valečov)		
264	ze Solopisk	Jan	Solopisky (=Solopysky)?	rytíř					
265	z Cyzaru	Mikuláš	Cyzar?	rytíř					
266	z Dolu	Martin	Sudkův Důl (Č)	rytíř	ves	Táb.	Profous 1, s. 440		
267	z Buchova	Mikuláš (Mikuláš Bochovec)	Bochov (Buchov) (Š)	rytíř	tvrz	Kouř.	MS, s. 80; Profous 1, s. 206; AČ I, s. 256; Svatá, s. 100		K
268	z Lipky	Bleh	Lipka (Č)	rytíř	tvrz	Chrud.	MS, s. 545; Hradý 1, s. 163; Profous 2, s. 623 (1. Lipka)		
269	ze Mnětic	Hertvík	Mnětice (Č)	rytíř	tvrz	Chrud.	MS, s. 613; Hradý 1, s. 66; Profous 3, s. 111; Listář IV, s. 224	ano (SM)	
270	z Drle	Michálek	Drle (Drletín)?	rytíř					
271	z Pobipes seděním v Nespeřích	Jan	Nespeřice (Nesperry) (Č)	rytíř	tvrz	Kouř.	MS, s. 642 (1. Nesperry); Hradý 15, s. 196; Profous 3, s. 212 (2. Nesperry)		
272	z Bohdanče	Bohuslav	Bohdaneč (Č)	rytíř	tvrz	Čás.	MS, s. 36 (2. Bohdaneč); Hradý 12, s. 113; Profous 1, s. 97 (1. Bohdaneč); AČ I, s. 256; Svatá, s. 97		Č
273	z Chotětic	Slúp	Chotětic (Č)	rytíř	tvrz	Kouř.	MS, s. 327 (1. Chotětic); Profous 2, s. 41 (1. Chotětic)		
274	ze Zaječic	Procek	Zaječice?	rytíř					
275	z Tuhance	Jan	Tuhanec (Š)	rytíř	ves	Lit.	Profous 4, s. 393		
276	z Jíkve (z Havráně a z Jíkve)	Jan Šváb	Havraň (Š)	rytíř	hrad?	Čás.	MS, s. 211, 370; Hradý 12, s. 22; Profous 2, s.		B

							147; BL, s. 166; Svatá, s. 114		
277	z Vyhartic	Petr	Vyhratice (Vyhnani-ce)?	rytíř					
278	z Chřenovic (a ze Zruči)	Ctibor	Zruč (Č)	rytíř	hrad	Čás.	MS, s. 1021; Hradý 12, s. 147; Profous 4, s. 787 (1. Zruč); AČ I, s. 256; Listář IV, s. 202; Svatá, s. 210	ano (ML)	Č (zde se zmiňuje Ctib. ze Zruči jako signatář Č.; Svatá ve svém textu ale píše Kouř.)
279	z Chřenovic (a ze Zruči?)	Matúš	Chřenovice (=Křenovice)? Zruč?	rytíř			Svatá, s. 210		
280	z Dobré	Václav Baroch	Dobré?	rytíř			Listář IV, s. 202; Svatá, s. 195	ano (ML)	
281	z Božejovic	Mrakeš	Bezejovice (=Božejovice) (Č)	rytíř	tvrz	Kouř.	MS, s. 24; Hradý 15, s. 103, 126; Profous 1, s. 68; AČ I, s. 255; Svatá, s. 98		K
282	z Bezejovic (Božejovic)	Přech	Bezejovice (=Božejovice) (Č)	rytíř	tvrz	Kouř.	MS, s. 24; Hradý 15, s. 103, 126; Profous 1, s. 68; Svatá, s. 98		
283	z Radtěnic	Jiřík	Ratěnice (=Radtěnice) (Č)	rytíř	ves	Čás./Kouř.	MS, s. 757; Hradý 15, s. 292; Profous 3, s. 545; AČ I, s. 256; Svatá, s. 172		K

284	z Dobešovic	Václav	Dobešovice (Š)	rytíř	tvrz	Čás.	MS, s. 135; Profous 1, s. 352		
285	z Libeče	Arnošt	Libeč?	rytíř					
286	z Olbramovic (uveden 2x - č. 408)	Kuneš	Olbramovice, Dvořec ?	rytíř		Kouř.	MS, s. 663; Hrady 4, s. 94; Hrady 15, s. 245; Profous 3, s. 261; AČ I, s. 255; Svatá, s. 160		K
287	z Libomile	Mikuláš Suchan	Libomile?	rytíř					
288	z Choltic	Janek	Choltice (Č)	rytíř	tvrz	Chrud.	MS, s. 321; Hrady 1, s. 199; Profous 2, s. 32		
289	z Vlkové a z Rabšteinka	Vaněk	Rabšteinek (Č)	rytíř	hrad	Chrud.	MS, s. 745 (4. Rabštejn); Hrady 1, s. 144; Profous 4, s. 508 (2. Rabštejn)		
290	z Jenišovic	Kuba	Jenišovice (Š)	rytíř	ves	Chrud.	MS, s. 362; Profous 2, s. 125; AČ I, s. 255; Svatá, s. 124		CH
291	z Holišovic	Bužek	Holišovice (= Holešovice staré) (Č)	rytíř	tvrz	Chrud.	MS, s. 229; Hrady 1, s. 113; Profous 1, s. 590; AČ I, s. 255; Svatá, s. 114		CH
292	z Choltic	Vaněk	Choltice (Č)	rytíř	tvrz	Chrud.	MS, s. 321; Hrady 1, s. 199; Profous 2, s. 32; AČ I, s. 255; Svatá, s. 122		CH
293	z Tuchoraze	Petr Hájek	Tuchoraz (Č)	rytíř	zámek	Kouř.	MS, s. 906; Hrady 15, s. 16; Profous 4, s. 395		
294	ze Seče (řečený Lantfojt)	Jan	Seč (Č)	rytíř	ves	Chrud.	MS, s. 788; Hrady 1, s. 27; Profous 4, s. 18 (3. Seč); AČ I, s. 255; Svatá, s. 177		CH
295	z Kozmic	Peter	Kozmice (Č)	rytíř	tvrz	Kouř.	MS, s. 452; Hrady 15, s.		

							56; Profous 2, s. 350		
296	z Libanic	Jaroš	Libanice (Š)	rytíř	ves	Chrud.	MS, s. 529; Profous 2, s. 576		
297	z Třebešic	Valfún (Valkoun?)	Třebešice (Č)	rytíř	tvrz	Kouř.	MS, s. 894 (3. Třebešice); Hradý 15, s. 95; Profous 4, s. 347 (2. Třebešice)		
298	ze Žampachu	Čeněk	Žampach (Č)	rytíř	hrad	Hrad.	MS, s. 1026; Hradý 2, s. 126, 127; Profous 4, s. 803 (2. Žampach)		
299	z Tuněchod	Diviš	Tuněchody	rytíř					
300	z Chrastí (=Chrástu)	Lukovec	Chrast (Š)	rytíř	dvůr	Chrud.	MS, s. 331 (2. Chrast); Profous 2, s. 52 (12. Chrást); AČ I, s. 255; Svata, s. 122		CH
301	z Dvekačovic (=Dvakačovic)	Mikeš	Dvakačovice (Dvekačovice) (Š)	rytíř	ves	Chrud.	MS, s. 180; Profous 1, s. 445; AČ I, s. 255; Svata, s. 111		CH
302	ze Zálabí (=Zálaby)	Vítek	Zálabí (Zálaby)	rytíř	ves	Chrud.	MS, s. 1004; Hradý 1, s. 68; Profous 4, s. 716 (2. Zálabí); AČ I, s. 255; Svata, s. 208		CH
303	z Nezpečova	Janek	Nezpečov (=Nespečov)	rytíř	ves	Lit.	MS, s. 642 (není jisté kde se Nespečov konkrétně nacházel, bylo to ale někde na Litoměřicku, možná se jedná o Nesvětice); Profous 3, s. 211		

304	z Nezpečova	Hynek	Nezpečov (=Nespečov)	rytíř	ves	Lit.	MS, s. 642; Profous 3, s. 211		
305	z Malejova	Hynek	Malejov	rytíř	dvůr	Chrud.	MS, s. 581; Hradý 1, s. 230; Profous 3, s. 9; AČ I, s. 255; Svatá, s. 148		CH
306	z Malejova	Stach	Malejov	rytíř	dvůr	Chrud.	MS, s. 581; Hradý 1, s. 230; Profous 3, s. 9; AČ I, s. 255; Svatá, s. 148		CH
307	z Kosic (=Košic)	Zdeněk	Kosice (=Košice) (Č)	rytíř	tvrz	Podk.	MS, s. 437; Hradý 5, s. 301; Profous 2, s. 316		
308	z Jestřebce (Jestřibčtí z Ryzemburka)	Jan	Jestřebec (=Jestřebice, Jestřibec) (Č)	rytíř	tvrz	Chrud.	Hradý 1, s. 111; Profous 2, s. 134; AČ I, s. 255; Svatá, s. 125		CH
309	z Jenišovic	Jan Markvart	Jenišovice (Š)	rytíř	ves	Chrud.	MS, s. 362 (3. Jen.); Profous 2, s. 125 (4. Jen.); AČ I, s. 255; Svatá, s. 124		CH
310	z Chrastí	Stach	Chrastí?	rytíř					
311	z Vysokého Mýta	Pavel	Vysoké Mýto (Č)	rytíř	věnné město	Chrud.	MS, s. 627 (4. Mýto); Profous 3, s. 167		
312	z Vysokého Mýta	Petr Šalda	Vysoké Mýto (Č)	rytíř	věnné město	Chrud.	MS, s. 627 (4. Mýto); Profous 3, s. 167		
313	z Poličky	Petr Hudek, starší	Polička (Š)	rytíř	věnné město	Chrud.	MS, s. 714; Profous 3, s. 427		
314	z Krucburka (=Krucemburka)	Epík	Krucemburk (Š)	rytíř	tvrz	Čás.	MS, s. 473 (1. Krucemburk); Hradý 12, s. 170; Profous 2, s. 421 (1. Krucemburk); AČ I, s. 256; Listář IV, s. 216; Svatá, s. 136	ano (JR)	Č

315	z Lukavice	Jan	Lukavice (Š)	rytíř	tvrz	Chrud.	MS, s. 575 (1. Luk.); Hrady 1, s. 169; <i>Profous 2, s. 692 (4. Luk.)</i> ; AČ I, s. 257; Svatá, s. 148		H
316	z Lukavice	Hašek	Lukavice (Š)	rytíř	tvrz	Chrud.	MS, s. 575 (1. Lukavice); Hrady 1, s. 169; <i>Profous 2, s. 692 (4. Lukavice)</i> ; AČ I, s. 257; Listář IV, s. 203; Svatá, s. 147	ano (ML)	(Haš. z L. je zmiňován v Hr. land., ale podle Svaté je to jiný Haš., než ten co napadnul Prahu)
317	z Předboře	Aleš (Aleš Předbor- ský - dle Svaté)	Předboř (Č)	rytíř	tvrz	Čás.	MS, s. 726 (1. Předboř); Hrady 12, s. 305; <i>Profous 3, s. 461 (2. Předboř)</i> ; AČ I, s. 256; Svatá, s. 169		Č
318	z Jeníkova	Jiřík	Jeníkov?	rytíř					
319	z Vícemilic	Mareš	Vícemilice (Š)	rytíř	tvrz	Čás.	MS, s. 953 (<i>Vícemilice dolní</i>); Hrady 12, s. 90		
320	z Lipoltic	Aleš	Lipoltice (Č)	rytíř	ves	Chrud.	MS, s. 547; <i>Profous 2, s. 626</i>		
321	z Prudic	Jan	Prudice?	rytíř					
322	z Bláta (a z Brloha)	Jiřík	Bláto (Č)	rytíř	ves	Chrud.	MS, s. 32 (1. Bláto); Hrady 1, s. 176; <i>Profous 1, s. 85</i> ; AČ I, s. 255; Svatá, s. 96		CH
323	ze Slavíkova	Vaněk	Slavíkov?	rytíř					

324	z Vlčnova	Matěj	Vlčnov (Č)	rytíř	tvrz	Chrud.	MS, s. 967; Hradý 1, s. 175; Profous 4, s. 575, 1. Vlčnov; Listář IV, s. 213	ano (ML)	
325	z Lípy	Jan	Lípa (Č)	rytíř	tvrz	Hrad.	MS, s. 544 (1. Lípa); Hradý 2, s. 242; Profous 2, s. 617 (2. Lípa); Listář IV, s. 213	ano (ML)	
326	z Lípy	Matěj (Salava)	Lípa (Č)	rytíř	tvrz	Hrad.	MS, s. 544 (1. Lípa); Hradý 2, s. 242 (Matěj Salava); Profous 2, s. 617 (2. Lípa); Listář IV, s. 232	ano (ML)	
327	z Březovic	Příbek	Březovice (Č)	rytíř	tvrz	Chrud.	MS, s. 64 (1. Březovice); Hradý 1, s. 113, 222; Profous 1, s. 169 (5. Březovice); AČ I, s. 255; Svatá, s. 99		CH
328	z Hustiřan	Maynuš	Hustiřany (=Hustiřany) (Š)	rytíř	ves	Podk.	Ms, s. 302; Hradý 1, s. 71; Hradý 5, s. 42, 43; Profous 1, s. 711; Svatá, s. 123		
329	z Hrádku	Martin	Hrádek (Č)	rytíř	tvrz	Podk.	MS, s. 268; Hradý 5, s. 332; Profous 1, s. 656 (15. Hrádek); AČ I, s. 257; Svatá, s. 118		H
330	z Ronovce	Jan	Ronovec (Č)	rytíř	hrad	Čás.	MS, s. 771; Hradý 12, s. 250; Profous 3, s. 585		
331	z Kamenice	Jindřich	Kamenice ?	rytíř					
332	z Ohnišťan	Jiřík	Ohnišťany (Č)	rytíř	tvrz	Podk.	MS, s. 661; Hradý 5, s. 328; Profous		

							3, s. 254		
333	z Hustiřan	Bavor	Hustiřany (Š)	rytíř	ves	Podk.	MS, s. 302; Profous 1, s. 711		
334	z Problúze	Jan	Probluz (Č)	rytíř	ves	Podk.	MS, s. 737; Hradý 5, s. 338; Profous 3, s. 487; Listář IV, s. 213	ano (ML)	
335	z Popovic	Jan	Popovice (Č)	rytíř	tvrz	Kouř. (podle Svaté se jedná o tyto Popov.)	MS, s. 717 (5. Popovice); Hradý 15, s. 92; Profous 3, s. 435 (1. Popovice); AČ I, s. 255; Svatá, s. 167		K
336	z Doubravice	Jan	Doubravice?	rytíř			Hradý 5, s. 281 ("Pochybno, zdali sem patří Janek z D., jenž byl r. 1448 při dobytí Prahy")		
337	z Harasova	Jindřich (Jindřich Hrzáň/Hrzán)	Harasov (Š)	rytíř	hrad	Boles.	Hradý 15, s. 66; Profous 1, s. 522; BL, s. 164; Svatá, s. 113		
338	z Lejen	Zdislav	Lejen?	rytíř					
339	z Řičan	Chval	Řičany (Č)	pán	hrad	Kouř.	MS, s. 763; Profous 3, s. 563; AČ I, s. 256; Svatá, s. 176; HS, s. 296		Č
340	z Řičan	Jan	Řičany (Š)	pán	hrad	Kouř.	MS, s. 763; Profous 3, s. 563; HS, s. 296		
341	z Otoslavice	Hašek	Otoslavice?	rytíř					

Cedule druhá

342	z Dubé a z Vismburka (uveden	Jiřík							
-----	------------------------------	-------	--	--	--	--	--	--	--

	2x, viz. č. 16)								
343	z Lípy a na Lipnici	Mikuláš (Mikuláš Trčka)	Lipnice (Č)	rytíř	hrad	Čás.	MS, s. 546; Hradý 12, s. 71; <i>Profous 2</i> , s. 625 (2. <i>Lipnice</i>); AČ I, s. 254; Listář IV, s. 210; Svatá, s. 145	ano	CH
344	ze Sútic (=Soutic)	Jan (Jan Čabelický)	Soutice?	rytíř			Hradý 12, s. 231, 155; <i>Profous 4</i> , s. 239; AČ I, s. 254 (Jan ze Sútic) ; Svatá, s. 190		CH
345	z Chlumu	Vaněk Mutina	Chlum?	rytíř			BL, s. 164; AČ I, s. 256; Listář IV, s. 226; Svatá, s. 121	ano (JP)	K (je tu psáno pouze Mutina z Chlumu, takže tento, nebo Václav z Chlumu?), B
346	z Chlumu (a z Tucho-mi)	Jaroš	Chlum?	rytíř			BL, s. 160; Svatá, s. 121		B

347	z Chlumu (a z Čachovic)	Václav Mutina	Čachovice (Š)	rytíř	tvrz	Boles.	<i>MS, s. 101 (l. Čachovice);</i> Hrady 10, s. 344; <i>Profous 1, s. 261 (l. Čachovice);</i> BL, s. 164; AČ I, s. 256		K (je tu psáno pouze Mutina z Chlumu, takže tento, nebo Vaněk z Chlumu?), B
348	ze Chlumu	Jindřich Kepka	Chlum?	rytíř					
349	z Vidpachu	Bernart	Vidpach?	rytíř					
350	ze Slivna	Vaněk	Slivno	rytíř			<i>MS, s. 813;</i> <i>Profous 4, s. 104</i>		
351	z Nemanic	Pohan	Nemanice	rytíř	ves	Hrad.	Profous 3, s. 198 (5. Nemanice)		
352	z Chrastu	Pešík	Chrast?	rytíř					
353	z Kopidlna (též z Drahoraze řečený)	Zdeněk (Zdenata)	Kopidlno?	rytíř			<i>MS, s. 434;</i> Hrady 10, s. 307; <i>Profous 2, s. 305;</i> AČ I, s. 257; Svatá, s. 130		H
354	z Kopidlna	Purkart	Kněžice?	rytíř			<i>MS, s. 420 (3. Kněžice);</i> Hrady 10, s. 399, 401, 404; AČ I, s. 257; Svatá, s. 129		H
355	z Kopidlna	Petr	Třevač (seděl i na Střevači?)	rytíř			Hrady 10, s. 399, 404; Profous 4, s. 200		
356	z Loučeně (odj. z Kopidlna)	Zdeněk	Loučeně?, Starý hrad?	rytíř			<i>MS, s. 566;</i> Hrady 10, s. 303, 306, 345; <i>Profous 2, s. 668;</i> BL, s. 158; Svatá, s. 146		B
357	z Jíkve (a z	Karel	Jíkev (Š)	rytíř	ves	Boles.	<i>MS, s. 370;</i>		B

	Kratonos)	(Karel Šváb)					Profous 2, s. 147; BL, s. 168; Svatá, s. 126		
358	z Běrunic	Domaněk (= Janek mladší)	Běruničky (Malé Běrunice) (Č)	rytíř	tvrz	Podk.	<i>MS, s. 20; Hrady 5, s. 298 (Janek mladší - "Jest to tuším týž, který byl r. 1448 také před Prahou"); Profous 1, s. 59</i>		
359	ze Všeclap	Jan (všeclap ec)	Všeclapy	rytíř	tvrz	sev. od Nymburka (Svatá udává, že Jan je ze Všeclap ležících sev. od Nymburka, odkazuje ale na Sedláčkovy Hrady 14, kde se píše o Všeclapech ležících u Duchcova)	Hrady 14, s. 178; BL, s. 160; Svatá, s. 205		B
360	ze Všelis	Hašek	Všelisy (Č)	rytíř	tvrz	Boles.	<i>MS, s. 987, Hrady 10, s. 389; Profous 4, s. 644</i>		
361	z Kněžmosta (z Valečova)	Vaněk	Kněžmost ? Valečov?	rytíř		Boles.	<i>MS, s. 421, 936; Hrady 10, s. 118, 119; Profous 2, s. 258</i>		

362	z Kladrub (=Kladrub)	Mikuláš	Kladruby (Š)	rytíř	ves	Kouř.	MS, s. 412; Profous 2, s. 228 (13. Kladruby); AČ I, s. 255; Svatá, s. 127		K
363	ze Sardinie	Jan Liška	Sardice?	rytíř					
364	z Popovic	Jindřich	Popovice (Č)	rytíř	tvrz	Podk.	MS, s. 716 (1. Popovice); Profous 3, s. 435 (5. Popovice)		
365	z Myšlovic	Jan	Mýšlovice	rytíř					
366	z Radvanova	Litvín	Radvanov (Č)	rytíř	ves	Táb.	MS, s. 753 (2. Radvanov); Profous 3, s. 533 (4. Radvanov)		
367	ze Slivna	Alexander (Leksa)	Horní Slivno (Š)	rytíř	tvrz	Boles.	MS, s. 813; Hrady 10, s. 394; Profous 4, s. 104; BL, s. 160; Svatá, s. 182		B
368	z Říčan	Mikuláš	Říčany (Š)	pán	hrad	Kouř.	MS, s. 763; Profous 3, s. 563; HS, s. 296		
369	z Nedělišť	Jan	Nedělišť (Č)	rytíř	ves	Hrad.	MS, s. 634; Hrady 2, s. 243; Profous 3, s. 189		
370	z Prorubie	Jan	Proruba/y?	rytíř					
371	z Podhoří	Jan	Podhoří?	rytíř					
372	z Rusinova	Jan (Jan Hertvík - hejtman kraje Čáslav.)	Lichnice?	rytíř			MS, s. 780; Hrady 12, s. 304; Hrady 1, s. 154, 156, 178, 179, 224, Profous 3, s. 614; AČ I, s. 254; Listář IV, s. 215; Svatá, s. 175	ano	CH
373	z Poříčan	Čeněk	Poříčany (Č)	rytíř	ves	Kouř.	MS, s. 718; Profous 3, s. 438 (1. Poříčany); Listář IV, s. 232	ano (JP)	
374	z Řepnice	Hynek	Řepnice (Š)	rytíř	ves	Lit.	MS, s. 762; Profous 3, s.		

							558		
375	z Kralovic	Strachota	Kralovice	rytíř		u Uhříněvsi, sev. od Řičan (podle Svaté - to by ale nesouhlasilo se Sedláčkem, který mluví o Kralovicích ležících jz. od Zlonic)	Hrady 8, s. 216 (podle Svaté); AČ I, s. 256; Svatá, s. 135		K
376	z Cholinic (a z Budčevsi)	Bohuslav	Jílec (=Jileč) (Č)	rytíř	tvrz	Boles.	MS, s. 370; Hrady 10, s. 309, 379; Profous 2, s. 148; BL, s. 166		B
377	z Harasova	Fricek	Harasov (Š)	rytíř	hrádek	Boles.	Hrady 15, s. 66; Profous 1, s. 522; BL, s. 158; Svatá, s. 113		B
378	z Borotína	Jeremiáš	Borotín (Š)	rytíř	ves	Táb.	MS, s. 47; Profous 1, s. 124		
379	z Borotína	Matěj	Borotín (Š)	rytíř	ves	Táb.	MS, s. 47; Profous 1, s. 124		
380	z Nahořan	Martin	Nahořany?	rytíř					
381	ze Lhoty	Jan	Lhota?	rytíř			Listář IV, s. 203	ano (ML)	
382	ze Zahrádky	Oldřich	Zahrádka?	rytíř			Listář IV, s. 232	ano (ML)	

383	ze Zahrádky	Petr	Zahrádka?	rytíř			Listář IV, s. 213	ano - Petr Húska? (ML)	
384	ze Solopisk	Prokop	Solopisky (=Solopysky)?	rytíř			Listář IV, s. 232	ano (JCH)	
385	z Onžova (=Onšova)	Vilém	Onšov (=Onžov) (Č)	rytíř	tvrz	Čás.	MS, s. 667; Hrady 12, s. 208; Profous 3, s. 276; Listář IV, s. 213	ano (ML)	
386	z Vrbice	Petr	Vrbice, Horky (2. polovina 15. st.) (Č)	rytíř	ves	Čás.	MS, s. 981 (2. Vrbice); Hrady 12, s. 91, 288; Profous 4, s. 624 (2. Vrbice); Listář IV, s. 232	ano (ML)	
387	z Kletečné	Jan	Kletečné?	rytíř			Listář IV, s. 200	ano (ML)	
388	z Mrdic (a na Chroustovicích)	Jan (Šlechtic)	Chroustovice (Č)	rytíř	městečko	Chrud.	MS, s. 337; Hrady 1, s. 28, 74, 179; Profous 2, s. 64; AČ I, s. 255; Listář IV, s. 231; Svatá, s. 154	ano	CH
389	ze Sezemic	Mikeš	Sezemice?	rytíř			Listář IV, s. 213	ano (ML)	
390	z Vlastějovic	Mikuláš	Vlastějovice (Č)	rytíř	ves	Čás.	MS, s. 964; Hrady 12, s. 202; Profous 4, s. 571; Listář IV, s. 213	ano (ML)	
391	ze Studeného	Aleš	Studená (Č)	rytíř	tvrz	Čás.	MS, s. 845; Hrady 12, s. 207; Profous 4, s. 220; Listář IV, s. 213; Svatá, s. 188	ano (ML)	
392	z Kamberka (uveden 2x, viz č. 178)	Jan							
393	z Hrádku	Albert	Hrádek?	rytíř		(na záp. od	Hrady 15, s. 192 ("...není jisto, patří-li		

						Štěpá- no- va?)	sem Albera a Mikuláš ze Hrádku, kteří l. 1448 vpadli do Prahy.")		
394	z Komorovic	Prokop	Komorovice (Š)	rytíř	ves	Čás.	MS, s. 431; Profous 2, s. 293		
395	z Lazec	Kašpar	Lazec?	rytíř					
396	z Odolenie	Pavel	Odolenie?	rytíř					
397	z Běchlovic	Bušek	Běchovice (=Běchlovice) (Š)	rytíř	tvrz	Kouř.	MS, s. 10; Profous 1, s. 38		
398	ze Slavíkova	Petr	Slavíkov (Č)	rytíř	tvrz	Čás.	MS, s. 811; Hrady 12, s. 294; Profous 4, s. 99		
399	z Helfenburka (=Helfemburka)	Krištof Šof	Valdštejn (1449 - 1474 - podle Sedl. Hradů)?	rytíř		Boles.	MS, s. 936; Hrady 5, s. 320; Hrady 8, s. 106; Hrady 10, s. 61, 67, 70; Profous 4, s. 469		
400	z Voděrad	Vlastěk (Vlaštěk)	Voděrady (= Oděrady)?	rytíř		Boles.	MS, s. 970; Hrady 10, s. 404 ("l. 1445 seděl na Hradišťku"); Profous 4, s. 590; Listář IV, s. 232	ano (JP)	
401	z Meziříčí	Jan Herink (Herynk)	Meziříčí (Č)	rytíř	tvrz	Podk.	MS, s. 599; Hrady 5, s. 313; Profous 3, s. 65		
402	ze Šlibovic (a ze Sloupna)	Fridman	Šlibovice (= Šlibovice) (Č)	rytíř	tvrz	Podk.	MS, s. 864; Hrady 5, s. 299, 312; Profous 4, s. 103; AČ I, s. 257; Listář IV, s. 232; Svatá, s. 181	ano (JP)	H
403	z Močovic	Jan	Močovice (Č)	rytíř	ves	Čás.	MS, s. 615; Profous 3, s. 118		
404	z Vrčova (=Vrcova)	Matěj	Vrcov (Č)	rytíř	ves	u Čes. Budějovic	MS, s. 982; Profous 4, s. 627; Listář IV, s. 232	ano (ML)	
405	z Bytěžky	Sigmund	Bytěžky?	rytíř			Listář IV, s. 225	ano (JP)	

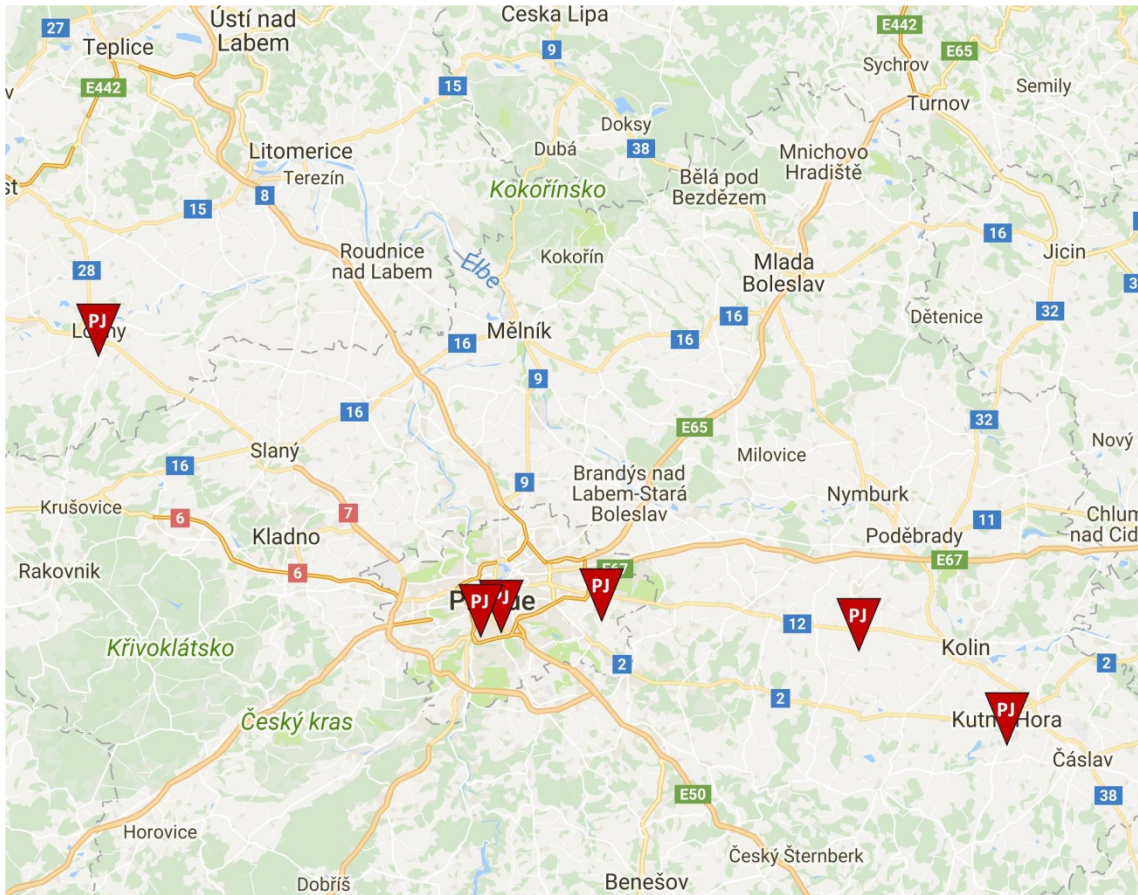
406	ze Cerhenic	Bernart	Cerhenice (=Crhenice, Crhenici) (Č)	rytíř	tvrz	Čás.	MS, s. 96; Hrady 15, s. 290; Profous 1, s. 243		
407	z Rychnova	Václav	Rychnov (Č)	pán	hrad	Hrad.	MS, s. 782 (Rychnov nad Kněžnou); Hrady 2, s. 184; Profous 3, s. 622; Listář IV, s. 225; HS, s. 296	ano (JP)	
408	z Olbramovic (uveden 2x, viz. č. 286)	Kuneš							
409	z Újezdce	Záviš	Újezdec?	rytíř					
410	z Kostěnic	Hothart	Kostěnice (Č)	rytíř	ves	Chrud.	Profous 2, s. 325; Listář IV, s. 218	ano (ZŠ)	
411	z Hlohova	Oneš	Hlohov (=Lohov) (Č)	rytíř	tvrz	Kouř.	MS, s. 220; Hrady 15, s. 289; Profous 1, s. 565		
412	z Rakovníka	Petřík	Rakovník (Š)	rytíř	město	Slan., Rak.	MS, s. 754; Profous 3, s. 537		
413	z Poříčí	Litmír	Poříčí?	rytíř					
414	z Malovic (uveden 2x, č. 244)	Diviš							
415	z Kněhnic	Pavel	Kněnice?	rytíř					
416	z Hoštic	Jan	Hoštice?	rytíř					
417	z Štítar	Jan	Štítary (Č)	rytíř	tvrz	Boles.	MS, s. 872; Hrady 10, s. 404; Profous 4, s. 305; Listář IV, s. 224	ano - Jan Ščepy ze Štítar? (SM)	
418	z Labuně	Hynek	Labouň (Š)	rytíř	ves	Podk.	MS, s. 496; Profous 2, s. 473		
419	ze Susni	Sigmund Puklice	Sušno (Š)	rytíř	ves	Boles.	MS, s. 850; Profous 4, s. 238		
420	z Duban	Jan (Jan	Dubany,	rytíř		Chrud	MS, s. 121;	ano	CH

		Dubánek)	Čívce ("...ale teprve r. 1456 dne 1. prosince spečetěn mu manský list na Čívce.." - Hradý 1, s. 68)?			im.	Hradý 1, s. 68, 189; <i>Profous 1</i> , s. 314, 429; AČ I, s. 257; Listář IV, s. 216; Svatá, s. 109	(JR)	
421	z Budkovic	Přech (Pražan Přech - podle R. Urbánka)	Budkovice (Č)	rytíř	ves	Čás.	Profous 1, s. 203		
422	z Klinštejna a z Kokořína	Záviš	Kokořín (Č)	pán	hrad	Boles.	MS, s. 281; Hradý 15, s. 110, 129; <i>Profous 2</i> , s. 281 (2. <i>Kokořín</i>); HS, s. 296		L
423	z Malovic	Hereš	Malovice?	rytíř					
424	z Mladé	Vítek	Mladé?	rytíř					
425	z Kunvaldu	Jan	Kunvald?	rytíř			Listář IV, s. 224; Svatá, s. 139	ano (SM)	
426	z Odic (=Vodic)	Vaněk (Vaněk Čeček)	Cvrčovice (seděl tu, ale kdy?)	rytíř	ves	Kouř.	Hradý 15, s. 177; Profous 1, s. 259 (1. Cvrčovice); BL, s. 164; Svatá, s. 160		B
427	ze Sekeřic	Záviše	Sekeřice (= Sekyřice) (Č)	rytíř	tvrz	Boles.	MS, s. 794; Hradý 10, s. 405; <i>Profous 4</i> , s. 36		
428	z Dubé	Pavel Berka		pán			Hradý 10, s. 27; HS, s. 296		
429	z Nové vsi	Racek	Nová ves	rytíř					
430	z Rataje (z Ovesných Rataj a z Dalkovic)	Markvart	Rataje (Ovesné Rataje) (Š)	rytíř	ves	Kouř.	MS, s. 123, 757 (3. Rataje); Hradý 15, s. 90, 211; <i>Profous 1</i> , s. 329; <i>Profous 3</i> , s. 544 (3. Rataje); AČ I, s. 256; Listář	ano (ML)	Č

							IV, s. 232; Svatá, s. 171		
431	z Kostelce	Jan (Sekretář)	Kostelec n. Č. L. (Č)	rytíř	hrad	Kouř.	MS, s. 441; Hrady 15, s. 8; Profous 2, s. 321 (7. Kostelec); BL, s. 158; Svata, s. 132		B
432	z Nestejova	Hertvík	Nestajov (Nestajov?)	rytíř		u Rokycan	MS, s. 642; Profous 3, s. 212		
433	z Jičíněvsi	Václav Halěř	Jičíněves (Č)	rytíř	ves	Podk.	MS, s. 369; Hrady 5, s. 270; Profous 2, s. 147		
434	z Vlašimi	Petr	Vlašim (Š)	pán	hrad	Kouř.	MS, s. 965; Profous 4, s. 572; HS, s. 295		
435	z Újezdce	Jan	Újezdec?	rytíř					
436	z Radiče	Jetřich	Radič (=Radič), Křesšce? (Č)	rytíř		Kouř.	MS, s. 747 (1.Radič); Hrady 15, s. 250; Profous 3, s. 517 (3. Radič)		
437	z Hrádku	Křižan (Pavel)	Hrádek nad Zámostí (Č)	rytíř	hrad	Boles.	MS, s. 273; Hrady 10, s. 363		
438	z Opatova	Jan Kobík	Opatov	rytíř			MS, s. 667; Profous 3, s. 278; Listář IV, s. 232	ano (ZŠ)	
439	z Nestejova	Zdeněk	Nestajov (=Nestajov)	rytíř		u Rokycan	MS, s. 642; Profous 3, s. 212		
440	z Tichovic (Tichonic)	Zdeněk	Tichovice (=Tichonice) (Č)	rytíř	tvrz	Kouř.	MS, s. 886; Hrady 15, s. 90. 127; Profous 4, s. 335; Listář IV, s. 211	ano (ML)	
441	z Libošovic	Jan	Libošovice?	rytíř					
442	z Vesce	Vaněk	Vesce?	rytíř			Hrady 15, s. 172 (Vaněk Duršmíd?), 259 (Vaněk Duršmíd?)		
443	z Adlar	Jan	Adlar?	rytíř	tvrz	asi na Šumav	Profous 1, s. 3		

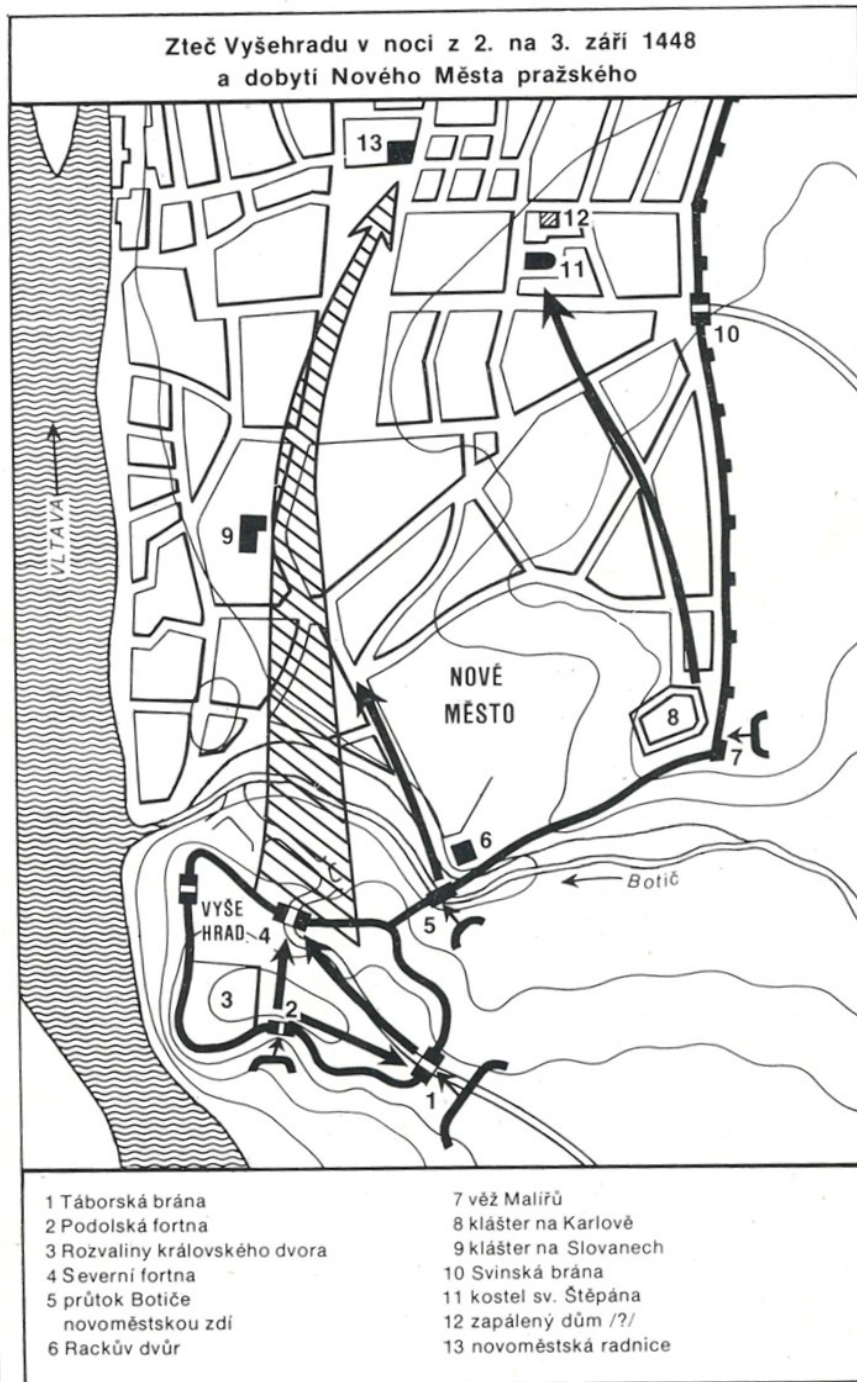
						ě (podle Pr.)			
444	z Adlar	Sigmund	Adlar?	rytíř	tvrz	asi na Šumavě (podle Pr.)	<i>Profous 1, s. 3</i>		
445	z Chlumu	Hereš	Chlum?	rytíř					
446	z Kunvaldu	Václav	Kunvald?	rytíř					
447	z Černína seděním na Ulibicích	Vaněk (Věnek)	Úlibice (Č)	rytíř	dvůr	Podk.	MS, s. 926; Hrady 15, s. 122, 207, 208; <i>Profous 4, s. 443</i> ; AČ I, s. 257; Svatá, s. 105		H
448	ze Sukorad	Jan Lapačka	Březno?	rytíř			MS, s. 63 (<i>"Později odprodáno a patřilo v l. 1468 - 1473 Janovi Lapačkovi ze Sukorad"</i>); Hrady 10, s. 42; <i>Profous 1, s. 166 (l. Březno)</i> ; BL, s. 168		B
449	z Veitmile (a ze Sovínek)	Mikuláš (Mikuláš Krabice)	Sovínky (Č)	rytíř	tvrz	Boles.	MS, s. 824; Hrady 10, s. 388; <i>Profous 4, s. 141</i> ; BL, s. 162; Svatá, s. 201		B
450	ze Sovojevic (a ze Stránova)	Jaroš	Stranov (=Stránov) (Č)	rytíř	tvrz	Boles.	MS, s. 835; Hrady 10, s. 359; <i>Profous 4, s. 185</i> ; BL, s. 168; Svatá, s. 186		B
451	ze Zbraslavic	Václav	Zbraslavi- ce (Č)	rytíř	měs- tec	Čás.	MS, s. 1012; <i>Profous 4, s. 751</i> ; AČ I, s. 256; Listář IV, s. 225; Svatá, s. 209	ano (JP)	Č
452	ze Sútic	Aleš	Sutice (Š)	rytíř	ves	Podk.	<i>Profous 4, s 239</i> ; Listář IV, s. 225	ano (JP)	
453	z	Prokop	Chřenovi-	rytíř			Hrady 12, s.	ano	

	Chřenovic		ce (=Křenovice)?				189, 196, 255 (všude je zmínka o Prokopu Karlíkovi ze Chřenovic, jedná se o tohoto signatáře?); Listář IV, s. 232	(JP)	
454	z Mrače (a z Dubé)	Jan	Mrač (Č)	pán	tvrz	Kouř.	<i>MS</i> , s. 621; <i>Hrady</i> 15, s. 49; <i>Profous</i> 3, s. 142; <i>AČ</i> I, s. 255; <i>Svatá</i> , s. 154; <i>HS</i> , s. 296		CH
455		Václav Hruza	Chelčice (podle R. Urbánka) (Š)	rytíř	tvrz	Slan., Rak.	<i>MS</i> , s. 310, <i>Hrady</i> 7, s. 123, 223 (z <i>Prachatic</i> ?); <i>Profous</i> 2, s. 9		

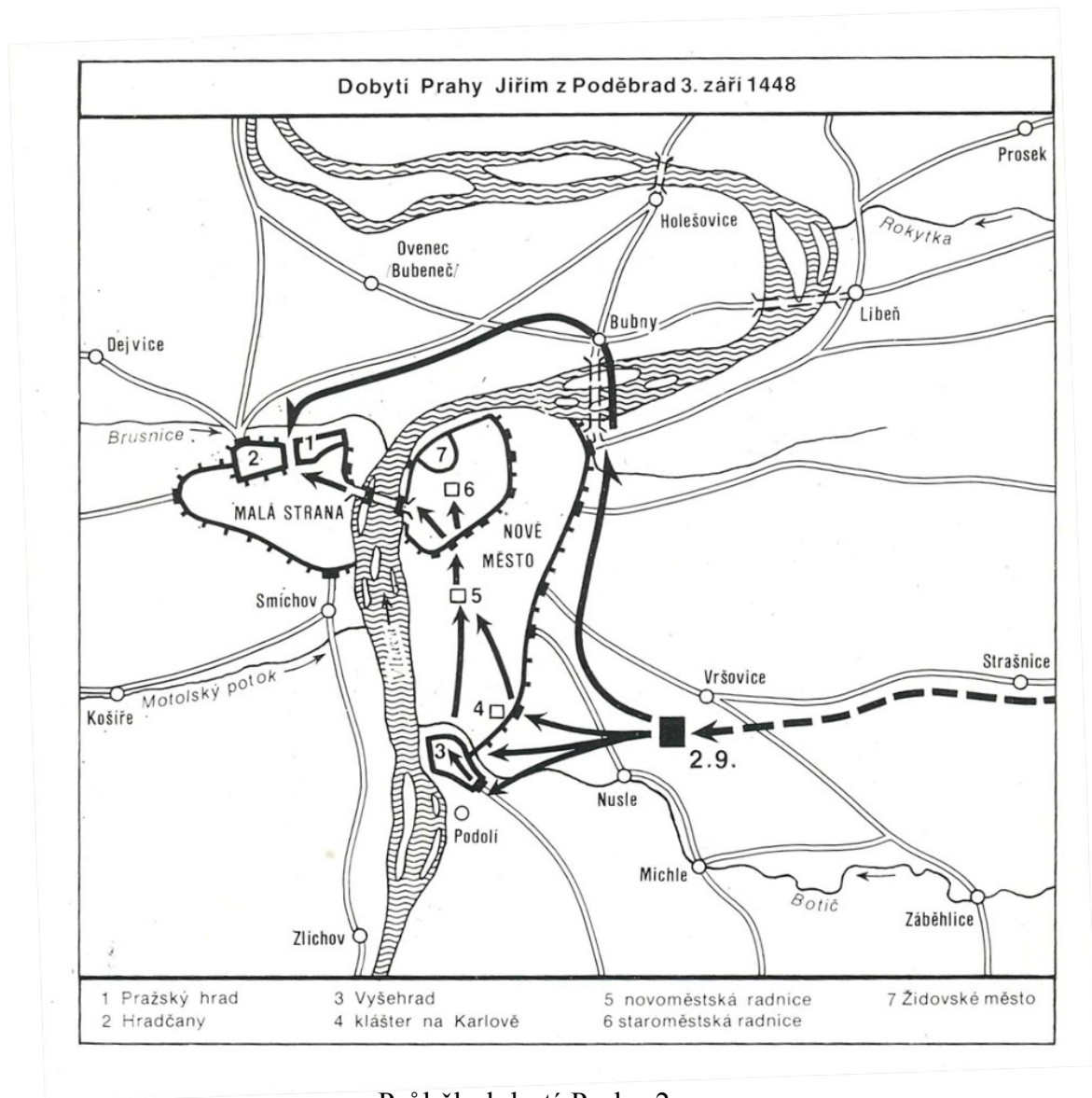
Trasa vojska při napadení Prahy roku 1448

(Z prava: Kutná Hora, Plaňany, Praha-Běchovice, Vršovice, Vyšehrad, Louny)

Průběh dobytí Prahy 1

M. BROFT, *Pražský obranný systém*, SP, s. 152

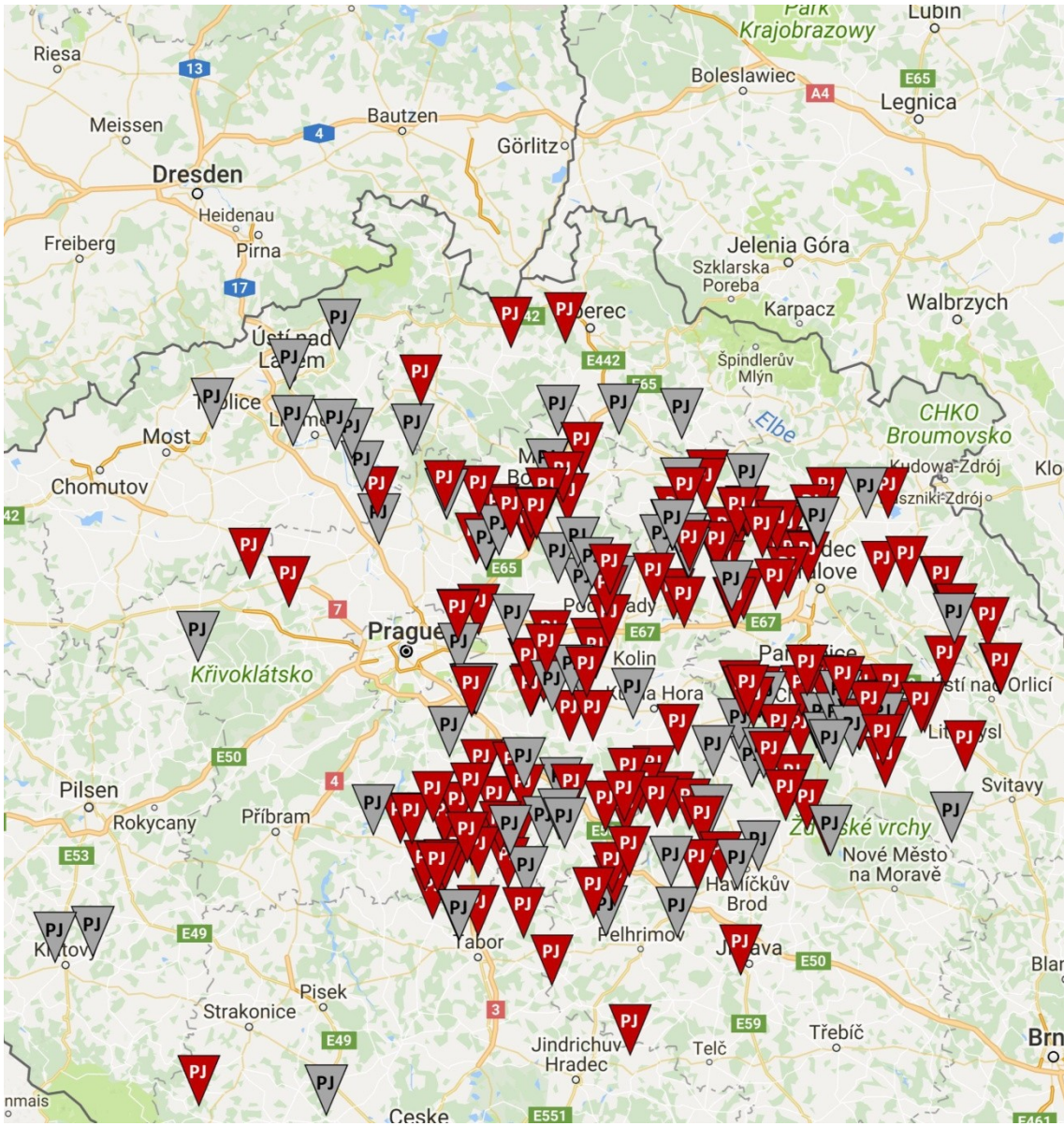
Průběh dobytí Prahy 2

M. BROFT, *Pražský obranný systém*, SP, s. 153

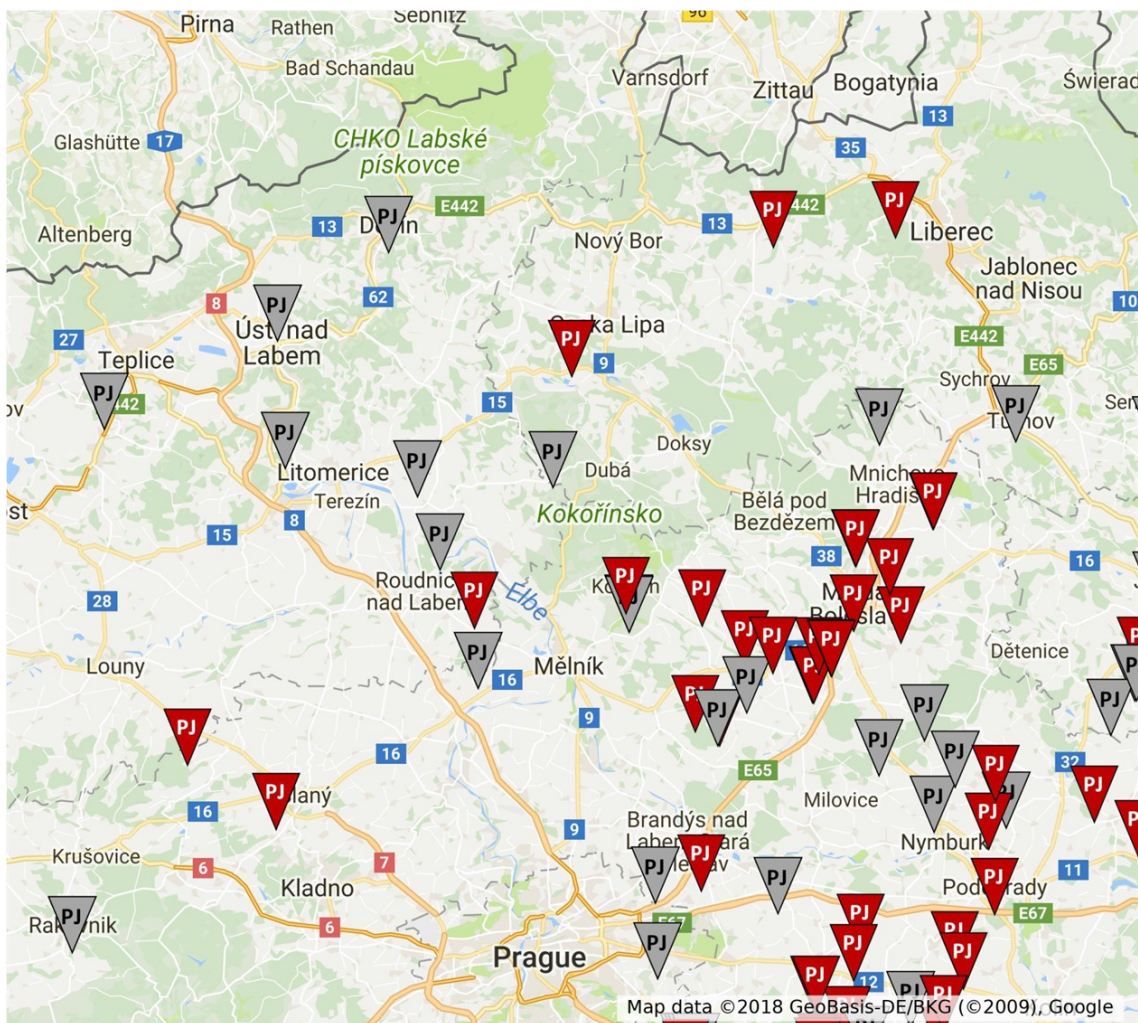

Mapa z díla Augusta Sedláčka

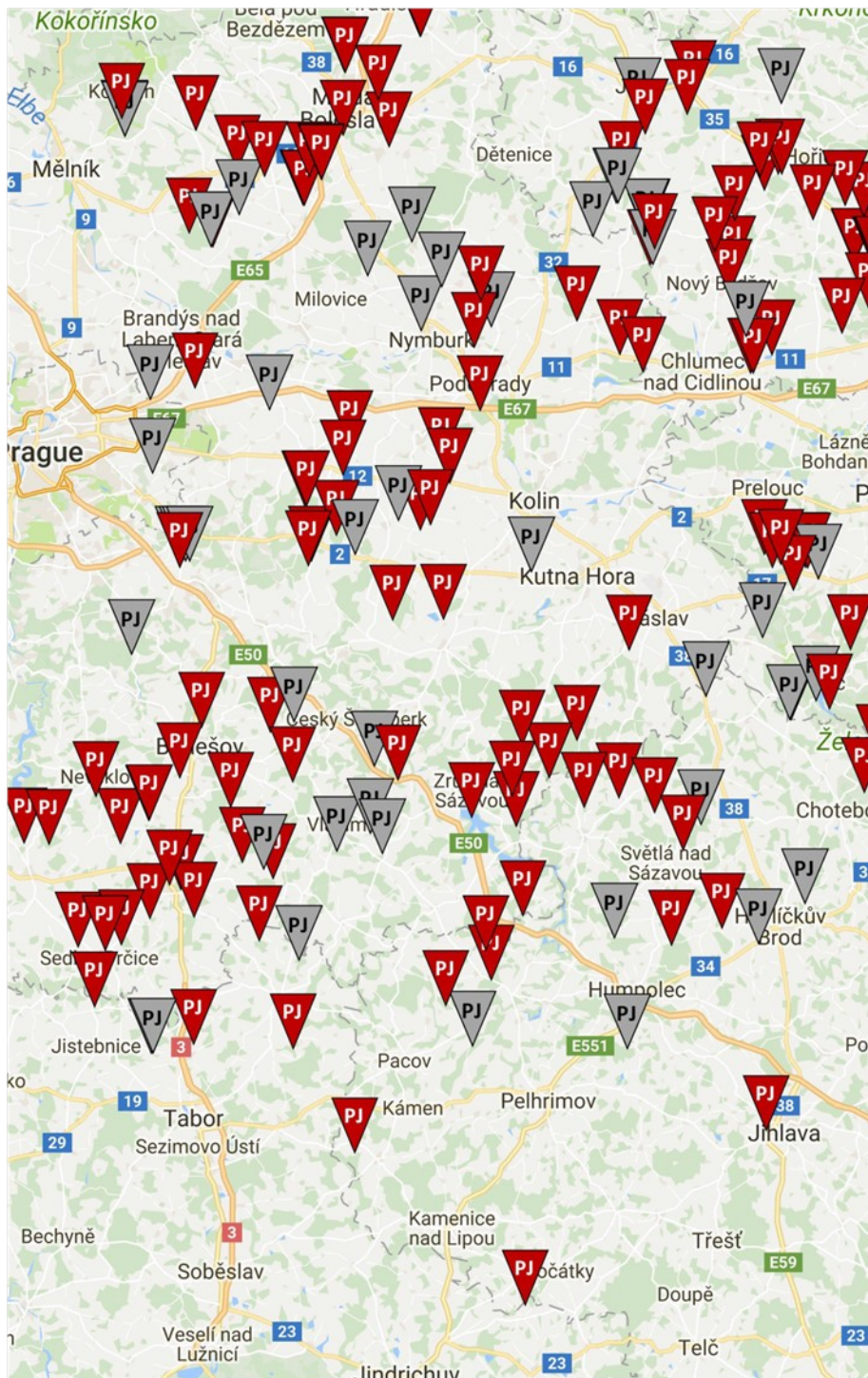
A. SEDLÁČEK, *Hrady 15.*

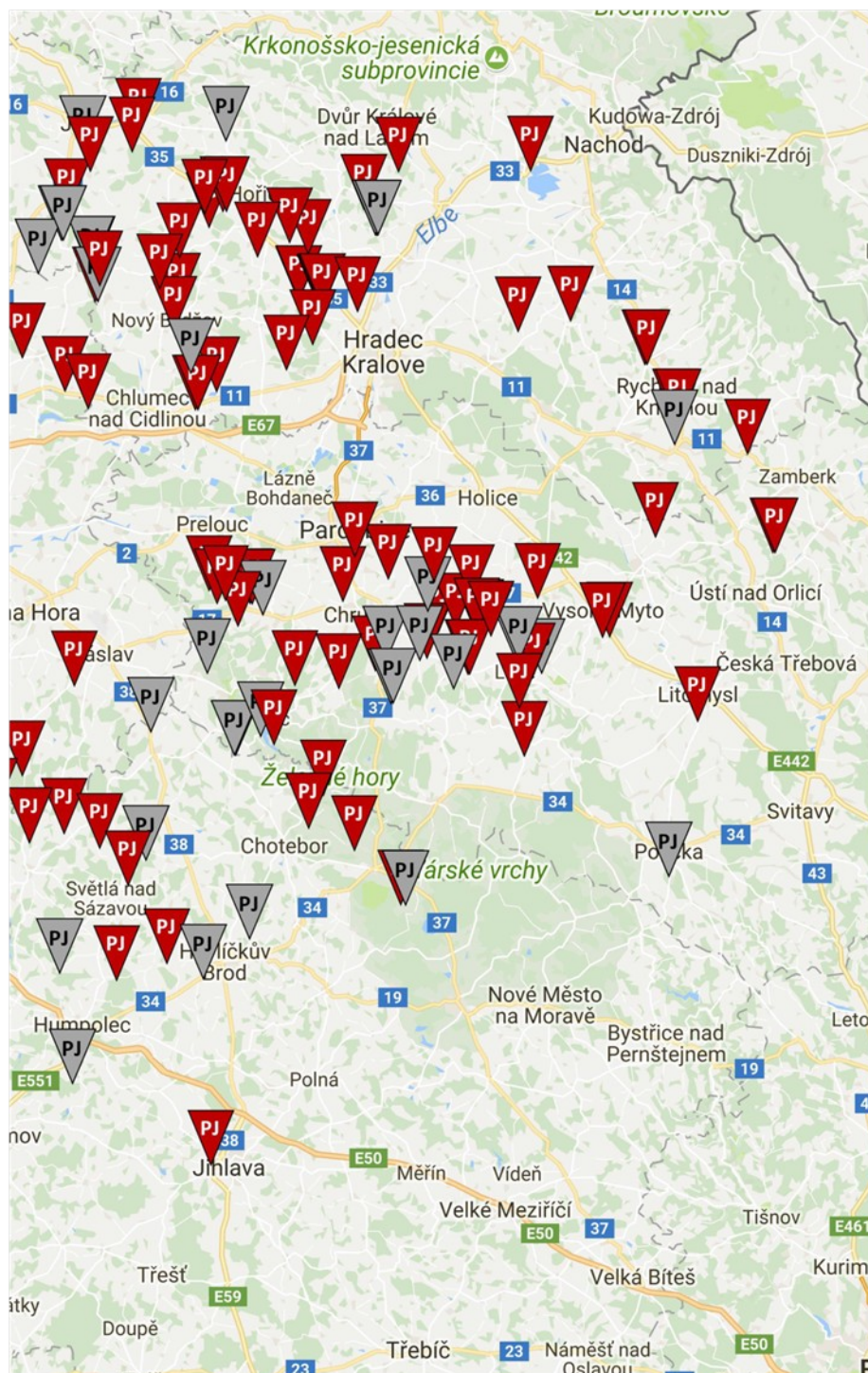
Zobrazení sídel vojska v celých Čechách

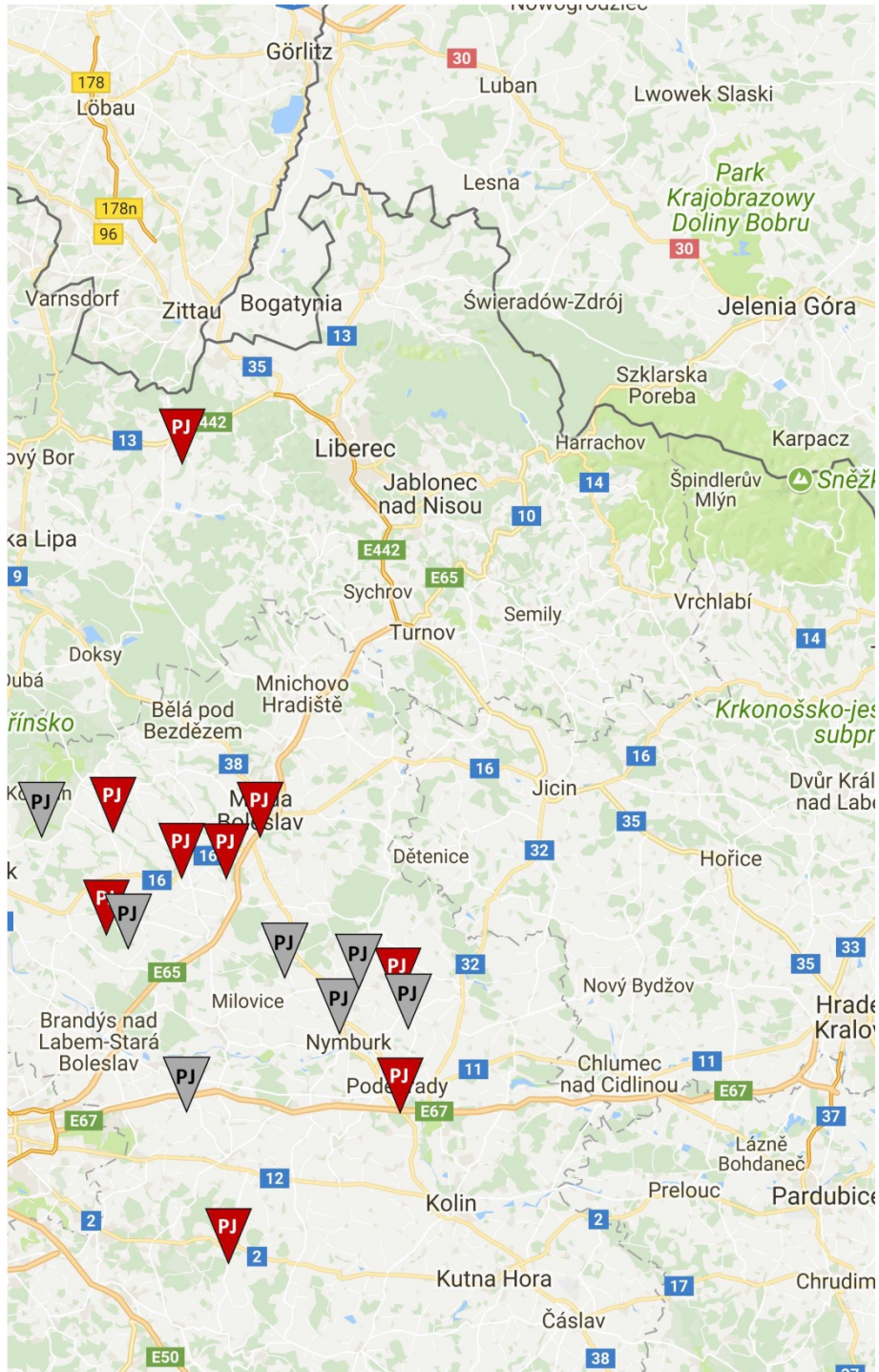
Zobrazení sídel vojska na Litoměřicku a Boleslavsku

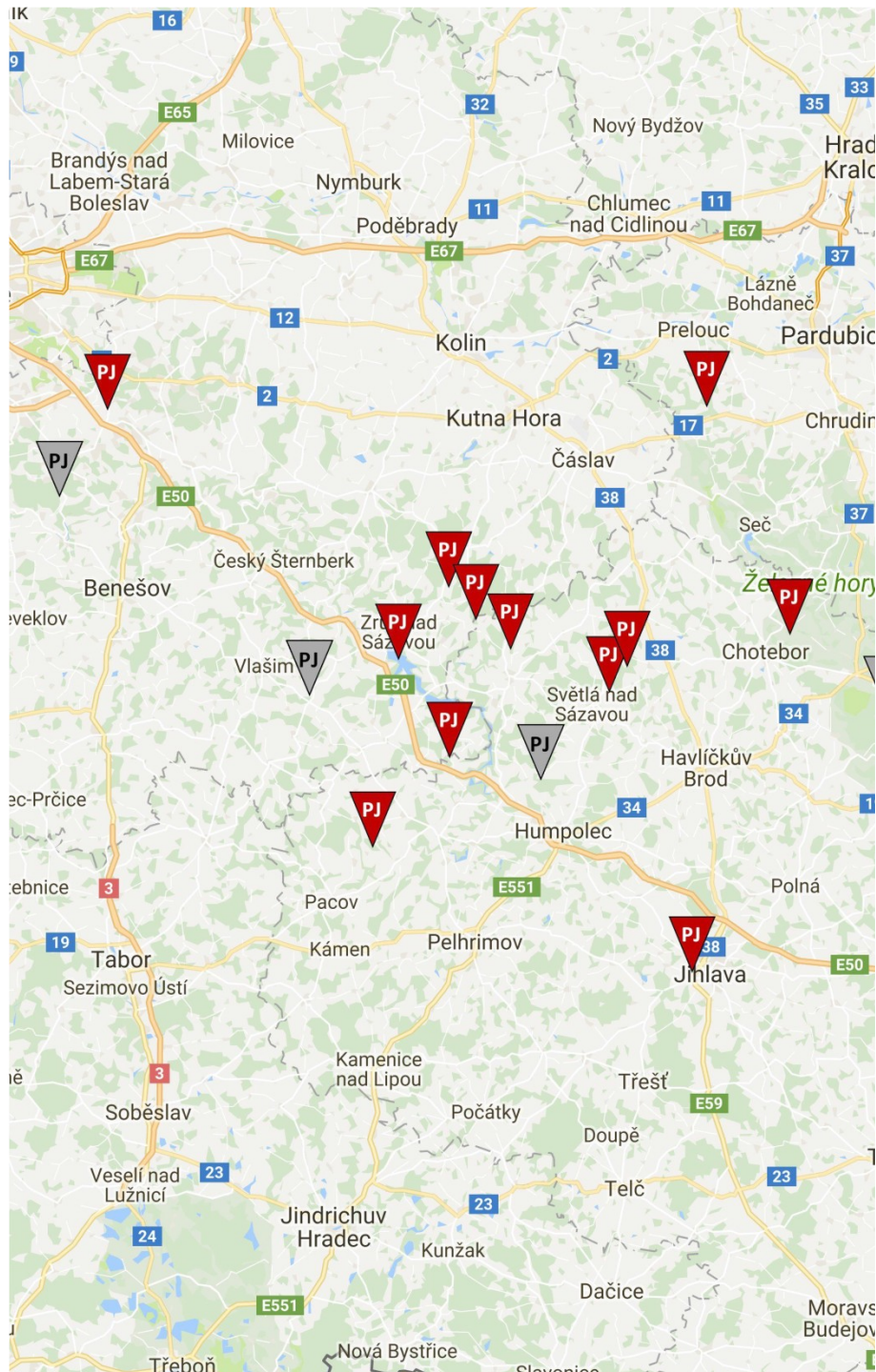
Zobrazení sídel vojska na Kouřimsku a části Čáslavska

Zobrazení sídel vojska na Hradecku a Chrudimsku

Účastníci vojska, kteří podepsali boleslavský landfrýd

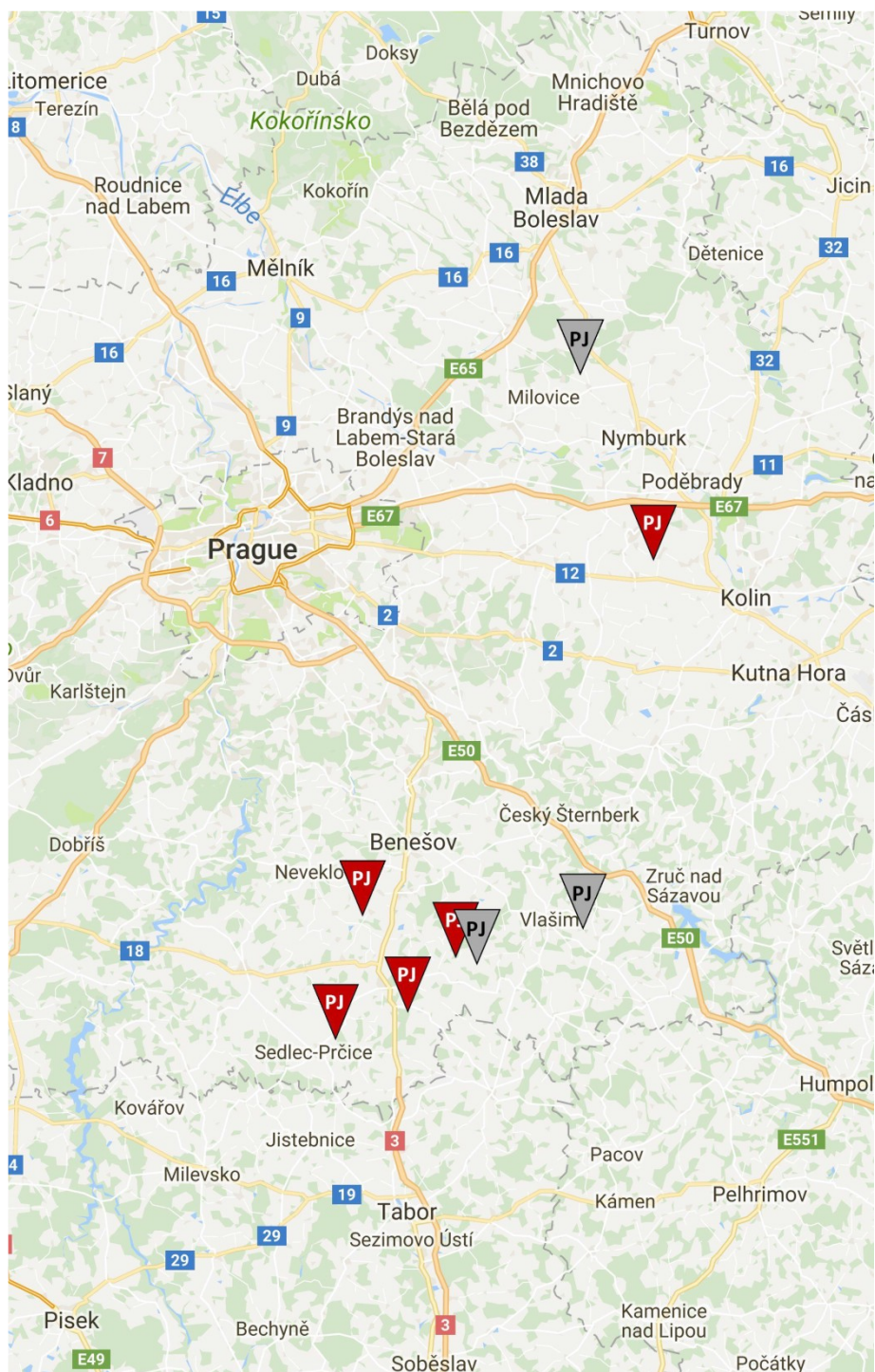
Účastníci vojska, kteří podepsali východočeský landfrýd v Čáslavsku

Účastníci vojska, kteří podepsali východočeský landfrýd na Hradecku

Účastníci vojska, kteří podepsali východočeský landfrýd na Chrudimsku

Účastníci vojska, kteří podepsali východočeský landfrýd na Kouřimsku